

JAARVERSLAG KINDEROPVANG 2009

Hallepoortlaan 27
1060 Brussel
Kind en Gezin-Lijn: 078 150 100

info@kindengezin.be
<http://www.kindengezin.be>

Kind & Gezin
kind is koning

INHOUD

VOORWOORD	1
DEEL 1: FEITEN EN CIJFERS	2
HOOFDSTUK 1: SCHETS VAN HET OPVANGLANDSCHAP	2
1. <i>Informele kinderopvang</i>	2
2. <i>Formele kinderopvang</i>	2
HOOFDSTUK 2: KINDEROPVANG IN CIJFERS.....	12
1. <i>Aantal opvangvoorzieningen</i>	12
2. <i>Aantal opvangplaatsen</i>	16
3. <i>Evolutie in het aantal aangesloten onthaalouders</i>	24
4. <i>Aanwezige kinderen</i>	25
5. <i>Aantal verblijfsdagen</i>	31
HOOFDSTUK 3: FINANCIERING VAN DE KINDEROPVANG VANUIT DE VLAAMSE OVERHEID	34
HOOFDSTUK 4: PERSONEEL IN DE KINDEROPVANG.....	50
1. <i>Begeleiding en management</i>	50
2. <i>Kwalificatievereisten</i>	51
3. <i>Aantal personeelsleden en kwalificaties</i>	53
DEEL 2: BELEID	57
HOOFDSTUK 1: HET LOKAAL OVERLEG KINDEROPVANG	57
1. <i>Situering</i>	57
2. <i>Het lokaal beleid kinderopvang in het Vlaams Gewest: een stand van zaken</i>	57
3. <i>Het lokaal beleid kinderopvang in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest</i>	58
4. <i>Ondersteuning van lokale besturen</i>	58
HOOFDSTUK 2: BEVORDEREN VAN DE KWALITEIT	60
1. <i>Reguliere dienstverlening inzake kwaliteitsbevordering</i>	60
2. <i>Medische preventie en veiligheid</i>	64
3. <i>Competentiebevordering en professionalisering</i>	66
4. <i>Klachten over kinderopvang</i>	69
HOOFDSTUK 3: VERNIEUWING VLAAMSE KINDEROPVANG	72
1. <i>Centra voor Kinderopvang (CKO's): van 16 proefprojecten naar samenwerkingsverbanden</i>	72
2. <i>Kader voor een vergunningssysteem in de kinderopvang</i>	73
3. <i>Introductie van het inkomensgerelateerd bijdragesysteem in de zelfstandige opvangsector</i>	74
4. <i>Vorbereiding van een decreet voorschoolse kinderopvang</i>	75
HOOFDSTUK 4: ANDERE BELANGRIJKE ACCENTEN IN DE WERKING	77
1. <i>Actieplan flexibele en occasionele kinderopvang</i>	77
2. <i>Uitbreiding van de gesubsidieerde sector</i>	81
3. <i>Uitbreiding van de occasionele plaatsen in kinderdagverblijven en van de lokale diensten</i>	82

4.	<i>Het generatiepact</i>	83
5.	<i>Ondersteuningsstructuur zelfstandige opvangsector</i>	83
6.	<i>Sociaal statuut voor de onthaalouders</i>	84
7.	<i>Nieuwe organisatiestructuur buitenschoolse kinderopvang</i>	85
8.	<i>Eenmalige vergoedingen vakantieopvang:paas/ zomer/herfst en kerstvakantie 2009.</i>	85
9.	<i>Kinderen met specifieke zorgbehoefte</i>	86
10.	<i>Stroomlijning regelgeving inkomensafhankelijke financiële bijdrage van het gezin</i>	86
11.	<i>Onderzoek naar het gebruik van opvang voor kinderen jonger dan 3 jaar</i>	87
12.	<i>Stuurgroep kinderopvang met sociale functie en opstart begeleidingstraject</i>	88
13.	<i>Kinderopvang op de website van Kind en Gezin</i>	89
14	<i>Unicef-rapport over kinderopvang en kleuteronderwijs</i>	89
15	<i>Binnenmilieu in de voorschoolse kinderopvang</i>	90
	BIJLAGE: REGELGEVING	91

VOORWOORD

Dit jaarverslag van de afdeling Kinderopvang van Kind en Gezin biedt een overzicht van het belangrijkste cijfermateriaal en van de voornaamste evoluties inzake kinderopvang in 2009. Het is opgebouwd in twee delen.

In het eerste deel worden de feiten en de cijfers weergegeven. Na een algemene voorstelling van de structuur van het huidige Vlaamse kinderopvanglandschap, worden cijfers gepresenteerd over het aanbod en het gebruik, over de financiering van kinderopvang en over het personeel in de kinderopvang.

In het tweede deel worden de beleidsmatige aspecten besproken. Hierin wordt aandacht besteed aan het Lokaal Overleg Kinderopvang, de kwaliteitszorg, het vernieuwingsconcept van de Vlaamse kinderopvang en andere belangrijke accenten in de werking van de afdeling Kinderopvang.

Tot slot wordt als bijlage bij het jaarverslag een opsomming gegeven van de regelgeving die op dit moment van toepassing is op de kinderopvang en van de regelgeving uit andere sectoren die een impact heeft op de kinderopvangsector.

DEEL 1: FEITEN EN CIJFERS

Hoofdstuk 1: Schets van het opvanglandschap

Een van de kernopdrachten van Kind en Gezin is het instaan voor de regie van de kinderopvang in Vlaanderen en Brussel. Kind en Gezin organiseert zelf geen kinderopvang, maar geeft een attest van toezicht of een erkenning aan de opvang die aan de wettelijke voorwaarden voldoet. Kind en Gezin stimuleert en ondersteunt, samen met zijn partners, kinderopvanginitiatieven die door anderen worden opgezet.

Ouders die hun kind(eren) buitenshuis laten opvangen, kunnen een beroep doen op een waaier van opvangmogelijkheden¹. Hierbij bestaat een onderscheid tussen informele en formele kinderopvang.

1. Informele kinderopvang

Informele opvang is de opvang door grootouders, familie, vrienden of kennissen en de opvang die plaatsvindt in het thuismilieu van het kind (huispersoneel, au pair, babysit, ...). Deze opvang valt buiten de bevoegdheid van Kind en Gezin.

2. Formele kinderopvang

De formele opvang bestaat uit een grote diversiteit van opvangvormen. In eerste instantie bespreken we de opvang erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin en de zelfstandige opvang met een attest van toezicht van Kind en Gezin. Binnen elk van deze groepen kan nog een onderscheid worden gemaakt tussen gezinsopvang en groepsopvang.

	Erkende (en gesubsidieerde) opvang	Zelfstandige opvang
Gezinsopvang	- dienst voor onthaalouders (2.1)	- zelfstandige onthaalouder (2.5)
Groepsopvang	- erkend kinderdagverblijf (2.2) - initiatief voor buitenschoolse opvang (2.3) - lokale dienst voor buurtgerichte opvang (2.4)	- zelfstandig kinderdagverblijf (2.6) - zelfstandige buitenschoolse opvangvoorziening (2.7)

1. *Soorten formele opvang erkend (en gesubsidieerd) door of met een attest van toezicht van Kind en Gezin*

¹ Iedereen die op regelmatige basis en al dan niet tegen betaling kinderen onder de 12 jaar opvangt, moet deze opvangactiviteit melden aan Kind en Gezin. Ouders en verwanten tot en met de vierde graad en opvang die georganiseerd wordt in het thuismilieu van het kind zijn vrijgesteld van deze plicht tot melding.

2.1 Dienst voor onthaalouders

Onthaalouders die aangesloten zijn bij een dienst voor onthaalouders vangen kinderen in gezinsverband op in hun woning. Dit zijn vooral kinderen die nog niet naar school gaan en kinderen die slechts deeltijds naar de kleuterschool gaan. Aangesloten onthaalouders mogen maximaal acht kinderen tegelijkertijd opvangen (eigen kinderen tot en met de kleuterschool meegeteld) met een gemiddelde van vier voltijds opgevangen kinderen.

Onthaalouders moeten voldoen aan een aantal minimale voorwaarden om zich te kunnen aansluiten bij een dienst voor onthaalouders. Ze zijn niet aan de dienst verbonden door een arbeidsovereenkomst. De dienst selecteert en begeleidt de onthaalouders en brengt hen in contact met ouders.

Diensten voor onthaalouders hebben een minimumcapaciteit van 50 plaatsen. De diensten (niet de individuele aangesloten onthaalouder) moeten op minstens 220 dagen per jaar opvang aanbieden van minstens 11 opeenvolgende uren tussen 6.30 uur en 18.30 uur. Aangesloten onthaalouders kunnen ook ruimere opvang aanbieden, bijvoorbeeld: vóór 6.30 uur, na 18.30 uur, tijdens het weekend, 's nachts, occasionele opvang, opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte en opvang van zieke kinderen thuis. Sommige onthaalouders hebben ook een aanbod van buitenschoolse opvang voor kinderen uit de basisschool.

De erkenning van diensten voor onthaalouders door Kind en Gezin houdt in dat de voorziening regelmatig geïnspecteerd wordt. Deze inspecties worden uitgevoerd door het Agentschap Inspectie Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

Diensten voor onthaalouders moeten voldoen aan een aantal kwaliteitsvoorwaarden op het vlak van opvoeding, begeleiding, ouderparticipatie, personeel, veiligheid, enz. Daarnaast moeten deze diensten ook beschikken over een systeem om aan kwaliteitszorg te doen. Het gaat hierbij om de wijze waarop een voorziening zich organiseert om een bepaald kwaliteitsniveau te verzekeren. Dat betekent concreet dat de voorziening haar missie, visie en waarden formuleert en nadenkt over de wijze waarop ze die zal realiseren en over de middelen die ze zal inzetten. Diensten voor onthaalouders moeten hun werking evalueren en nadenken over mogelijkheden om verbeteringen aan te brengen. Een tevredenheidsonderzoek bij de ouders maakt daar deel van uit.

De gezinnen betalen een bijdrage die gerelateerd is aan hun inkomen. In uitzonderlijke financiële situaties is een verlaagd tarief en zelfs gratis opvang mogelijk. De kosten voor opvang van kinderen tot 12 jaar bij een dienst voor onthaalouders, zijn tot op zekere hoogte fiscaal aftrekbaar.

Diensten voor onthaalouders worden gesubsidieerd door Kind en Gezin. De inkomsten die de diensten hebben uit de financiële bijdrage van de gezinnen worden hierin verrekend. Dat betekent dat het

opvangen van kinderen uit gezinnen met een laag inkomen geen nadelige financiële gevolgen heeft voor het werkingsbudget van de dienst. De aangesloten onthaalouders krijgen een belastingvrije kostenvergoeding voor de geleverde opvangprestaties en genieten een aantal sociale rechten.

2.2 Erkend kinderdagverblijf

Erkende kinderdagverblijven vangen kinderen in groepsverband op. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen enerzijds de crèches, die kinderen opvangen die nog niet naar school gaan en ook kinderen die deeltijds naar de kleuterschool gaan, en anderzijds een beperkt aantal peuterspeelruimtes voor kinderen vanaf 18 maanden tot wanneer ze naar de kleuterschool gaan. Crèches hebben een minimumcapaciteit van 23 plaatsen, terwijl peuterspeelruimtes een minimumcapaciteit van 20 plaatsen hebben. Aan crèches kan een kleine vestigingsplaats verbonden zijn die minimum 14 plaatsen moet tellen.

Erkende kinderdagverblijven moeten minstens 220 dagen per jaar open zijn en moeten op die dagen minstens 11 uur opvang aanbieden tussen 6.30 uur en 18.30 uur. Ze kunnen ook ruimere opvang aanbieden, bijvoorbeeld vóór 6.30 uur, na 18.30 uur, tijdens het weekend, 's nachts, occasionele opvang, opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte en opvang van zieke kinderen thuis. Sommige erkende kinderdagverblijven hebben een bijkomend aanbod van buitenschoolse kinderopvang, ofwel in dezelfde lokalen (kinderen uit de kleuterschool) ofwel in aparte lokalen (kinderen uit de kleuter- en lagere school).

De erkenning van kinderdagverblijven door Kind en Gezin houdt in dat de voorziening regelmatig geïnspecteerd wordt. Deze inspecties worden uitgevoerd door het Agentschap Inspectie Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

Erkende kinderdagverblijven moeten voldoen aan een aantal kwaliteitsvoorwaarden op het vlak van opvoeding, begeleiding, ouderparticipatie, personeel, veiligheid, enz. Daarnaast moeten deze voorzieningen ook beschikken over een systeem om aan kwaliteitszorg te doen. Het gaat hierbij om de wijze waarop een voorziening zich organiseert om een bepaald kwaliteitsniveau te verzekeren. Dat betekent concreet dat de voorziening haar missie, visie en waarden formuleert en nadenkt over de wijze waarop ze die zal realiseren en over de middelen die ze zal inzetten. Erkende kinderdagverblijven moeten hun werking evalueren en nadenken over mogelijkheden om verbeteringen aan te brengen. Een tevredenheidsonderzoek bij de ouders maakt daar deel van uit.

De gezinnen betalen een bijdrage die gerelateerd is aan hun inkomen. In uitzonderlijke financiële situaties is een verlaagd tarief en zelfs gratis opvang mogelijk. De kosten voor opvang van kinderen tot 12 jaar in een erkend kinderdagverblijf, zijn tot op zekere hoogte fiscaal aftrekbaar.

Erkende kinderdagverblijven worden gesubsidieerd door Kind en Gezin. De inkomsten die de kinderdagverblijven hebben uit de financiële bijdrage van de gezinnen worden hierin verrekend. Deze

regeling zorgt ervoor dat het opvangen van kinderen uit gezinnen met een laag inkomen geen nadelige financiële gevolgen heeft voor het werkingsbudget van de voorziening.

2.3 Initiatief voor buitenschoolse opvang

Initiatieven voor buitenschoolse opvang vangen kinderen in groepsverband op en richten zich specifiek en uitsluitend op de buitenschoolse opvang van kinderen uit de basisschool. Ze kunnen opvang aanbieden voor en na de schooluren, op woensdagnamiddag, op schoolvrije dagen en tijdens de schoolvakanties. Ze hebben een minimumcapaciteit van 21 plaatsen en kunnen hun werking op verschillende vestigingsplaatsen organiseren. Deze vestigingsplaatsen hebben elk een minimumcapaciteit van acht plaatsen.

Een initiatief voor buitenschoolse opvang is 's ochtends uiterlijk om 7 uur open en 's avonds tot minstens 18 uur. Op woensdagnamiddag gaat het initiatief open na de schooltijd. De regelgeving legt geen minimumaantal openingsdagen per jaar vast. Initiatieven voor buitenschoolse opvang kunnen ook ruimere opvang aanbieden, bijvoorbeeld vóór 7 uur, na 18 uur, tijdens het weekend, 's nachts, occasionele opvang, opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte en opvang van zieke kinderen thuis.

Initiatieven voor buitenschoolse opvang worden erkend door Kind en Gezin. Daartoe is een gunstig advies van het Lokaal Overleg Kinderopvang nodig. De erkenning houdt in dat het initiatief regelmatig geïnspecteerd wordt. Deze inspecties worden uitgevoerd door het Agentschap Inspectie Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

Initiatieven voor buitenschoolse opvang moeten voldoen aan een aantal kwaliteitsvoorwaarden op het vlak van opvoeding, begeleiding, ouderparticipatie, personeel, veiligheid, enz. Daarnaast moeten ze ook beschikken over een systeem om aan kwaliteitszorg te doen. Het gaat hierbij om de wijze waarop een voorziening zich organiseert om een bepaald kwaliteitsniveau te verzekeren. Dat betekent concreet dat het initiatief zijn missie, visie en waarden formuleert en nadenkt over de wijze waarop het die zal realiseren en over de middelen die het zal inzetten. Een initiatief moet zijn werking evalueren en nadenken over mogelijkheden om verbeteringen aan te brengen. Een tevredenheidsonderzoek bij de ouders maakt daar deel van uit.

De financiële bijdrage van de gezinnen is niet gerelateerd aan het inkomen, maar de minimum- en maximumbijdragen zijn wel in de regelgeving vastgelegd. De kosten voor opvang van kinderen tot 12 jaar in een initiatief voor buitenschoolse opvang, zijn tot op zekere hoogte fiscaal aftrekbaar.

Initiatieven voor buitenschoolse opvang kunnen door verschillende instanties gesubsidieerd worden en kunnen daarnaast vrij beschikken over de inkomsten uit de financiële bijdragen van de gezinnen.

2.4 Lokale dienst voor buurtgerichte kinderopvang

Een erkend kinderdagverblijf, een initiatief voor buitenschoolse opvang of een buurt-en nabijheidsproject (BND)² van Kind en Gezin kan de toestemming krijgen om een lokale dienst voor buurtgerichte kinderopvang te organiseren.

Een lokale dienst realiseert een toegankelijke kinderopvang die laagdrempelig is en respect heeft voor diversiteit. Zij heeft een specifieke werking die het gebruik van kinderopvang door kwetsbare gezinnen bevordert. In die specifieke werking staan een buurtgerichte inbedding en de participatie van de doelgroep centraal. Een lokale dienst werft ook doelgroepmedewerkers aan die mee instaan voor de begeleiding van de kinderen en biedt hen gelijkwaardige kansen in de organisatie. Een lokale dienst werkt structureel samen met reeds bestaande voorzieningen.

Er kunnen twee types lokale diensten toegestemd worden. Elk type moet minstens tien opvangplaatsen tellen.

- een lokale dienst voorschoolse opvang: biedt opvang aan voor kinderen die nog niet naar school gaan of die in de overgangsfase zitten tussen opvang en school. De dienst kan ook kinderen uit het kleuteronderwijs buitenschools opvangen.
- een lokale dienst buitenschoolse opvang: biedt opvang aan voor schoolgaande kinderen.

De toestemming van Kind en Gezin voor de organisatie van een lokale dienst betekent dat de opvang op het moment van de toekenning voldoet aan de wettelijke voorwaarden voor de omgang met kinderen en ouders, de ruimte en de inrichting, de veiligheid en gezondheid, het personeel, de buurtwerking en de samenwerking.

De toestemming houdt eveneens in dat de lokale dienst regelmatig geïnspecteerd wordt. Deze inspecties worden uitgevoerd door het Agentschap Inspectie Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

Voor de opvang van een baby of een peuter betaalt de ouder een prijs die wettelijk geregeld is en rekening houdt met het inkomen. Voor de opvang van een schoolgaand kind betaalt de ouder een prijs die binnen bepaalde grenzen ligt. Een lokale dienst doet extra inspanningen voor kwetsbare gezinnen, ook wat betreft de opvangprijs. Een sociaal tarief is mogelijk. De kosten voor opvang van kinderen tot 12 jaar in een lokale dienst voor buurtgerichte opvang, zijn tot op zekere hoogte fiscaal aftrekbaar.

Lokale diensten worden gefinancierd vanuit verschillende instanties. Kind en Gezin voorziet in een forfaitaire subsidie per plaats en een deel van de loonkosten van de doelgroepwerknemer. Voor de omkadering en loonkosten van de doelgroepwerknemers kunnen zij een beroep doen op Vlaamse/Brusselse en federale middelen van Werk en Sociale Economie.

² In 2004 werd het experiment buurt- en nabijheidsdiensten (BND) opgestart. In 2008 werden de BND-projecten door het besluit van de Vlaamse Regering van 8 mei omgezet in lokale diensten voor buurtgerichte opvang en structureel geïntegreerd in het kinderopvanglandschap.

De inkomsten die de voorschoolse lokale diensten hebben uit de financiële bijdrage van de gezinnen worden verrekend in de subsidies. Deze regeling zorgt ervoor dat het opvangen van kinderen uit gezinnen met een laag inkomen geen nadelige financiële gevolgen heeft voor het werkingsbudget van de voorziening. De buitenschoolse lokale diensten kunnen vrij beschikken over de inkomsten uit de financiële bijdragen van de gezinnen.

2.5 Zelfstandige onthaalouder.

Zelfstandige onthaalouders vangen in hun woning kinderen op in gezinsverband. Ze werken autonoom en bepalen dus zelf op welke uren en momenten ze open zijn. Regelgevend is hierover niets vastgelegd. Zelfstandige onthaalouders vangen voornamelijk niet-schoolgaande kinderen op en mogen maximaal zeven kinderen tegelijkertijd opvangen (eigen kinderen tot en met de kleuterschool meegeteld).

Zelfstandige onthaalouders kunnen ook ruimere opvang aanbieden, bijvoorbeeld van heel vroeg 's morgens, tot laat 's avonds, tijdens het weekend, 's nachts, occasionele opvang en opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte. Sommige zelfstandige onthaalouders hebben ook een aanbod van buitenschoolse opvang voor kinderen uit de basisschool.

Wettelijk gezien moeten deze onthaalouders hun opvangactiviteit enkel melden aan Kind en Gezin. De meesten kiezen er niettemin voor om een attest van toezicht van Kind en Gezin te verkrijgen. Dat brengt met zich mee dat ze moeten voldoen aan een aantal voorwaarden inzake de omgang met kinderen en ouders, veiligheid en gezondheid en inrichting van de ruimten.

Het attest van toezicht houdt ook in dat de voorziening regelmatig geïnspecteerd wordt. Deze inspecties worden uitgevoerd door het Agentschap Inspectie Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

Op 16 februari 2009 heeft de Vlaamse Regering het inkomensgerelateerd financieel bijdragesysteem geïntroduceerd voor de zelfstandige kinderdagverblijven en zelfstandige onthaalouders. Dit betekent dat gezinnen ook in deze zelfstandige opvangvoorzieningen een financiële bijdrage betalen volgens hun inkomen, net zoals in de erkende en gesubsidieerde opvangvoorzieningen. Zelfstandige kinderdagverblijven en onthaalouders kunnen vrijwillig in dit systeem stappen maar het is enkel geldig voor kinderen die voorschoolse worden opgevangen. Voor de kinderen die reeds voor 16 februari 2009 werden opgevangen, is er een overgangsregeling.

Als de onthaalouder ingestapt is in het inkomensgerelateerd financieel bijdragesysteem, betalen de ouders een bijdrage die gerelateerd is aan hun inkomen. De overheid vult het verschil tussen de bijdrage van het gezin, berekend op basis van het inkomen, aan tot een gegarandeerde dagprijs (17 euro).

Bij alle andere onthaalouders, is het de onthaalouder zelf die bepaalt hoeveel de gezinnen moeten betalen.

Als de zelfstandige onthaalouder een attest van toezicht heeft, zijn de opvangkosten voor kinderen tot 12 jaar tot op zekere hoogte fiscaal aftrekbaar.

De voornaamste bron van inkomsten zijn de financiële bijdragen van de gezinnen. Zelfstandige onthaalouders kunnen enkele vormen van beperkte financiële ondersteuning ontvangen, bijvoorbeeld een startvergoeding en een verzekering voor persoonlijke ongevallen.

2.6 Zelfstandig kinderdagverblijf³

Zelfstandige kinderdagverblijven bieden opvang in groepsverband aan en hebben een capaciteit van minstens 8 plaatsen.

Zelfstandige kinderdagverblijven bepalen zelf hun openingsuren en –momenten. Regelgevend is hierover niets vastgelegd. Deze voorzieningen vangen vooral niet-schoolgaande kinderen op.

Zelfstandige kinderdagverblijven kunnen ook ruimere opvang aanbieden, bijvoorbeeld van heel vroeg 's morgens, tot 's avonds laat, tijdens het weekend, 's nachts, occasionele opvang en opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte. Sommige voorzieningen hebben ook een aanbod van buitenschoolse opvang voor kinderen uit de basisschool.

Wettelijk gezien moeten deze zelfstandige voorzieningen hun opvangactiviteit enkel melden aan Kind en Gezin. De meesten kiezen er niettemin voor om een attest van toezicht van Kind en Gezin te verkrijgen. Dat brengt met zich mee dat ze moeten voldoen aan een aantal voorwaarden inzake de omgang met kinderen en ouders, veiligheid en gezondheid en inrichting van de ruimten.

Het attest van toezicht houdt ook in dat de voorziening regelmatig geïnspecteerd wordt. Deze inspecties worden uitgevoerd door het Agentschap Inspectie Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

Op 16 februari 2009 heeft de Vlaamse Regering het inkomensgerelateerd financieel bijdragesysteem geïntroduceerd voor de zelfstandige kinderdagverblijven en zelfstandige onthaalouders. Dit betekent dat gezinnen ook in deze zelfstandige opvangvoorzieningen een financiële bijdrage betalen volgens hun inkomen, net zoals in de erkende en gesubsidieerde opvangvoorzieningen. Zelfstandige kinderdagverblijven en onthaalouders kunnen vrijwillig in dit systeem stappen maar het is enkel geldig voor kinderen die voorschools worden opgevangen. Voor de kinderen die reeds voor 16 februari 2009 werden opgevangen, is er een overgangsregeling.

³ In het besluit van de Vlaamse Regering van 13 februari 2009 houdende de regeling van het attest van toezicht voor de zelfstandige opvangvoorzieningen, worden drie voorzieningstypes gedefinieerd: zelfstandige onthaalouder, zelfstandig kinderdagverblijf (de term mini-crèche wordt niet meer voorzien) en zelfstandige buitenschoolse opvangvoorziening.

Als het zelfstandig kinderdagverblijf ingestapt is in het inkomensgerelateerd financieel bijdragesysteem, betalen de ouders een bijdrage die gerelateerd is aan hun inkomen. De overheid vult het verschil tussen de bijdrage van het gezin, berekend op basis van het inkomen, aan tot een gegarandeerde dagprijs (25,18 euro).

Bij alle andere zelfstandige kinderdagverblijven, is het de opvangvoorziening zelf die bepaalt hoeveel de gezinnen moeten betalen.

Als het zelfstandig kinderdagverblijf een attest van toezicht heeft, zijn de opvangkosten voor kinderen tot 12 jaar tot op zekere hoogte fiscaal aftrekbaar.

De voornaamste bron van inkomsten zijn de financiële bijdragen van de gezinnen. Zelfstandige kinderdagverblijven kunnen een financiële ondersteuning van Kind en Gezin krijgen als ze voldoen aan een aantal voorwaarden.

2.7 Zelfstandige buitenschoolse opvangvoorziening⁴

Zelfstandige buitenschoolse opvangvoorzieningen bieden opvang in groepsverband aan en hebben een capaciteit van minstens 8 plaatsen.

Zelfstandige buitenschoolse opvangvoorzieningen bepalen zelf hun openingsuren en –momenten. Regelgevend is hierover niets vastgelegd. Deze voorzieningen vangen enkel schoolgaande kinderen op, vóór en na de school en tijdens vakantiedagen.

Zelfstandige buitenschoolse opvangvoorzieningen kunnen ook ruimere opvang aanbieden, bijvoorbeeld van heel vroeg 's morgens, tot 's avonds laat, tijdens het weekend, 's nachts, occasionele opvang en opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte.

Wettelijk gezien moeten deze zelfstandige buitenschoolse opvangvoorzieningen hun opvangactiviteit enkel melden aan Kind en Gezin. De meesten kiezen er niettemin voor om een attest van toezicht van Kind en Gezin te verkrijgen. Dat brengt met zich mee dat ze moeten voldoen aan een aantal voorwaarden inzake de omgang met kinderen en ouders, veiligheid en gezondheid en inrichting van de ruimten.

Het attest van toezicht houdt ook in dat de voorziening regelmatig geïnspecteerd wordt. Deze inspecties worden uitgevoerd door het Agentschap Inspectie Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

⁴ In het besluit van de Vlaamse Regering van 13 februari 2009 houdende de regeling van het attest van toezicht voor de zelfstandige opvangvoorzieningen, worden drie voorzieningstypes gedefinieerd: zelfstandige onthaalouder, zelfstandig kinderdagverblijf (de term mini-crèche wordt niet meer voorzien) en zelfstandige buitenschoolse opvangvoorziening.

De zelfstandige buitenschoolse opvangvoorziening bepaalt zelf hoeveel de gezinnen betalen. Als de zelfstandige buitenschoolse voorziening een attest van toezicht heeft, zijn de opvangkosten voor kinderen tot 12 jaar tot op zekere hoogte fiscaal aftrekbaar.

De voornaamste bron van inkomsten zijn de financiële bijdragen van de gezinnen. Zelfstandige buitenschoolse opvangvoorzieningen kunnen een financiële ondersteuning van Kind en Gezin krijgen als ze voldoen aan een aantal voorwaarden.

2.8. Opvang via een gemandateerde voorziening

Een erkend kinderdagverblijf, een initiatief voor buitenschoolse opvang of een dienst voor onthaalouders kan erkend worden als gemandateerde voorziening.

Een gemandateerde voorziening helpt ouders bij hun zoektocht naar opvang tijdens vroege of late uren, 's nachts, tijdens het weekend of naar occasionele opvang⁵. Gemandateerde voorzieningen helpen niet bij het zoekproces naar opvang tijdens gebruikelijke dagen en uren of voor opvang die niet past binnen de occasionele opvang zoals in de voetnoot beschreven.

Gemandateerde voorzieningen staan niet altijd zelf in voor de opvang en kunnen ouders bijgevolg doorverwijzen naar een opvangvoorziening die het kind wel kan opvangen op de gevraagde dagen of uren. Het werkingsgebied van gemandateerde voorzieningen omvat verschillende gemeenten.

Gemandateerde voorzieningen worden erkend en gesubsidieerd door Kind en Gezin. Dit betekent dat ze aan de wettelijke voorwaarden voldoen. Het personeel heeft bij wet vastgelegde diploma's.

De voorziening wordt regelmatig geïnspecteerd. Deze inspecties worden uitgevoerd door het Agentschap Inspectie Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

Wat ouders voor de opvang betalen, hangt af van de plaats waar de opvang plaats vindt.

⁵ d.i. kortdurende opvang van maximaal 6 maanden omwille van één van de volgende redenen: ouder werkt niet en vindt plots werk of start met een opleiding, ouder heeft een sollicitatiegesprek, er is een acute crisis in het gezin, het gezin heeft behoefte aan een kortstondige draaglastvermindering, of om sociaal/pedagogische redenen is het nodig dat het kind tijdens de dag buiten het gezin wordt opgevangen.

Niet iedere formele opvangvorm heeft echter een attest van toezicht of een erkenning van Kind en Gezin of valt onder de bevoegdheid van Kind en Gezin.

- o Schoolopvang

Heel wat scholen vangen kinderen op voor en na de schooluren. Deze opvang verschilt sterk van school tot school. Het aantal begeleiders, de opleiding van de begeleiders, de inrichting en de grootte van de ruimte, de manier van omgaan met ouders en kinderen en de opvangprijs zijn niet wettelijk vastgelegd. De school heeft hierin volledige autonomie. Kind en Gezin ondersteunt deze opvang wel met informatie over en inspiratie voor een kwaliteitsvolle opvang.

Scholen zijn verplicht om deze opvang te melden aan Kind en Gezin. Kind en Gezin laat deze opvang niet controleren, tenzij er een klacht komt of er iets ernstigs gebeurt. Het Agentschap Inspectie Welzijn, Volksgezondheid en Gezin gaat dan na in welke omstandigheden de kinderen worden opgevangen en of die opvangsituatie aanvaardbaar is.

Scholen kunnen voor deze opvang ook een attest van toezicht aanvragen bij Kind en Gezin. In dat geval gaat Kind en Gezin na of de opvang voldoet aan de wettelijke voorwaarden. Die voorwaarden zijn dezelfde als voor een attest van toezicht bij een zelfstandig kinderdagverblijf.

- o Vakantieopvang via jeugdwerking, ziekenfonds of andere organisaties

Tijdens schoolvakanties zijn er tal van activiteiten en kampen voor schoolgaande kinderen zoals speelpleinwerking, grabbelpasactiviteiten, activiteiten of kampen van sport-, jeugd-, cultuur- of andere vakantieorganisaties. Voor al deze opvangvormen is Kind en Gezin niet bevoegd om na te gaan of de activiteiten aan bepaalde voorwaarden voldoen.

- o Opvang van zieke kinderen

Naast de eerder beschreven mogelijkheden die bestaan binnen de formele opvangvormen die onder de bevoegdheid van Kind en Gezin vallen, bestaat er nog andere georganiseerde opvang van zieke kinderen. Sommige ziekenfondsen, OCMW's en gemeenten bieden immers thuisoppas voor zieke kinderen aan. Ook sommige bedrijven bieden deze mogelijkheid aan wanneer de kinderen van hun werknemers ziek zijn.

Kind en Gezin is echter ook voor deze opvangvormen niet bevoegd om na te gaan of de opvang aan bepaalde voorwaarden voldoet.

Hoofdstuk 2: Kinderopvang in cijfers

1. Aantal opvangvoorzieningen

Eind 2009 waren er 360 erkende kinderdagverblijven, waaronder 36 kinderdagverblijven die buitenschoolse opvang in aparte lokalen aanbieden. Daarnaast waren er 192 diensten voor onthaalouders en 247 initiatieven voor buitenschoolse opvang actief. Het aantal door Kind en Gezin erkende en gesubsidieerde voorzieningen is in 2009 toegenomen. In 2009 is er wel één dienst voor onthaalouders minder dan in 2008. Na de omzetting van alle vroegere buurt- en nabijheidsdiensten, zijn er in 2009 uiteindelijk 24 lokale diensten voor buurtgerichte opvang.

Eind 2009 waren er 1374 zelfstandige kinderdagverblijven, 1126 zelfstandige onthaalouders en 98 zelfstandige buitenschoolse opvangvoorzieningen met een attest van toezicht van Kind en Gezin. Aangezien in de regelgeving vanaf 2009 een andere omschrijving van de zelfstandige voorzieningstypes wordt gehanteerd (zie voetnoot op pagina 8), zullen we ons bij de vergelijking tussen 2008 en 2009 voor de zelfstandige sector beperken tot de bespreking van het algemeen totaal.

Opvangvoorzieningen		
	2008	2009
<i>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>		
Kinderdagverblijven	352	360
Diensten voor onthaalouders	193	192
Lokale diensten voor buurtgerichte opvang (voorschools) (2)	14	16
Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven	36	36
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	246	247
Lokale diensten voor buurtgerichte opvang (buitenschools) (2)	7	8
Gemandateerde voorzieningen	64	64
Totaal erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin	876(1)	887(1)
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>		
Zelfstandige kinderdagverblijven	1 336	1 374
Zelfstandige onthaalouders	1 188	1 126
Zelfstandige buitenschoolse opvangvoorzieningen	-	98
Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin	2 524	2 598
Algemeen totaal	3 400	3 485

2. *Aantal erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en aantal opvangvoorzieningen met attest van toezicht*

(1) Om dubbeltellingen te voorkomen is de buitenschoolse opvang in aparte lokalen van de erkende kinderdagverblijven niet opgenomen in het totaal.

(2) Lokale diensten voor buurtgerichte opvang werden pas in de loop van 2008 structureel geïntegreerd in het kinderopvanglandschap. Bijgevolg wordt pas in 2009 een zuiver beeld verkregen inzake deze specifieke opvangvorm.

Volledig nieuwe opvangvoorzieningen

In de erkende (en gesubsidieerde) sector verstaan we onder volledig nieuwe opvangvoorzieningen die kinderdagverblijven, diensten voor onthaalouders en initiatieven voor buitenschoolse opvang waarvan de erkenning ingaat in 2009. Voor de initiatieven voor buitenschoolse opvang gaat het om nieuwe voorzieningen en niet om nieuwe vestigingsplaatsen. Wijzigingen in voorzieningstype, bijvoorbeeld een peuterspeelplaats die crèche wordt of een buurt- en nabijheidsdienst die omgezet wordt in een lokale dienst, worden niet als nieuwe voorziening geregistreerd. In de erkende (en gesubsidieerde) sector waren er in 2009 10 nieuwe voorzieningen. Meer in het bijzonder betreft het 10 nieuwe erkende kinderdagverblijven. Dit zijn voorzieningen die opgericht werden als gevolg van de uitbreidingsronde die in 2008 heeft plaatsgevonden.

In de zelfstandige opvang met een attest van toezicht wordt een nieuwe voorziening gedefinieerd als een voorziening die in 2009 voor het eerst een attest van toezicht aanvraag. Wijzigingen in het type van voorziening, overnames door een nieuwe verantwoordelijke en verhuizingen worden niet als nieuwe voorziening beschouwd. In de zelfstandige sector ligt het aantal nieuwe voorzieningen hoger dan in de erkende sector, maar het ligt wel lager dan in 2008.

Volledig nieuwe opvangvoorzieningen		
	2008	2009
<i>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>		
Kinderdagverblijven (1)	10	10
Diensten voor onthaalouders (1)	0	0
Lokale diensten voor buurtgerichte opvang (voorschools)	0	0
Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven (2)	0	0
Initiatieven voor buitenschoolse opvang (1)	1	0
Lokale diensten voor buurtgerichte opvang (buitenschools)	0	0
Gemandateerde voorzieningen	0	0
Totaal erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin	11	10
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin (3)</i>		
Zelfstandige kinderdagverblijven	214	171
Zelfstandige onthaalouders	149	129
Zelfstandige buitenschoolse opvangvoorzieningen	-	18
Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin	363	318
Algemeen totaal	374	328

3. Aantal volledig nieuwe erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en aantal volledig nieuwe opvangvoorzieningen met attest van toezicht

(1) Rekening houdend met de ingangsdatum van de erkenning

(2) Rekening houdend met de effectieve startdatum

(3) Rekening houdend met de datum van aanvraag van het attest van toezicht

Stoppende opvangvoorzieningen

Het gaat hier om de 'echte' stopzettingen. Een wijziging in het voorzieningstype, bijvoorbeeld een zelfstandige onthaalouder die zich aansluit bij een dienst of een fusie van twee voorzieningen, wordt immers niet als stopzetting geregistreerd. Specifiek voor de zelfstandige sector worden ook verhuizingen en overnames door een nieuwe verantwoordelijke niet als stopzetting geregistreerd.

In de erkende sector zijn er twee stopzettingen. Het gaat om de stopzetting van twee diensten voor onthaalouders (één dienst is gestopt op de laatste dag van het jaar). In de zelfstandige sector is het aantal stopzettingen toegenomen in vergelijking met 2008.

Stoppende opvangvoorzieningen		
	2008	2009
<i>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>		
Kinderdagverblijven	1	0
Diensten voor onthaalouders	1	2
Lokale diensten voor buurtgerichte opvang (voorschools)	0	0
Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven	0	0
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	0	0
Lokale diensten voor buurtgerichte opvang (buitenschools)	0	0
Gemandateerde voorzieningen	0	0
Totaal erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin	2	2
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>		
Zelfstandige kinderdagverblijven	41	41
Zelfstandige onthaalouders	116	155
Zelfstandige buitenschoolse opvangvoorzieningen	-	4
Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin	157	200
Algemeen totaal	159	202

4. Aantal stoppende erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en aantal stoppende opvangvoorzieningen met attest van toezicht

Aantal intrekkingen van de erkenning of van het attest van toezicht

In de erkende (en gesubsidieerde) sector werden 4 erkenningen ingetrokken. Het gaat om de intrekking van de erkenning van de vestigingsplaats van 4 initiatieven voor buitenschoolse opvang. Het aantal zelfstandige opvangvoorzieningen waarvan het attest van toezicht werd ingetrokken, kent in 2009 een stijging tegenover 2008. De redenen om het attest van toezicht in te trekken, hebben in het merendeel van de gevallen te maken met de veiligheid van de accommodatie, de begeleiding van het kind, de bezetting en de personeelsomkadering, de functionaliteit van de accommodatie en de hygiëne en gezondheid.

Intrekkingen		
	2008	2009
<i>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>		
Kinderdagverblijven	0	0
Diensten voor onthaalouders	0	0
Lokale diensten voor buurtgerichte opvang (voorschools)	0	0
Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven	0	0
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	3	4
Lokale diensten voor buurtgerichte opvang (buitenschools)	0	0
Gemandateerde voorzieningen	0	0
Totaal erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin	3	4
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>		
Zelfstandige kinderdagverblijven	17	21
Zelfstandige onthaalouders	4	15
Zelfstandige buitenschoolse opvangvoorzieningen	-	0
Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin	21	36
Algemeen totaal	24	40

5. Aantal erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen waarvan de erkenning werd ingetrokken en aantal opvangvoorzieningen met attest van toezicht waarvan het attest van toezicht werd ingetrokken

Aantal beroepsdossiers

Erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen kunnen tegen een aantal beslissingen beroep aantekenen bij de minister, die hierover een advies vraagt aan de adviserende beroepscommissie van de Vlaamse Gezins- en Welzijnsraad. Het gaat hierbij om een gehele of gedeeltelijke weigering van een principieel akkoord, een erkenning of subsidiëring, een intrekking van een erkenning of een weigering van de verlenging van de erkenning. Het aantal beroepsdossiers in de erkende sector is met 5 toegenomen tegenover 2008. Geen enkel beroep werd ingewilligd.

Zelfstandige opvangvoorzieningen kunnen bij Kind en Gezin beroep aantekenen tegen het niet-toekennen van een attest van toezicht of de verlenging ervan, het niet-toekennen van een capaciteitsuitbreiding en het intrekken van een attest van toezicht. Het aantal in 2009 ingediende beroepsdossiers is sterk gestegen tegenover 2008. In totaal werden 3 van de 13 beroepsdossiers ingewilligd.

Beroepsdossiers		
	2008	2009
<i>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>		
Kinderdagverblijven	9 (0)	12 (0)
Diensten voor onthaalouders	0 (0)	1 (0)
Lokale diensten voor buurtgerichte opvang (voorschools)	0 (0)	1 (0)
Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven	0 (0)	0 (0)
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	0 (0)	0 (0)
Lokale diensten voor buurtgerichte opvang (buitenschools)	0 (0)	0 (0)
Gemandateerde voorzieningen	0 (0)	0 (0)
Totaal erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin	9 (0)	14 (0)
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>		
Zelfstandige kinderdagverblijven	2 (0)	7 (2)
Zelfstandige onthaalouders	1 (1)	6 (1)
Zelfstandige buitenschoolse opvangvoorzieningen	-	0 (0)
Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin	3 (1)	13 (3)
Algemeen totaal	12 (1)	27 (3)

6. *Aantal ingediende beroepsdossiers (en aantal ingewilligde dossiers)*

2. Aantal opvangplaatsen

Het totaal aantal plaatsen met een erkenning of met een attest van toezicht van Kind en Gezin, bedraagt eind 2009 115 496. Dit is een toename met 5178 plaatsen (+4,7%) tegenover 2008.

In de erkende sector is het aantal plaatsen in alle voorzieningstypes toegenomen, behalve in de buitenschoolse opvang in aparte lokalen van een erkend kinderdagverblijf, waar het aantal plaatsen stabiel is gebleven. In de kinderdagverblijven is het aantal plaatsen het meest gestegen met 4,3%. De toename van het aantal plaatsen is het kleinst bij diensten voor onthaalouders (+1,8%). In totaal neemt het aantal plaatsen in de erkende opvang toe met 1994 (+2,7%).

In de zelfstandige sector – opvang met een attest van toezicht - is het totaal aantal plaatsen toegenomen met 3184 (+9,0%). De stijging van het aantal plaatsen ligt hierdoor hoger in de zelfstandige sector dan in de erkende sector.

Voor een overzicht van het *aantal opvangplaatsen per provincie* verwijzen we naar tabel 9.

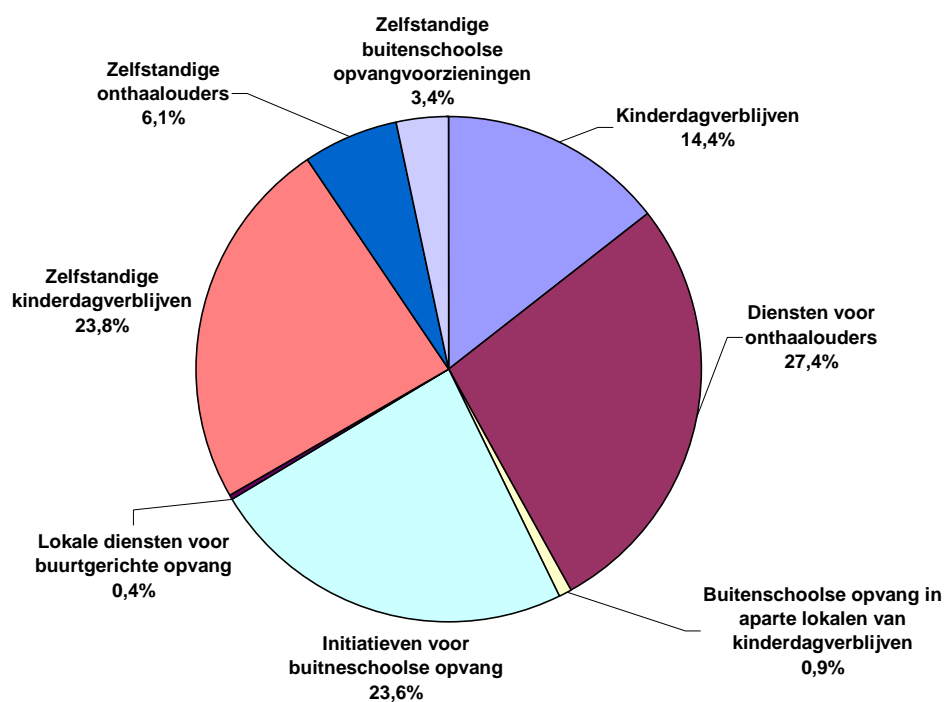
Opvangplaatsen

	2008	2009
<i>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>		
Kinderdagverblijven	15 982	16 661
Diensten voor onthaalouders (1)	31 069	31 638
Lokale diensten voor buurtgerichte opvang (voorschools)	208	239
Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven	1 076	1 076
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	26 566	27 256
Lokale diensten voor buurtgerichte opvang (buitenschools)	141	166
Totaal erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin	75 042	77 036
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>		
Zelfstandige kinderdagverblijven	28 051	27 479
Zelfstandige onthaalouders (2)	7 225	6 998
Zelfstandige buitenschoolse opvangvoorzieningen	-	3 983
Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin	35 276	38 460
Algemeen totaal	110 318	115 496

7. Aantal plaatsen in erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en in opvangvoorzieningen met attest van toezicht

(1) Een deel van deze capaciteit wordt opgevuld door eigen kinderen onder de 6 jaar van de aangesloten onthaalouders

(2) Eigen kinderen onder de 6 jaar inbegrepen

8. Verdeling aantal plaatsen in erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en in opvangvoorzieningen met attest van toezicht – 2009

	Opvangplaatsen per provincie											
	Antwerpen		Vlaams-Brabant		Brussels Gewest		West-Vlaanderen		Oost-Vlaanderen		Limburg	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
<i>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>												
Kinderdagverblijven	3 867	4 055	3 518	3 615	2 072	2 186	1 943	2 044	3 212	3 321	1 370	1 440
Diensten voor onthaalouders (1)	7 816	7 994	4 223	4 299	34	34	6 195	6 331	7 760	7 824	5 041	5 156
Lokale diensten voor buurtgerichte opvang (voorschools)	83	90	0	0	0	28	44	54	43	57	10	10
Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven	77	77	151	151	0	0	279	279	286	286	283	283
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	6 674	6 746	3 716	3 744	396	446	4 829	4 963	5 817	6 075	5 134	5 282
Lokale diensten voor buurtgerichte opvang (buitenschools)	10	10	35	35	0	0	66	66	20	20	10	35
Totaal erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin	18 527	18 972	11 643	11 844	2 530	2 694	13 356	13 737	17 138	17 583	11 848	12 206
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>												
Zelfstandige kinderdagverblijven	5 440	5 976	5 537	4 838	5 564	4 830	5 127	4 998	5 250	5 805	1 133	1 032
Zelfstandige onthaalouders (1)	991	932	1 340	1 291	240	219	2 677	2 669	1 735	1 631	242	256
Zelfstandige buitenschoolse opvangvoorzieningen	-	493	-	1 145	-	839	-	764	-	240	-	502
Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin	6 431	7 401	6 877	7 274	5 804	5 888	7 804	8 431	6 985	7 676	1 375	1 790
Algemeen totaal	24 958	26 373	18 520	19 118	8 334	8 582	21 160	22 168	24 123	25 259	13 223	13 996

9. Aantal plaatsen in erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en in opvangvoorzieningen met attest van toezicht per provincie

(1) Een deel van deze capaciteit wordt opgevuld door eigen kinderen onder de 6 jaar van de aangesloten onthaalouders

Aantal opvangplaatsen in nieuwe voorzieningen

In de erkende sector gaat het hier over plaatsen in volledig nieuwe voorzieningen. Dit zijn kinderdagverblijven, diensten voor onthaalouders en initiatieven voor buitenschoolse opvang waarvan de erkenning ingaat in 2009. Voor de initiatieven voor buitenschoolse opvang gaat het om plaatsen in nieuwe voorzieningen en niet om nieuwe vestigingsplaatsen. Wijzigingen in voorzieningstype, bijvoorbeeld een peuterspeelplaats die een crèche wordt of een buurt-en nabijheidsdienst die wordt omgezet in een lokale dienst, worden niet als nieuwe voorziening geregistreerd. In de erkende sector komen er 298 plaatsen bij door nieuwe voorzieningen. Dit aantal is vrijwel stabiel gebleven in vergelijking met 2008.

In de zelfstandige opvang met een attest van toezicht gaat het om plaatsen in een voorziening die in 2009 voor het eerst een attest van toezicht heeft aangevraagd. Wijzigingen in het type van voorziening, overnames door een nieuwe verantwoordelijke en verhuizingen worden niet als nieuwe voorziening beschouwd. In de zelfstandige sector komen er 4821 plaatsen bij door nieuwe voorzieningen. Dit aantal ligt lager dan in 2008.

Opgangplaatsen in nieuwe voorzieningen		
	2008	2009
<i>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>		
Kinderdagverblijven (1)	280	298
Diensten voor onthaalouders (1)	0	0
Lokale diensten voor buurtgerichte opvang (voorschools)	0	0
Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven (2)	0	0
Initiatieven voor buitenschoolse opvang (1)	21	0
Lokale diensten voor buurtgerichte opvang (buitenschools)	0	0
Totaal erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin	301	298
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin (3)</i>		
Zelfstandige kinderdagverblijven	5 223	3 093
Zelfstandige onthaalouders	980	835
Zelfstandige buitenschoolse opvangvoorzieningen)	-	893
Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin	6 203	4 821
Algemeen totaal	6 504	5 119

10. Aantal plaatsen bij volledig nieuwe erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en aantal plaatsen bij volledig nieuwe opvangvoorzieningen met attest van toezicht

(1) Rekening houdend met de ingangsdatum van de erkenning

(2) Rekening houdend met de effectieve startdatum

(3) Rekening houdend met de datum van aanvraag van het attest van toezicht

Weggevallen plaatsen in stoppende voorzieningen

Het gaat hier om plaatsen die wegvallen als gevolg van 'echte' stopzettingen. Een wijziging in het voorzieningstype, bijvoorbeeld een zelfstandige onthaalouder die zich aansluit bij een dienst of een fusie van twee voorzieningen, wordt immers niet als stopzetting geregistreerd. Specifiek voor de zelfstandige sector worden ook verhuizingen en overnames door een nieuwe verantwoordelijke niet als stopzetting geregistreerd.

In de erkende sector zijn 276 plaatsen weggelaten wegens stopzettingen van twee diensten voor onthaalouders. In de zelfstandige sector zijn er 1519 plaatsen weggelaten. Het aantal weggelaten plaatsen in de zelfstandige sector ligt hoger dan in 2008.

Weggevallen plaatsen in stoppende voorzieningen		
	2008	2009
<i>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>		
Kinderdagverblijven	28	0
Diensten voor onthaalouders	59	276
Lokale diensten voor buurt gerichte opvang (voorschools)	0	0
Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven	0	0
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	0	0
Lokale diensten voor buurt gerichte opvang (buitenschools)	0	0
Totaal erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin	87	276
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>		
Zelfstandige kinderdagverblijven	695	642
Zelfstandige onthaalouders	678	713
Zelfstandige buitenschoolse opvangvoorzieningen	-	164
Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin	1 373	1 519
Algemeen totaal	1 460	1 795

11. Aantal weggelaten plaatsen bij stoppende erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en aantal weggelaten plaatsen bij stoppende opvangvoorzieningen met attest van toezicht

Aantal opvangplaatsen per 1000 kinderen

Algemeen genomen zijn er per 1000 kinderen onder de 3 jaar 358,1 plaatsen beschikbaar in het Vlaamse Gewest. Het aantal plaatsen per 1000 kinderen is gestegen tegenover 2008. Ongeveer zes op tien voorschoolse plaatsen worden gerealiseerd in de erkende sector, vier op tien in de zelfstandige sector.

Opvangplaatsen per duizend kinderen (1)

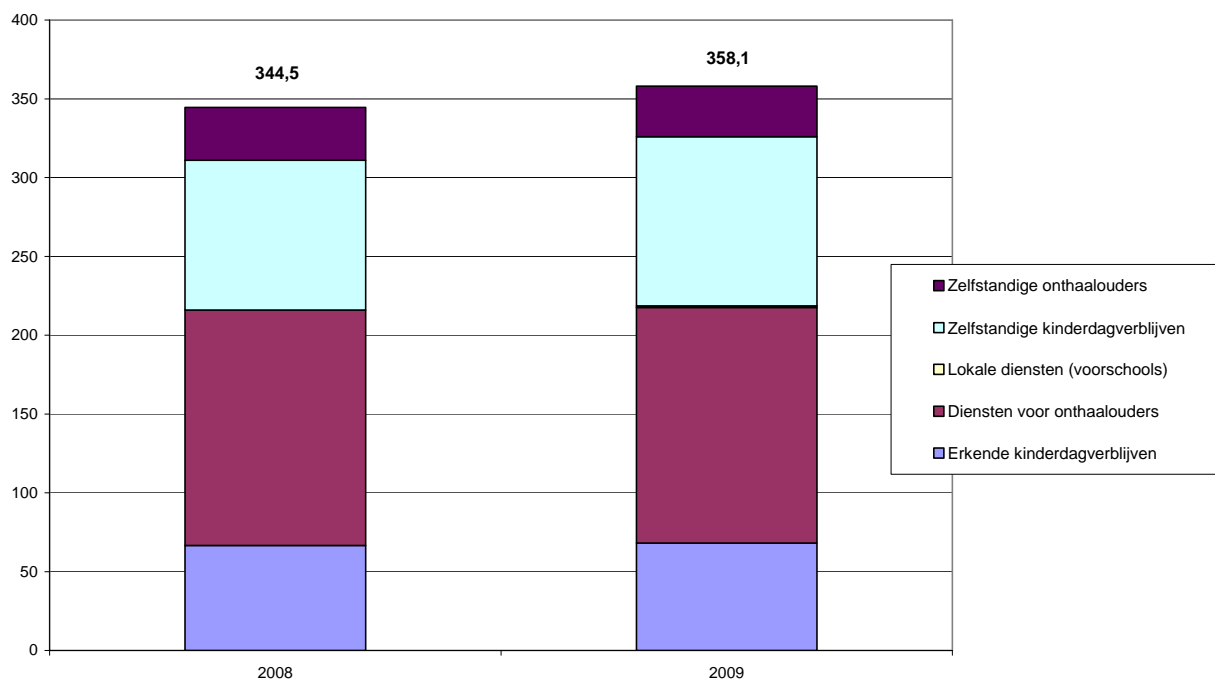
	2008	2009
<i>Erkend en gesubsidieerd door Kind en Gezin</i>		
Kinderdagverblijven	66,6	68,0
Diensten voor onthaalouders (2)	149,4	149,6
Lokale diensten voor buurtgerichte opvang (voorschools)	NB	1,0
Totaal erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin	216,0	218,6
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>		
Zelfstandige kinderdagverblijven	95,0	107,4
Zelfstandige onthaalouders (2)	33,5	32,1
Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin	128,5	139,5
Algemeen totaal	344,5	358,1

12. Aantal plaatsen per 1000 kinderen onder de 3 jaar in het Vlaamse Gewest

(1) Deze cijfers zijn enigszins overschat, omdat ook kinderen boven de 3 jaar worden opgevangen in de vermelde voorzieningen. Het is evenwel niet mogelijk om het aantal plaatsen te ramen dat voor buitenschoolse opvang gebruikt wordt. Het aantal plaatsen in voorzieningen die alleen buitenschoolse opvang aanbieden, werd wel in mindering gebracht.

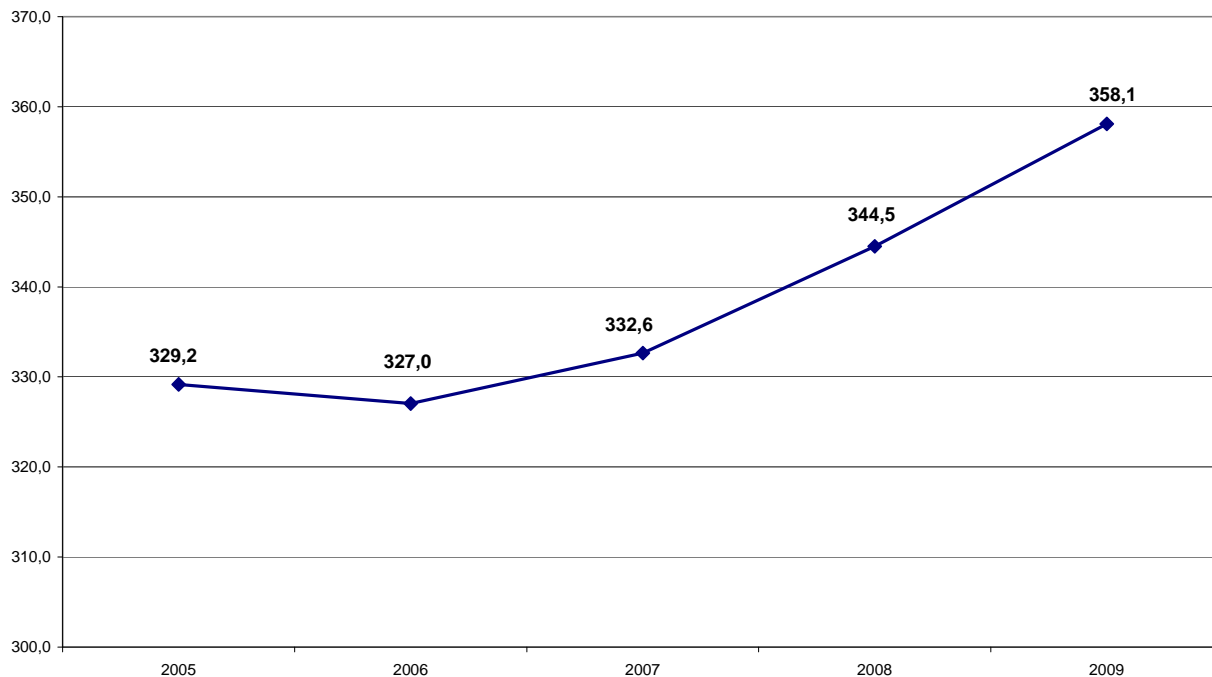
Het aantal plaatsen wordt afgezet tegen het aantal kinderen onder de 3 jaar door Kind en Gezin geregistreerd in de Ikaros-databank. De officiële bevolkingsstatistieken omvatten alleen de 'de jure'-bevolking terwijl de Ikaros-databank nagenoeg alle kinderen omvat die wonen in het Vlaamse Gewest.

(2) Eigen kinderen onder de 6 jaar inbegrepen

13. Aantal plaatsen per 1000 kinderen onder de 3 jaar in het Vlaamse Gewest

Sinds 2005 gaat het aantal plaatsen per 1000 kinderen in stijgende lijn. Enkel in 2006 zien we een lichte daling van het aantal plaatsen per 1000 kinderen. Dat kan verklaard worden door het gegeven dat het aantal kinderen onder de 3 jaar sneller stijgt dan het aantal plaatsen.

14. Evolutie van het aantal opvangplaatsen per 1000 kinderen onder de 3 jaar in het Vlaamse Gewest

Het totale aantal opvangplaatsen per 1000 kinderen verschilt van provincie tot provincie. In 2009 telt West-Vlaanderen relatief gezien het hoogste aantal en Limburg het laagste.

Het aantal erkende opvangplaatsen per 1000 kinderen verschilt eveneens in elke provincie, hoewel de verschillen kleiner zijn. Limburg telt verhoudingsgewijs het hoogste aantal erkende plaatsen per 1000 kinderen. De provincie Antwerpen telt het laagste aantal erkende plaatsen per 1000 kinderen.

Wat het aantal plaatsen per 1000 kinderen in de zelfstandige sector betreft, telt West-Vlaanderen veruit het hoogste aantal en Limburg het laagste. De verschillen tussen de provincies zijn groter in de zelfstandige sector dan in de erkende sector.

Opvangplaatsen per 1000 kinderen per provincie (1)										
	Antwerpen		Vlaams-Brabant		West-Vlaanderen		Oost-Vlaanderen		Limburg	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
<i>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>										
Kinderdagverblijven	61,6	63,0	100,5	102,6	54,5	56,6	65,8	66,3	50,9	52,7
Diensten voor onthaalouders (2)	126,5	126,3	120,5	122,1	173,7	176,2	160,1	157,6	188,7	190,0
Lokale diensten voor buurtgerichte opvang (voorschools)	NB	1,4	NB	0	NB	1,5	NB	1,1	NB	0,4
Totaal erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin	188,1	190,7	221,0	224,7	228,2	234,3	226,0	224,9	239,6	243,1
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>										
Zelfstandige kinderdagverblijven	82,5	94,8	126,4	137,8	122,8	139,2	104,3	116,6	28,6	38,1
Zelfstandige onthaalouders (2)	16,0	14,8	38,4	36,7	74,6	74,4	35,0	32,8	9,4	9,4
Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin	98,5	109,6	164,8	174,5	197,4	213,6	139,3	149,4	38,0	47,5
Algemeen totaal	286,7	300,3	385,8	399,2	425,6	447,9	365,3	374,3	277,6	290,5

15. Aantal plaatsen per 1000 kinderen onder de 3 jaar per provincie

(1) Deze cijfers zijn enigszins overschat, omdat ook kinderen boven de 3 jaar worden opgevangen in de vermelde voorzieningen. Het is evenwel niet mogelijk om het aantal plaatsen te ramen dat gebruikt wordt voor buitenschoolse opvang.

Het aantal plaatsen in voorzieningen die alleen buitenschoolse opvang aanbieden, werd wel in mindering gebracht. Het aantal plaatsen wordt afgezet tegen het aantal kinderen onder de 3 jaar door Kind en Gezin geregistreerd in de Ikaros-databank. De officiële bevolkingsstatistieken omvatten alleen de 'de jure'-bevolking terwijl de Ikaros-databank nagenoeg alle kinderen omvat die wonen in het Vlaamse Gewest.

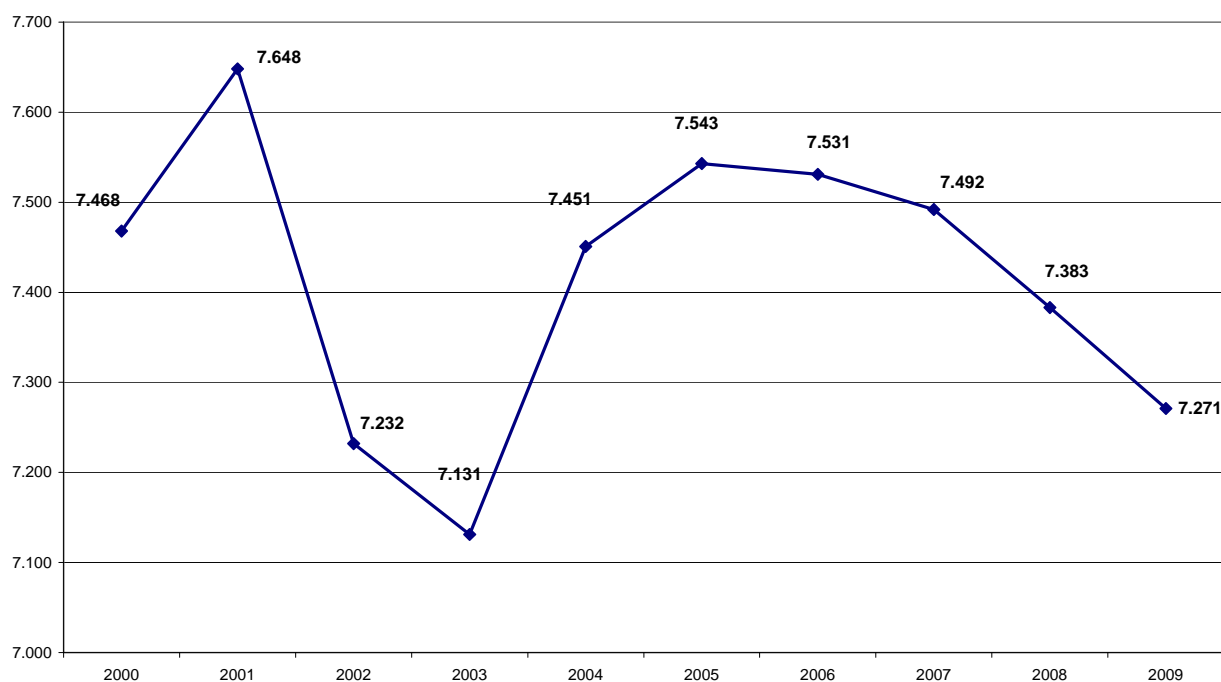
(2) Eigen kinderen onder de 6 jaar inbegrepen

3. Evolutie in het aantal aangesloten onthaalouders

Het aantal onthaalouders dat aangesloten is bij een dienst is opnieuw gedaald (-1,5 %): eind 2009 zijn er in Vlaanderen 7271 onthaalouders aangesloten bij een dienst. Deze daling doet zich in elke provincie voor, met uitzondering van de provincie Limburg waar het aantal aangesloten onthaalouders toegenomen is en van de provincie Oost-Vlaanderen waar het aantal vrijwel stabiel is gebleven.

Aangesloten onthaalouders per provincie		
	2008	2009
Antwerpen	1 940	1 879
Vlaams-Brabant	933	898
Brussels Gewest	9	7
West-Vlaanderen	1 424	1 400
Oost-Vlaanderen	1 788	1 787
Limburg	1 289	1 300
Algemeen totaal	7 383	7 271

16. *Aantal onthaalouders aangesloten bij een dienst voor onthaalouders per provincie*

17. *Evolutie in het aantal aangesloten onthaalouders*

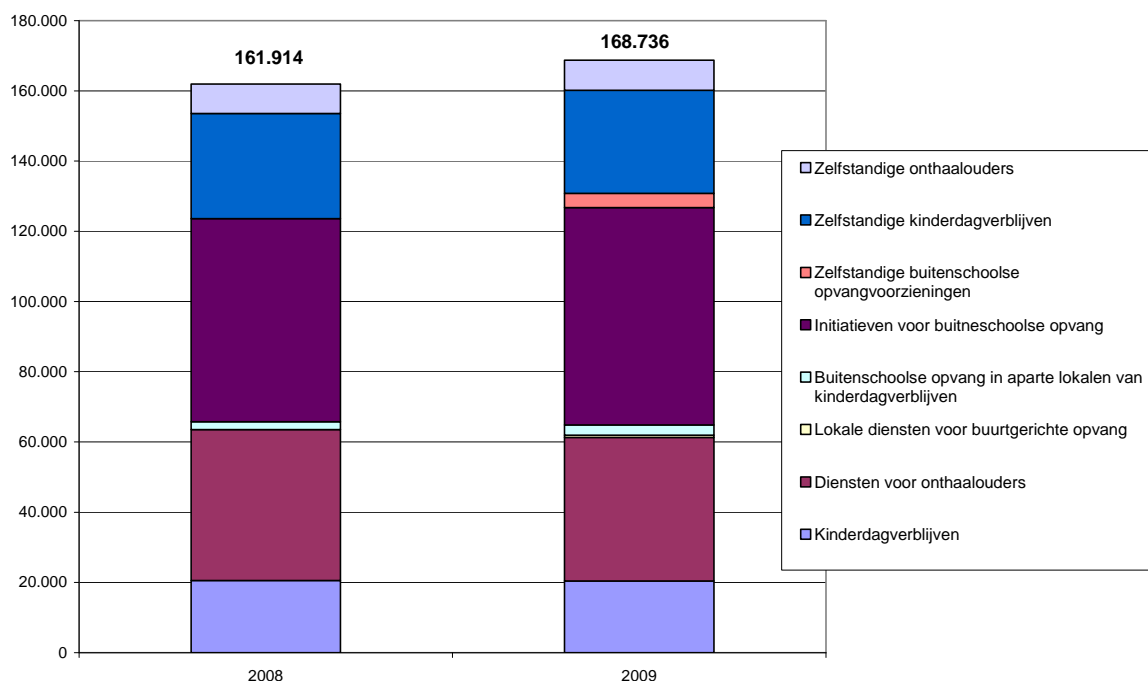
4. Aanwezige kinderen

Aantal aanwezige kinderen

Het cijfer van de aanwezige kinderen toont aan hoeveel verschillende kinderen er kunnen worden opgevangen binnen de beschikbare capaciteit. Sinds 2004 worden de aanwezige kinderen geteld tijdens de week van 1 februari, naar analogie met de telling van de onderwijspopulatie. Een beperkt aantal voorzieningen stuurde het registratieformulier niet terug, zodat het aantal ontbrekende kinderen moest worden geraamd. Daartoe werd per voorzieningstype de ratio berekend van het aantal aanwezige kinderen per plaats van de voorzieningen die de gegevens wel doorstuurden. Deze ratio werd dan toegepast op de ontbrekende capaciteit.

In de week van 1 februari 2009 waren in Vlaanderen in totaal 168.736 kinderen aanwezig in de opvang. Dat is 4,2% meer dan in 2008. Het aantal kinderen dat voorschools wordt opgevangen stijgt met 2,2%. Het aantal kinderen dat buitenschools wordt opgevangen stijgt met 6,6%. De stijging van het aantal aanwezige kinderen is relatief het grootst bij de voorzieningstypes die werken met een attest van toezicht.

Driekwart van de kinderen wordt opgevangen in een erkende voorziening. Ruim de helft van het totaal aantal kinderen verblijft in 2009 in de voorschoolse opvang. Deze verhoudingen zijn nagenoeg ongewijzigd gebleven tegenover 2008.

18. Aantal aanwezige kinderen volgens soort opvang in de week van 1 februari 2008 en in de week van 1 februari 2009 in Vlaanderen

Aanwezige kinderen						
	Voorschools (1)		Buitenschools		Totaal	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
<i>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>						
Kinderdagverblijven	20 342	20 255	197	166	20 539	20 421
Lokale diensten voor buurtgerichte opvang	NB	330	NB	260	NB	590
Diensten voor onthaalouders	36 049	34 120	6 940	6 791	42 989	40 911
Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven	4 (2)	3 (2)	2 226	2 923	2 230	2 926
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	17 (2)	7 (2)	57 788	61 893	57 805	61 900
Totaal erkend en gesubsidieerd door Kind en Gezin	56 412	54 715	67 151	72 033	123 563	126 748
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>						
Zelfstandige kinderdagverblijven	24 786	28 088	5 209	1 254	29 995	29 342
Zelfstandige onthaalouders	7 287	7 597	1 069	969	8 356	8 566
Zelfstandige buitenschoolse opvangvoorzieningen	-	30	-	4 050	-	4 080
Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin	32 073	35 715	6 278	6 273	38 351	41 988
Algemeen totaal	88 485	90 430	73 429	78 306	161 914	168 736

19. Aantal aanwezige kinderen volgens soort opvang in de week van 1 februari 2008 en in de week van 1 februari 2009 in Vlaanderen

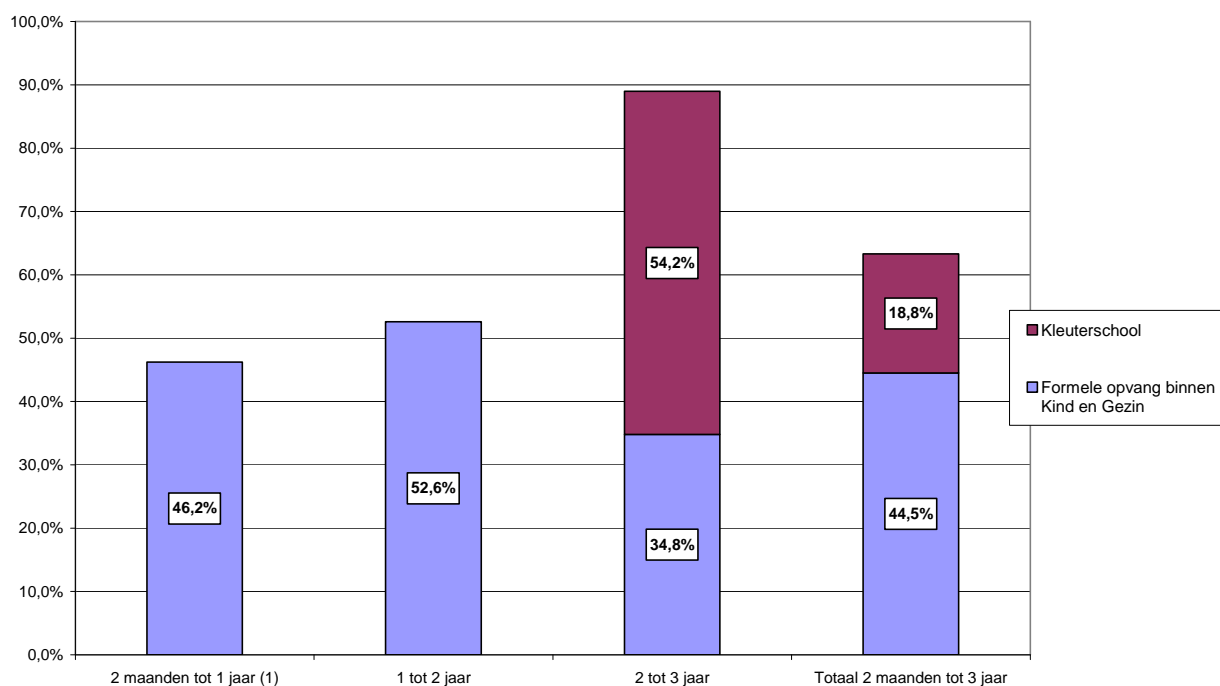
(1) Kinderen die nog niet naar school gaan of kinderen in de overgangperiode tussen opvang en basisschool

(2) Het gaat hier om kinderen die slechts deeltijds naar school gaan en gedurende een bepaald dagdeel tijdens de schooluren in de opvangvoorziening worden opgevangen

Gebruik van formele kinderopvang binnen Kind en Gezin⁶

De cijfers over het gebruik van formele opvang zijn gebaseerd op een registratie van de aanwezige kinderen in de week van 1 februari in alle formele kinderopvangvoorzieningen binnen Kind en Gezin in het Vlaams Gewest.

Het aantal aanwezige kinderen onder de 3 jaar wordt afgezet tegen het aantal kinderen onder de 3 jaar in het Vlaamse Gewest door Kind en Gezin geregistreerd in de Ikaros-databank. We schakelden over op het gebruik van Ikaros omdat de officiële bevolkingsstatistieken alleen de 'de jure'-bevolking omvatten. De Ikaros-databank daarentegen omvat nagenoeg alle kinderen die wonen in het Vlaamse Gewest. Een bijkomende reden is de late beschikbaarheid van de officiële bevolkingsstatistieken. Voor de kinderen van 3 tot 12 jaar is de Ikaros-databank echter niet bruikbaar en blijven we werken met de officiële bevolkingscijfers.

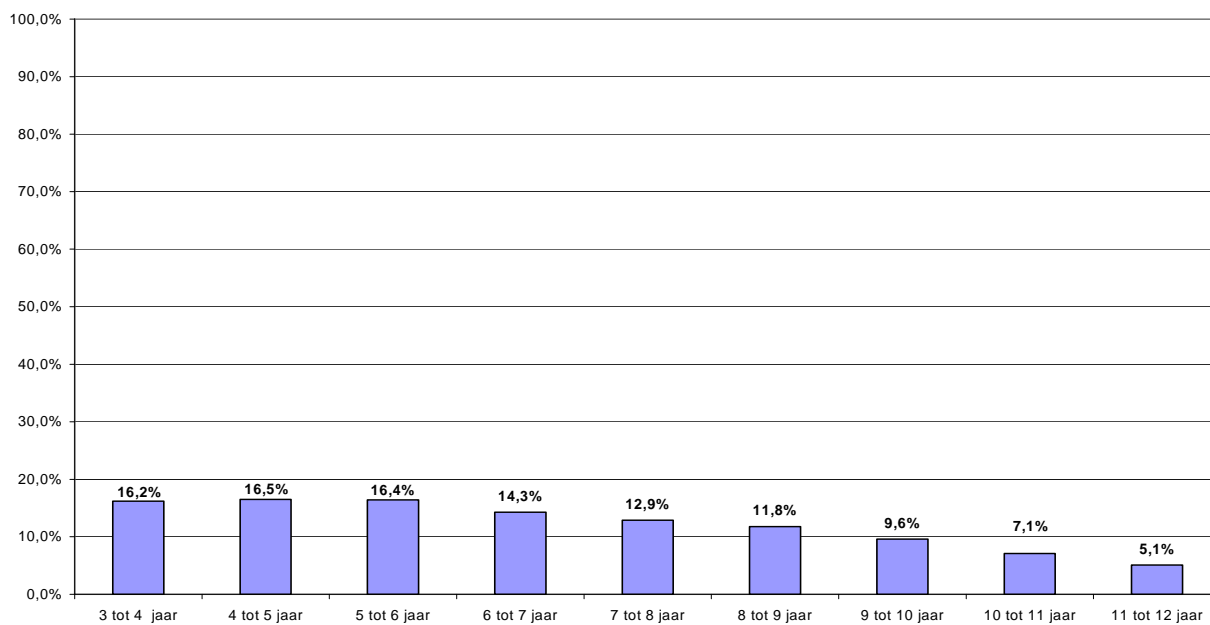
20. Kinderen tussen 2 maanden en 3 jaar in formele opvang in opvangvoorzieningen binnen Kind en Gezin en in kleuterscholen in het Vlaams Gewest naar leeftijdsjaar – 2009 (percentage)

(1) Voor kinderen jonger dan 1 jaar werd gerekend met 10/12den van de totale groep

Het gebruik van formele kinderopvang ligt het hoogst bij kinderen van 1 tot 2 jaar: 52,6% van deze kinderen maakt gebruik van formele opvang. Van de kinderen van 2 maanden tot 12 maanden maakt 46,2% gebruik van formele opvang. Bij kinderen tussen 2 en 3 jaar loopt het gebruik terug tot 34,8%; deels gaat het hier al om opvang in een buitenschools opvanginitiatief. Vanaf de leeftijd van 3 jaar maakt hoogstens nog ongeveer 16,5% van de kinderen gebruik van formele opvang binnen Kind en Gezin.

⁶ Formele opvang binnen Kind en Gezin: erkende en/of gesubsidieerde kinderdagverblijven, diensten voor onthaalouders, buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven, zelfstandige onthaalouders, zelfstandige buitenschoolse voorzieningen, zelfstandige kinderdagverblijven en initiatieven voor buitenschoolse opvang.

Voor de leeftijdsgroep van 2,5 tot 3 jaar kan er zowel van voorschoolse kinderopvang als van het schoolsysteem gebruikgemaakt worden. Van de kinderen van 2 tot 3 jaar was in de week van 1 februari 2009 54,2% ingeschreven in een kleuterschool. Nemen we dat samen met het cijfer van de formele opvang binnen Kind en Gezin, dan blijkt dat 89% van de kinderen van 2 tot 3 jaar van een van beide systemen gebruikmaakt⁷.

21. Kinderen van 3 tot 12 jaar in formele opvang in opvangvoorzieningen binnen Kind en Gezin in het Vlaams Gewest naar leeftijdsjaar – 2009 (percentage)

Percentage berekend op het aantal kinderen dat volgens de officiële bevolkingsstatistieken op 1/1/2008 (1/1/2009 nog niet beschikbaar) woont in het Vlaamse Gewest, verhoogd met een fractie bepaald op basis van de Ikaros-databank, zodat ook de kinderen buiten de 'de jure'-bevolking worden meegeteld.

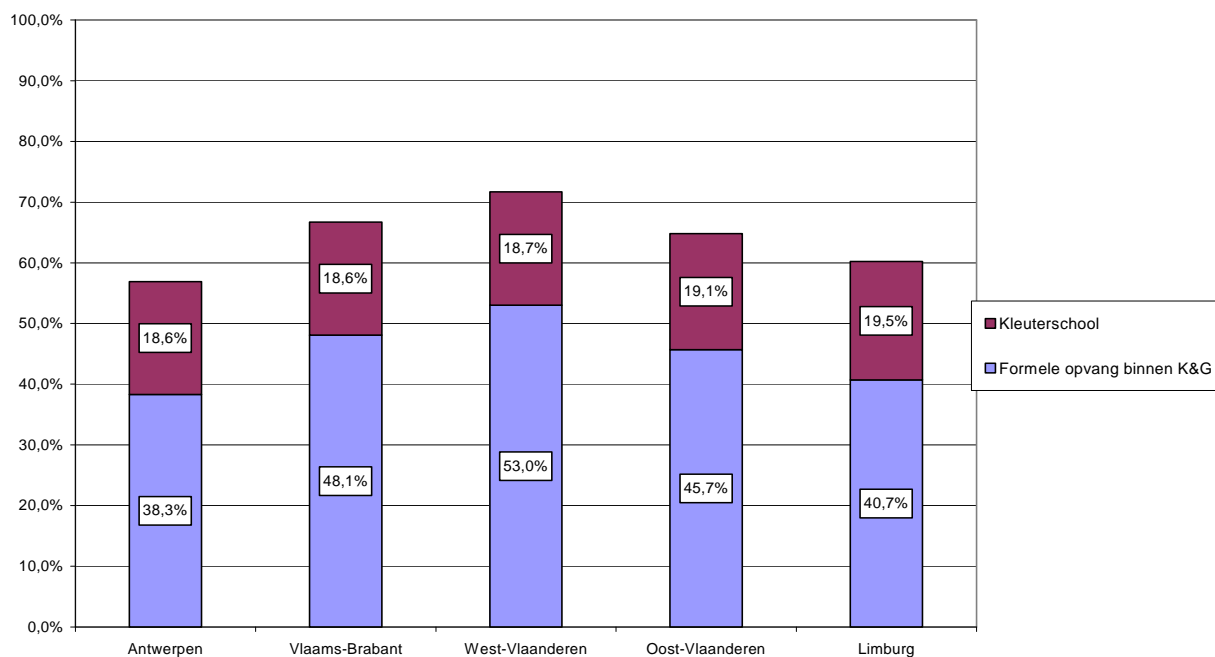
Het gebruik van formele opvang bij kinderen tussen 2 maanden en 3 jaar ligt het hoogst in West-Vlaanderen (53,0%). In de provincies Antwerpen (38,3%) en Limburg (40,7%) ligt het heel wat lager. De provincies Vlaams-Brabant (48,1%) en Oost-Vlaanderen (45,7%) bevinden zich hiertussen.

Het gebruik van de kleuterschool binnen de groep kinderen tussen 2 maanden en 3 jaar ligt het hoogst in Limburg (19,5%) en het laagst in Vlaams-Brabant en Antwerpen (18,6%).

In de leeftijdsgroep van 3 tot 6 jaar ligt het gebruik van formele opvang in opvangvoorzieningen binnen Kind en Gezin eveneens het hoogst in Limburg (21,7%). West-Vlaanderen kent het op één na hoogste gebruik (21,1%). De provincie Oost-Vlaanderen (16,9%) neemt een middenpositie in. De provincies Antwerpen en Vlaams-Brabant kennen het laagste gebruik van formele opvang in opvangvoorzieningen binnen Kind en Gezin (respectievelijk 12,7% en 13,4%). Bij kinderen van 6 tot

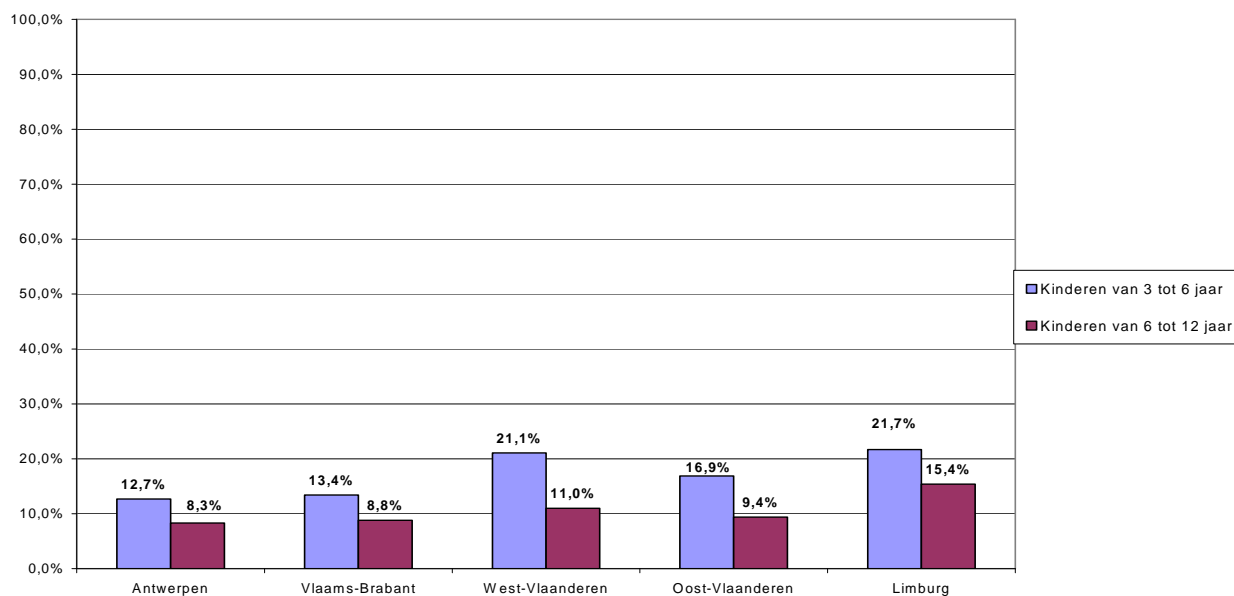
⁷ Kinderen in de overgangsfase tussen kinderopvang en kleuteronderwijs werden maar eenmaal geteld.

12 jaar ligt het gebruik het hoogst in de provincie Limburg (15,4%). De andere provincies schommelen tussen 8,3% en 11,0%.

22. Kinderen van 2 maanden tot 3 jaar in formele opvang in opvangvoorzieningen binnen Kind en Gezin en in kleuterscholen naar provincie – 2009 (percentage)

Voor de kinderen jonger dan 1 jaar werd gerekend met 10/12den van de totale groep.

23. Kinderen van 3 tot 12 jaar in formele opvang in opvangvoorzieningen binnen Kind en Gezin naar provincie en leeftijdsklasse – 2009 (percentage)

Percentage berekend op het aantal kinderen op 1/1/2008 (1/1/2009 nog niet beschikbaar) wonend in de betreffende provincie volgens de officiële bevolkingsstatistieken, verhoogd met een fractie bepaald op basis van de Ikaros-registratie, zodat ook de kinderen buiten de 'de jure'-bevolking worden meegeteld.

Voor de kinderen tussen 2 maanden en 3 jaar is de onthaalouder aangesloten bij een dienst het meest gebruikte type van opvangvoorziening. Bijna 18% van alle kinderen tussen 2 maanden en 3 jaar wordt opgevangen bij een onthaalouder die aangesloten is bij een dienst. De zelfstandige kinderdagverblijven vangen 12% van de kinderen op. Erkende kinderdagverblijven vangen 9,1% van de kinderen op.

De kinderen tussen 3 en 12 jaar worden vooral opgevangen in initiatieven voor buitenschoolse opvang of in buitenschoolse opvang in kinderdagverblijven.

Kinderen onder de 3 jaar naar type opvangvoorziening of kleuterschool (1)	
Onthaalouder aangesloten bij een dienst	17,8
Kinderdagverblijf	9,1
Lokale dienst voor buurtgerichte opvang	0,2
Zelfstandig kinderdagverblijf	12,0
Zelfstandige onthaalouder	3,7
Zelfstandige buitenschoolse opvangvoorziening	0,1
IBO of buitenschoolse opvang in kinderdagverblijf	1,6
Onderwijs	18,8
Totaal in formele opvang of kleuterschool	63,3

24. Kinderen van 2 maanden tot 3 jaar naar type formele opvangvoorziening binnen Kind en Gezin of kleuterschool in het Vlaams Gewest- 2009 (percentage)

(1) Voor de kinderen jonger dan 1 jaar werd gerekend met 10/12den van de totale groep

Kinderen van 3 tot 12 jaar in formele opvang naar type opvangvoorziening	
<i>Kinderen van 3 tot 6 jaar</i>	
IBO of buitenschoolse opvang in kinderdagverblijf (1)	12,8
Kinderdagverblijf of onthaalouder aangesloten bij een dienst	2,0
Lokale diensten voor buurtgerichte opvang	0,1
Zelfstandige sector	1,5
Totaal kinderen van 3 tot 6 jaar	16,4
<i>Kinderen van 6 tot 12 jaar</i>	
IBO of buitenschoolse opvang in kinderdagverblijf (1)	8,9
Onthaalouder aangesloten bij een dienst	0,6
Zelfstandige sector	0,7
Totaal kinderen van 6 tot 12 jaar	10,2

25. Kinderen in formele opvang in opvangvoorzieningen binnen Kind en Gezin naar leeftijdscategorie en naar type opvangvoorziening in het Vlaams Gewest - 2009 (percentage)

Percentage berekend op het aantal kinderen op 1/1/2008 (1/1/2009 nog niet beschikbaar) wonend in het Vlaamse Gewest volgens de officiële bevolkingsstatistieken, verhoogd met een fractie bepaald op basis van de Ikaros-registratie, zodat ook de kinderen buiten de 'de jure'-bevolking worden meegeteld.

(1) Betreft opvang in een kinderdagverblijf in aparte lokalen

5. Aantal verblijfsdagen

In de erkende kinderdagverblijven werden in 2009 bijna 3,3 miljoen prestaties geleverd. Het totaal aantal verblijfsdagen is hiermee met 2,2% gestegen tegenover 2008. Deze toename van het aantal verblijfsdagen in de erkende kinderdagverblijven is echter enkel in de voorschoolse opvang merkbaar.

Bij de diensten voor onthaalouders werden in 2009 in totaal ruim 5,6 miljoen prestaties geleverd. Dit is evenwel een afname met 2,9% in vergelijking met 2008. Zowel in de voorschoolse als in de buitenschoolse opvang is het aantal verblijfsdagen gedaald.

Voorschoolse opvang vindt nog altijd overwegend plaats gedurende volle dagen, zowel in kinderdagverblijven (87,2%) als bij diensten voor onthaalouders (83,7%).

Het aandeel van halve dagen en 1/3-verblijfsdagen is zowel in de kinderdagverblijven als bij de diensten voor onthaalouders nagenoeg stabiel gebleven in de voorschoolse opvang.

In de buitenschoolse opvang is het aandeel van de volle dagen het grootst voor wat betreft de kinderdagverblijven. Bij de diensten voor onthaalouders verloopt de buitenschoolse opvang eerder onder de vorm van 1/3-verblijfsdagen.

Verblijfsdagen				
	Kinderdagverblijven		Diensten voor onthaalouders	
	2008	2009	2008	2009
<i>Voorschoolse opvang</i>				
Volle verblijfsdagen	2 780 588	2 844 418	4 135 333	4 060 356
Halve verblijfsdagen (1)	349 625	356 962	726 751	693 341
1/3-verblijfsdagen (2)	52 948	60 642	93 382	96 337
Aantal prestaties (3)	3 186 161	3 262 022	4 956 066	4 850 034
	(100,0)	(102,4)	(100,0)	(97,8)
Aantal herleide prestaties (4)	2 976 050	3 043 113	4 530 036	4 439 139
	(100,0)	(102,3)	(100,0)	(98,0)
<i>Buitenschoolse opvang (5)</i>				
Volle verblijfsdagen	17 972	15 590	317 144	291 470
Halve verblijfsdagen (1)	4 606	4 378	182 227	162 692
1/3-verblijfsdagen (2)	9 736	8 610	334 654	315 977
Aantal prestaties (3)	32 314	28 578	834 025	770 139
	(100,0)	(88,4)	(100,0)	(92,3)
Aantal herleide prestaties (4)	23 520	20 649	519 809	478 142
	(100,0)	(87,8)	(100,0)	(92,0)
Algemeen totaal aantal prestaties (3)	3 218 475	3 290 600	5 790 091	5 620 173
	(100,0)	(102,2)	(100,0)	(97,1)
Algemeen totaal aantal herleide prestaties (4)	2 999 570	3 063 762	5 049 845	4 917 281
	(100,0)	(102,1)	(100,0)	(97,4)

26. Aantal verblijfsdagen in kinderdagverblijven en diensten voor onthaalouders

(1) Verblijf tussen 3 en 5 uur

(2) Verblijf van minder dan 3 uur

(3) Totaal van volle, halve en 1/3-verblijfsdagen, niet gewogen naargelang van de duur

(4) Totaal van volle, halve en 1/3-verblijfsdagen, gewogen naargelang van de duur

(5) Voor kinderdagverblijven: buitenschoolse opvang in eigen lokalen

In de initiatieven voor buitenschoolse opvang werden in 2009 meer dan 6 miljoen prestaties geleverd. Het aantal prestaties is hiermee vrijwel stabiel gebleven tegenover 2008. Bij de buitenschoolse opvang in aparte lokalen van een kinderdagverblijf werden zo'n 280 760 prestaties geleverd, wat 1,5% meer is dan in 2008.

Verblijfsdagen		
	2008	2009
<i>Initiatieven voor buitenschoolse opvang</i>		
Meer dan 6 uur	758 241	735 752
Tussen 3 en 6 uur	761 403	737 495
Minder dan 3 uur	4 803 676	4 881 419
Totaal initiatieven voor buitenschoolse opvang	6 323 320	6 354 666
	(100,0)	(100,5)
<i>Aparte lokalen van kinderdagverblijven</i>		
Meer dan 6 uur	62 194	52 982
Minder dan 6 uur	214 307	227 778
Totaal aparte lokalen van kinderdagverblijven	276 501	280 760
	(100,0)	(101,5)

27. *Buitenschoolse opvang: aantal verblijfsdagen in initiatieven voor buitenschoolse opvang en in aparte lokalen van kinderdagverblijven*

Hoofdstuk 3: Financiering van de kinderopvang vanuit de Vlaamse overheid

1. Erkende kinderdagverblijven

De werking van de erkende kinderdagverblijven wordt deels gefinancierd vanuit de dotatie van de Vlaamse overheid en deels vanuit de inkomsten uit de financiële bijdragen van de gezinnen. De subsidie die een erkend kinderdagverblijf ontvangt van Kind en Gezin, is samengesteld uit verschillende onderdelen. Sommige onderdelen zijn afhankelijk van een specifiek aanbod of van specifieke voorwaarden.

1.1. Overzicht van de verschillende vormen van subsidie vanuit Kind en Gezin

Subsidie voor het realiseren van het basisaanbod

Erkende kinderdagverblijven worden voor hun personeels- en werkingskosten gesubsidieerd via een systeem van forfaitaire subsidiëring (enveloppesubsidiëring). Deze forfaitaire subsidie wordt berekend op basis van twee componenten. De eerste component is gekoppeld aan de gemiddelde leeftijd van het personeel. Elk erkend kinderdagverblijf ontvangt per subsidiabele plaats het basisbedrag dat geldt bij een gemiddelde leeftijd van het personeel van 20 jaar. Per jaar dat de gemiddelde leeftijd hoger ligt, met een maximum van 40 jaar, ontvangt het kinderdagverblijf een aanvullend bedrag. De tweede component is gekoppeld aan de bezetting. Elk kinderdagverblijf ontvangt per erkende plaats het basisbedrag dat geldt bij een bezetting van 75%. Per percent dat de bezetting hoger ligt, wordt het basisbedrag verhoogd met 0,75%. Per percent dat de bezetting lager ligt, wordt het basisbedrag verminderd met 1%. Daarnaast krijgen crèches sinds 1 januari 2004 een bijkomend forfaitair bedrag per plaats gebaseerd op hun subsidiabele capaciteit. Voor 2009 kwam de subsidie voor het realiseren van het basisaanbod neer op een uitgave van 170,752 miljoen euro.

Subsidie voor logistieke functie en directiefunctie

Erkende kinderdagverblijven ontvangen naast deze forfaitaire subsidie ook een subsidie voor een logistieke functie en een directiefunctie. Deze laatste is alleen toegankelijk voor organiserende besturen met een capaciteit van minstens 50 plaatsen. In 2009 bedroeg de logistieke subsidie 6,206 miljoen euro en de directiesubsidie 5,192 miljoen euro.

Subsidie voor buitenschoolse opvang in aparte lokalen

Erkende kinderdagverblijven met een toestemming tot het organiseren van buitenschoolse opvang in aparte lokalen, ontvangen hiervoor een bijkomende forfaitaire subsidie. In 2009 bedroeg deze subsidie 26 106,64 euro voor 14 plaatsen. Het totale budget dat voor 2009 besteed werd aan dit type van opvang, bedroeg 1,987 miljoen euro.

Subsidie voor de inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte

Erkende kinderdagverblijven kunnen ook een bijkomende vergoeding krijgen voor de inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen kinderdagverblijven met een structureel aanbod en kinderdagverblijven die ingaan op individuele vragen. Voor kinderdagverblijven met een structureel aanbod is de financiële ondersteuning tweeledig opgebouwd: enerzijds een bijkomend bedrag per plaats, dat in 2009 3107,69 euro bedroeg, anderzijds een bedrag per prestatie, dat in 2009 5,97 euro per dag en per opgevangen kind bedroeg. Voor 2009 werd een totaal budget van 0,333 miljoen euro besteed aan structurele plaatsen in kinderdagverblijven. Voor kinderdagverblijven die ingaan op individuele vragen bedraagt de financiële ondersteuning 8,95 euro per dag en per opgevangen kind. In 2009 werd hieraan 0,129 miljoen euro besteed.

Subsidie voor gewezen DAC-personeelsleden

Op 1 januari 2001 werden de DAC-personeelsleden geregulariseerd. Dit had voor gevolg dat de subsidiëring van deze personeelsleden werd overgenomen door Kind en Gezin. Kind en Gezin kende voor de jaren 2001 tot en met 2004 aan de kinderdagverblijven en tot en met 2005 aan de overige initiatiefnemers een forfaitaire subsidie toe per voltijds equivalent tewerkgesteld personeelslid in het gewezen DAC-statuut als tegemoetkoming in de loonkosten voor dit personeelslid. Deze maatregel werd verlengd tot invoeging van het personeelslid in het gesubsidieerde kader of tot uitdiensttreding van het personeelslid. Voor 2009 gaat het om een subsidiestroom van 3,397 miljoen euro voor 83,70 voltijdse equivalenten.

Subsidie voor de uitvoering van het Vlaams Intersectoraal Akkoord

In 2006 werd de regelgeving aangepast om de maatregelen van het Vlaams Intersectoraal Akkoord voor het gesubsidieerde personeel te subsidiëren. De bijkomende middelen voor de eindejaarspremie en de managementondersteuning werden opgenomen in de subsidie voor het realiseren van het basisaanbod (enveloppesubsidiëring). De middelen voor de werkdrukvermindering werden op verschillende manieren verdeeld: voor de lokale besturen over alle voltijdse door Kind en Gezin gesubsidieerde equivalenten en voor de private initiatieven over de personeelsleden die ouder zijn dan 45 jaar én die door Kind en Gezin worden gesubsidieerd. De middelen zijn opgenomen in de bedragen die in de respectievelijke subsidievormen hierboven zijn vermeld. Daarnaast werd personeel uitbetaald door de VIA-subsidies Sociale Maribel en Gesco. In het kader van de VIA-subsidie Sociale Maribel werd 692,88 euro per voltijds equivalent betaald voor 137,04 voltijdse equivalenten. Dit komt neer op een besteed bedrag van 0,095 miljoen euro in 2009. In het kader van de VIA-subsidie Gesco werd 846,05 euro per voltijds equivalent betaald voor 12,50 voltijdse equivalenten. Dit komt neer op een besteed bedrag van 0,011 miljoen euro in 2009.

Subsidies in het kader van het actieplan flexibele en occasionele opvang

In het kader van het actieplan flexibele en occasionele opvang, dat in het voorjaar van 2007 inhoudelijk werd uitgewerkt, kregen in 2009 een aantal erkende kinderdagverblijven middelen toegekend voor flexibele urenpakketten (2,368 miljoen euro), ploegplaatsen (0,134 miljoen euro),

occasionele plaatsen (1,532 miljoen euro), een erkenning als gemandateerde voorziening (0,893 miljoen euro) of voor een toestemming als lokale dienst voor buurtgerichte kinderopvang (1,675 miljoen euro).

Eenmalige vergoedingen

In 2009 kregen de erkende kinderdagverblijven eenmalige subsidies in het kader van de toegangsbeveiliging (0,454 miljoen euro), brandveiligheid (0,00034 miljoen euro) en levensreddend handelen (0,005 miljoen euro).

Kinderdagverblijven - Subsidies Kind en Gezin in miljoen euro		
	2008	2009
Forfaitaire subsidie basisaanbod	154,761	170,752
Subsidie logistieke functie	5,709	6,206
Subsidie directiefunctie	4,558	5,192
Subsidie buitenschoolse opvang in aparte lokalen	1,888	1,987
Subsidie specifieke zorgbehoefte	0,417	0,462
Subsidie gewezen DAC-personeel	3,383	3,397
VIA-subsidie Sociale Maribel	0,068	0,095
VIA-subsidie Gesco	0,018	0,011
Subsidie urenpakketten (1)	2,206	2,368
Subsidie ploegplaatsen (1)	0,085	0,134
Subsidie occasionele plaatsen (1)	1,292	1,532
Subsidie gemandateerde voorziening (1)	0,560	0,893
Subsidie lokale diensten (1)	0,144	1,675
Brandveiligheid	0,877	0,00034
Informatisering	0,870	-
Levensreddend handelen	-	0,005
Toegangsbeveiliging	-	0,454
Algemeen totaal	176,836	195,163
	(100,0)	(110,4)

28. Overzicht van de subsidies aan kinderdagverblijven in 2008 en 2009 in miljoen euro

(1) Subsidies in het kader van het actieplan flexibele en occasionele opvang

1.2 Inkomsten uit de financiële bijdragen van de gezinnen

Erkende kinderdagverblijven innen de financiële bijdragen van de gezinnen. Deze variëren naargelang het inkomen van de ouders. De inkomsten uit de financiële bijdragen van de gezinnen worden niettemin beschouwd als inkomsten van Kind en Gezin en worden aldus verrekend met het geheel van de subsidies. Wat de buitenschoolse opvang in aparte lokalen betreft, blijft het volledige bedrag van de geïnde financiële bijdragen van de gezinnen bij de kinderdagverblijven.

Erkende kinderdagverblijven – Verhouding subsidies Kind en Gezin en geïnde financiële bijdragen van de gezinnen in miljoen euro (1)

	2008	2009
Subsidie Kind en Gezin na verrekening	136,810	154,017
	(77,4)	(78,9)
Geïnde financiële bijdragen van de gezinnen	40,026	41,146
	(22,7)	(21,1)
Algemeen totaal	176,836	195,163
	(100,0)	(110,4)

29. Kinderdagverblijven: verhouding subsidies van Kind en Gezin en geïnde financiële bijdragen van de gezinnen in miljoen euro

(1) Niet inbegrepen: financiële bijdragen van de gezinnen buitenschoolse opvang in aparte lokalen

1.2. Wat betalen ouders gemiddeld?

In erkende kinderdagverblijven betalen de ouders een bijdrage die is vastgelegd bij ministerieel besluit en die afhangt van het belastbare gezinsinkomen.

In 2009 betaalden ouders gemiddeld 13,56 euro in een crèche (+0,3%) en 7,86 euro in een peuterspeelplaats (+2,7%). Voor de evolutie van de gemiddelde financiële bijdrage van de gezinnen verwijzen we naar grafiek 34.

Gemiddelde financiële bijdrage van de gezinnen		
	2008	2009
Crèches	13,52	13,56
Peuterspeelplaatsen	7,65	7,86
Erkende kinderdagverblijven	13,35	13,42

30. Gemiddeld betaalde financiële bijdrage van de gezinnen in de erkende kinderdagverblijven (crèches en peuterspeelplaatsen) in euro

2. Diensten voor onthaalouders

De werking van de diensten voor onthaalouders wordt deels gefinancierd vanuit de dotatie van de Vlaamse overheid en deels vanuit de inkomsten uit de financiële bijdragen van de gezinnen. De subsidie die een dienst ontvangt van Kind en Gezin is samengesteld uit verschillende onderdelen. Sommige onderdelen zijn afhankelijk van een specifiek aanbod of van specifieke voorwaarden.

2.1. Overzicht van de verschillende vormen van subsidie vanuit Kind en Gezin

Subsidie voor het realiseren van het basisaanbod

Diensten voor onthaalouders worden voor hun personeels- en werkingskosten gesubsidieerd via een systeem van forfaitaire subsidiëring (enveloppesubsidiëring). Het subsidiesysteem voor de diensten is in 2007 gewijzigd. De forfaitaire subsidie wordt berekend op basis van twee componenten. De eerste component is gekoppeld aan de gemiddelde leeftijd van het personeel. Elke dienst ontvangt per erkende plaats een basisbedrag dat geldt bij een gemiddelde leeftijd van 23 jaar. Per jaar dat de gemiddelde leeftijd hoger ligt dan 23 jaar, met een maximum van 37 jaar, ontvangt de dienst een aanvullend bedrag. De tweede component is gekoppeld aan de gepresteerde plaatsingsdagen en bestaat uit een forfaitair subsidiebedrag per kind/onthaalouderdossier, aangevuld met een forfaitair basisbedrag per erkende plaats. Omdat door de omvorming van het subsidiesysteem bepaalde diensten minder subsidies ontvingen, werd er voorzien in een overgangssubsidie (uitbetaling in 2008). Voor 2009 kwam de subsidie voor het realiseren van het basisaanbod neer op 22,304 miljoen euro.

Subsidie voor de uitvoering van het Vlaams Intersectoraal Akkoord

In 2006 werd de regelgeving aangepast om de maatregelen van het Vlaams Intersectoraal Akkoord voor het gesubsidieerde personeel te subsidiëren. De bijkomende middelen voor de eindejaarspremie en de managementondersteuning werden opgenomen in de subsidie voor het realiseren van het basisaanbod (enveloppesubsidiëring). De middelen voor de werkdrukvermindering werden op verschillende manieren verdeeld: voor de lokale besturen over alle voltijdse door Kind en Gezin gesubsidieerde equivalenten en voor de private initiatieven over de personeelsleden die ouder zijn dan 45 jaar én die door Kind en Gezin worden gesubsidieerd. De middelen zijn opgenomen in de bedragen die voor de subsidievorm hierboven zijn vermeld. Daarnaast werd personeel uitbetaald door de VIA-subsidie Sociale Maribel. Er werd 692,88 euro per voltijds equivalent betaald voor 13,07 voltijdse equivalenten. Dit komt neer op een besteed bedrag van 0,009 miljoen euro in 2009.

Subsidie voor het vergoeden van de opvangprestaties van de aangesloten onthaalouders

De diensten voor onthaalouders ontvangen naast de forfaitaire subsidie een vergoeding voor de opvangprestaties van de aangesloten onthaalouders. In 2009 bedroeg de kostenvergoeding 17,98 euro per dag per kind. Deze kostenvergoeding staat in verhouding tot de opvangduur, meer bepaald 40% voor een verblijf van minder dan 3 uur, 60% voor een verblijf van 3 tot minder dan 5 uur en 100% voor een verblijf vanaf 5 uur. Voor 2009 kwam dit neer op een totale uitgave van 90,338 miljoen euro.

Subsidie in het kader van het sociaalrechtelijk statuut van de aangesloten onthaalouders

Daarnaast is er de subsidie in het kader van het eigen sociaalrechtelijk statuut dat aangesloten onthaalouders sinds 1 april 2003 hebben. Hierdoor zijn de onthaalouders verzekerd tegen arbeidsongevallen. Deze arbeidsongevallenverzekering komt in 2009 voor Kind en Gezin neer op een totale uitgave van 0,617 miljoen euro (84,87 euro per onthaalouder). Het sociaal statuut impliceert

eveneens dat Kind en Gezin een kostendekkende subsidiëring verleent voor de werkgevers- en de werknemersbijdragen. In 2009 bedroeg die 10,741 miljoen euro.

Subsidie voor samenwerking met andere diensten voor onthaalouders

Diensten voor onthaalouders die samenwerken met andere diensten in een zogenaamde samenwerkingspool, kunnen hiervoor een subsidie krijgen. Voorwaarden zijn dat het samenwerkingsverband een minimale grootte heeft van 800 erkende plaatsen en dat het samenwerkingsverband beschikt over een medewerker die minstens halftijds uitsluitend werkt voor dit samenwerkingsverband. De samenwerkende diensten bepalen zelf welke opdrachten de samenwerking op zich neemt. De subsidie bedroeg in 2009 24,76 euro per plaats. In 2009 werd hiervoor een totaal budget van 0,769 miljoen euro vrijgemaakt.

Subsidie voor de inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte

Aangesloten onthaalouders kunnen ook een bijkomende vergoeding krijgen voor de inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte. Het bedrag dat ze hiervoor bijkomend kunnen ontvangen, is een bedrag per dag en per opgevangen kind. In 2009 was dit vastgelegd op 8,95 euro. Het totale budget dat hiervoor in 2009 besteed werd, bedroeg 0,291 miljoen euro.

Subsidie voor het toekennen van een eenmalige vergoeding voor installatiekosten

Onthaalouders die zich voor het eerst aansluiten bij een dienst, kunnen rekenen op een eenmalige vergoeding voor installatiekosten. Deze vergoeding bedroeg 430,05 euro in 2009. 732 onthaalouders die in 2009 van start gingen, kregen deze vergoeding. Budgettair komt dit neer op een bedrag van 0,315 miljoen euro.

Subsidies in het kader van het actieplan flexibele en occasionele opvang

In het kader van het actieplan flexibele en occasionele opvang, dat in het voorjaar van 2007 inhoudelijk werd uitgewerkt, kregen een aantal aangesloten onthaalouders en hun diensten een vergoeding toegekend voor flexibele opvang. Daartoe werd voorzien in een recurrente subsidie op jaarbasis. Het regelgevend kader hiervoor is in werking getreden op 1 juli 2007. Het hiervoor bestede bedrag in 2009 komt neer op 1,356 miljoen euro.

Eenmalige vergoedingen

Tot slot kregen de onthaalouders in 2009 eenmalige vergoedingen in het kader van levensreddend handelen en toegangsbeveiliging. Dit kwam respectievelijk neer op een totaalbudget van 0,010 miljoen euro en 2,319 miljoen euro.

Diensten voor onthaalouders - Subsidies Kind en Gezin in miljoen euro		
	2008	2009
Forfaitaire subsidie basisaanbod	20,415	22,304
VIA-subsidie Sociale Maribel	0,007	0,009
Subsidie vergoeding opvangprestaties onthaalouders	80,299	90,338
Arbeidsongevallenverzekering (1)	0,627	0,617
Werkgevers- en werknemersbijdrage (1)	11,260	10,741
Samenwerking in pool	0,725	0,769
Subsidie specifieke zorgbehoefte	0,262	0,291
Vergoeding installatiekosten	0,336	0,315
Flexibele prestaties (2)	1,325	1,356
Veilig slapen	0,610	-
Brandveiligheid	1,571	-
Levensreddend handelen	-	0,010
Toegangsbeveiliging	-	2,319
Algemeen totaal	117,437	129,069
	(100,0)	(109,9)

31. *Overzicht van de subsidies aan diensten voor onthaalouders in 2008 en 2009 in miljoen euro*

(1) In het kader van het sociaal statuut van aangesloten onthaalouders

(2) Subsidies in het kader van het actieplan flexibele en occasionele opvang

2.2. Inkomsten uit de financiële bijdragen van de gezinnen

Diensten voor onthaalouders innen de financiële bijdragen van de gezinnen, die variëren naargelang het inkomen van de ouders. Deze inkomsten uit de financiële bijdragen van de gezinnen worden niettemin beschouwd als inkomsten van Kind en Gezin en worden daarom verrekend met het geheel van de subsidies.

Diensten voor onthaalouders – Verhouding subsidies Kind en Gezin en geïnde financiële bijdragen van de gezinnen in miljoen euro		
	2008	2009
Subsidie Kind en Gezin na verrekening	54,692	67,131
	(46,6)	(52,0)
Geïnde financiële bijdragen van de gezinnen	62,745	61,938
	(53,4)	(48,0)
Algemeen totaal	117,437	129,069
	(100,0)	(109,9)

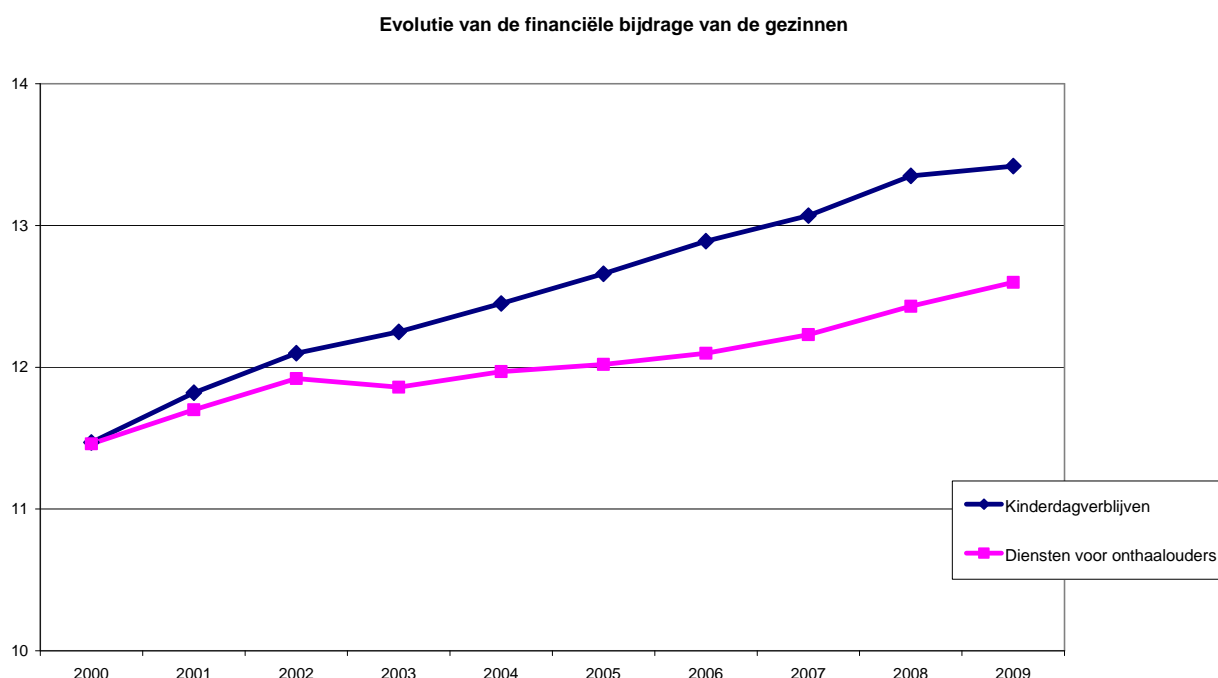
32. *Diensten voor onthaalouders: verhouding subsidies van Kind en Gezin en geïnde financiële bijdragen van de gezinnen in miljoen euro*

2.3. Wat betalen ouders gemiddeld?

Bij de diensten voor onthaalouders betalen de ouders een bijdrage die is vastgelegd bij ministerieel besluit en die afhangt van het belastbare gezinsinkomen. In 2009 betaalden ouders gemiddeld 12,60 euro in een dienst (+1,4%). Voor de evolutie van de gemiddelde financiële bijdrage van de gezinnen verwijzen we naar grafiek 34.

Gemiddelde financiële bijdrage van de gezinnen		
	2008	2009
Diensten voor onthaalouders	12,43	12,60

33. *Gemiddeld betaalde financiële bijdrage van de gezinnen in de diensten voor onthaalouders in euro*

34. *Evolutie van de gemiddeld betaalde financiële bijdrage van de gezinnen in de kinderdagverblijven en in de diensten voor onthaalouders in euro*

3. Initiatieven voor buitenschoolse opvang

De werking van de initiatieven voor buitenschoolse opvang wordt door verschillende instanties gefinancierd. De personeelskosten voor de begeleiders worden voor een deel gesubsidieerd door het Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie. Voor de personeelskosten van de coördinator, de opleg van de personeelskosten van de begeleiders en de werkingskosten wordt er in een subsidie voorzien door het Fonds voor Collectieve Uitrustingen en Diensten (FCUD) of door Kind

en Gezin. Sommige initiatieven worden zowel door Kind en Gezin als door het FCUD⁸ gesubsidieerd. De subsidie die een initiatief voor buitenschoolse opvang ontvangt van Kind en Gezin, is samengesteld uit verschillende onderdelen. Sommige onderdelen zijn afhankelijk van een specifiek aanbod of van specifieke voorwaarden.

3.1. Overzicht van de verschillende vormen van subsidie vanuit Kind en Gezin

Subsidie voor het realiseren van het basisaanbod

De subsidie van Kind en Gezin is een forfaitair bedrag per erkende plaats. Voor de berekening ervan wordt uitgegaan van de gemiddelde kosten voor drie componenten: de werking, de opleg voor de Weerwerk-gesco's en het loon van de coördinator. Zo komt de subsidie voor 2009 neer op 2290,48 euro per plaats voor de eerste 21 plaatsen, 1520,96 euro per extra plaats vanaf 22 plaatsen en 1343,37 euro per extra plaats vanaf 23 plaatsen. In 2009 werden 159 voorzieningen gesubsidieerd door Kind en Gezin, wat overeenkomt met een uitgave van 9,212 miljoen euro.

Subsidie voor de inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte

Initiatieven voor buitenschoolse opvang kunnen ook een bijkomende vergoeding krijgen voor de inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen initiatieven met een structureel aanbod en initiatieven die ingaan op individuele vragen. Voor initiatieven met een structureel aanbod was de financiële ondersteuning tot 13 mei 2009 tweeledig opgebouwd: enerzijds een bijkomend bedrag per plaats dat 3107,69 euro bedroeg, anderzijds een bedrag per prestatie, dat 5,97 euro per dag en per opgevangen kind bedroeg. Na 13 mei 2009 werd het bedrag per plaats opgetrokken tot 3895,73 euro en viel de dagvergoeding weg. Dit kwam in 2009 neer op een totaal besteed budget van 0,267 miljoen euro. Voor initiatieven die ingaan op individuele vragen bedraagt de financiële ondersteuning 8,95 euro per dag en per opgevangen kind. Voor 2009 werd een totaal budget van 0,073 miljoen euro besteed.

Subsidie voor de opvang van kinderen uit achtergestelde gebieden

Als minstens 33% van de ingeschreven kinderen afkomstig is uit een achtergesteld gebied in Vlaanderen of in het tweetalige Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, kunnen de initiatieven een bijkomende vergoeding ontvangen per erkende plaats in de betreffende vestigingsplaatsen. In 2009 bedroeg deze vergoeding op jaarbasis 93,24 euro per erkende plaats. Dit kwam neer op een totale uitgave van 0,046 miljoen euro.

Subsidie voor de uitvoering van het Vlaams Intersectoraal Akkoord

In 2006 werd de regelgeving aangepast om de maatregelen van het Vlaams Intersectoraal Akkoord voor het gesubsidieerde personeel te subsidiëren. De bijkomende middelen voor de eindejaarspremie en de managementondersteuning werden opgenomen in de subsidie voor het realiseren van het

⁸ Sinds midden 2000 subsidieert het FCUD geen nieuwe erkenningen meer. Vanaf 2001 kunnen initiatieven voor buitenschoolse opvang die niet meer door het FCUD kunnen worden gefinancierd, in aanmerking komen voor subsidiëring door Kind en Gezin. Voorzieningen die na 2000 een uitbreiding kregen, worden dus deels door het FCUD en deels door Kind en Gezin gesubsidieerd.

basisaanbod. De middelen voor de werkdrukvermindering werden op verschillende manieren verdeeld. De openbare initiatieven krijgen per plaats 0,04 fractie van het per VTE uitgetrokken subsidiebedrag voor werkdrukvermindering. De private initiatieven ontvangen voor elke kindbegeleider en coördinator die aan de leeftijdsvoorwaarden voldoet een bepaald subsidiebedrag. De middelen zijn opgenomen in de bedragen die in de respectievelijke subsidievormen hierboven zijn vermeld.

Daarnaast werd personeel uitbetaald door de VIA-subsidies Sociale Maribel en Gesco. In het kader van de VIA-subsidie Sociale Maribel werd 692,68 euro per voltijds equivalent betaald voor 6 voltijdse equivalenten. Dit komt neer op een besteed bedrag van 0,004 miljoen euro in 2009. In het kader van de VIA-subsidie Gesco werd 846,05 euro per voltijds equivalent betaald voor 1335,22 voltijdse equivalenten. Dit komt neer op een besteed bedrag van 1,027 miljoen euro in 2009.

Subsidies in het kader van het actieplan flexibele en occasionele opvang

In het kader van het actieplan flexibele en occasionele opvang, dat in het voorjaar van 2009 werd uitgewerkt, kregen een aantal initiatieven voor buitenschoolse opvang middelen toegekend voor flexibele urenpakketten (0,584 miljoen euro), occasionele plaatsen (0,300 miljoen euro), een erkenning als gemandateerde voorziening (0,421 miljoen euro) of voor een toestemming als lokale dienst voor buurtgerichte kinderopvang (0,783 miljoen euro).

Eenmalige vergoedingen

In 2009 werd 0,720 miljoen euro uitbetaald om bijkomend personeel in te zetten in de initiatieven voor buitenschoolse opvang tijdens de vakantie. Verder werd in een eenmalige financiële ondersteuning voorzien voor de brandveiligheid. In totaal kwam dit neer op een budget van 0,017 miljoen euro. Tot slot kregen in 2009 ook de initiatieven voor buitenschoolse opvang een eenmalige financiële ondersteuning voor de toegangsbeveiliging. In totaal werd hiervoor 0,166 miljoen euro uitbetaald.

Initiatieven voor buitenschoolse opvang - Subsidies Kind en Gezin in miljoen euro		
	2008	2009
Forfaitaire subsidie basisaanbod	9,196	9,212
VIA-subsidie Sociale Maribel	0,003	0,004
VIA-subsidie Gesco	0,794	1,027
Subsidie inclusieve opvang	0,248	0,340
Subsidie voor de opvang van kinderen uit achtergestelde gebieden	0,043	0,046
Subsidie urenpakketten (1)	0,550	0,584
Subsidie occasionele plaatsen (1)	0,206	0,300
Subsidie gemandateerde voorziening (1)	0,303	0,421
Subsidie lokale diensten (1)	0,276	0,783
Vakantieopvang	0,522	0,720
Informatisering	0,615	-
Brandveiligheid	1,577	0,017
Toegangsbeveiliging	-	0,166
Algemeen totaal	14,333	13,620
	(100,0)	(95,0)

35. *Overzicht van de subsidies aan initiatieven voor buitenschoolse opvang in 2008 en 2009 in miljoen euro*

(1) Subsidies in het kader van het actieplan flexibele en occasionele opvang

3.2. Inkomsten uit de financiële bijdragen van de gezinnen

Initiatieven voor buitenschoolse opvang innen de financiële bijdragen van de gezinnen en kunnen er vrij over beschikken. Kind en Gezin heeft geen zicht op de omvang van deze inkomsten.

3.3. Wat betalen ouders?

De financiële bijdrage van de gezinnen is niet gerelateerd aan het inkomen van het gezin. In de regelgeving zijn er wel minima en maxima vastgelegd. Eind 2009 waren de volgende bedragen van kracht:

- bij voor- en naschoolse opvang bedraagt de bijdrage minstens 0,71 euro per begonnen halfuur;
- op schoolvrije dagen en vakantiedagen geldt een bijdrage van minimaal 7,86 euro en maximaal 12,95 euro voor een verblijf van een volle dag (vanaf 6 uur), van minimaal 3,95 euro en maximaal 6,43 euro voor een verblijf van een halve dag (van 3 tot 6 uur) en van minimaal 2,63 euro en maximaal 4,27 euro voor een verblijf van minder dan 3 uur;
- op woensdagnamiddag hebben de initiatieven de keuze tussen een van de twee bovenvermelde systemen.

4. Zelfstandige opvangvoorzieningen

Sinds 2001 werden onderstaande financieringsstromen vanuit Kind en Gezin naar de zelfstandige opvangsector ingevoerd.

4.1. Overzicht van de verschillende financiële tegemoetkomingen vanuit Kind en Gezin

Financiële ondersteuning van de werking

In 2009 kregen zelfstandige opvangvoorzieningen een financiële ondersteuning van 543,51 euro per plaats op jaarbasis als ze voldeden aan een aantal voorwaarden. De voorwaarden hebben betrekking op het personeelsbestand, het diploma van de verantwoordelijke, de minimaal te behalen score op het Kwaliteitsinstrument voor Particuliere Opvanginstellingen (Kwapoi) en het minimaal te verstrekken opvangaanbod. In 2009 kwam dit neer op een besteed budget van 7,520 miljoen euro voor de zelfstandige kinderdagverblijven en van 0,391 miljoen euro voor de zelfstandige buitenschoolse opvangvoorzieningen.

Subsidie voor de uitvoering van het Vlaams Intersectoraal Akkoord

Met de middelen van het Vlaams Intersectoraal Akkoord werd personeel uitbetaald door de VIA-subsidies Sociale Maribel en Gesco. In het kader van de VIA-subsidie Sociale Maribel werd 692,88 euro per voltijds equivalent betaald voor 1,25 voltijdse equivalenten. Dit komt neer op een besteed bedrag van 0,0009 miljoen euro in 2009. In het kader van de VIA-subsidie Gesco werd 846,05 euro per voltijds equivalent betaald voor 10,80 voltijdse equivalenten. Dit komt neer op een besteed bedrag van 0,009 miljoen euro in 2009.

Enmalige vergoeding voor installatiekosten (alleen voor zelfstandige onthaalouders)

Onthaalouders die voor het eerst starten met een zelfstandige opvangactiviteit met attest van toezicht van Kind en Gezin, kunnen rekenen op een eenmalige vergoeding voor installatiekosten. In 2009 bedroeg deze vergoeding 430,05 euro. 81 onthaalouders kregen deze vergoeding toegekend, wat neerkomt op een bedrag van 0,035 miljoen euro.

Subsidie voor de inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte

Zelfstandige onthaalouders, zelfstandige kinderdagverblijven en zelfstandige buitenschoolse opvangvoorzieningen kunnen een vergoeding krijgen voor de opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte. Het bedrag dat ze bijkomend kunnen ontvangen, is een bedrag per dag per opgevangen kind. In 2009 was dit vastgelegd op 8,95 euro. Het totale budget dat hiervoor in 2009 besteed werd, bedroeg 119 825 euro.

Verzekering tegen persoonlijke ongevallen (alleen voor zelfstandige onthaalouders)

Kind en Gezin verzekert sinds 1 januari 2002 de zelfstandige onthaalouders met een attest van toezicht voor persoonlijke ongevallen. In 2009 betekende dit voor Kind en Gezin een uitgave van 25871,63 euro.

Financiële ondersteuning voor flexibel opvangaanbod

De zelfstandige groepsopvang kan ook een financiële ondersteuning krijgen voor een flexibel opvangaanbod. In 2009 was hiermee een bedrag gemoeid van 0,386 miljoen euro voor de zelfstandige kinderdagverblijven, voor de zelfstandige buitenschoolse opvangvoorzieningen ging het om een bedrag van 0,017 miljoen euro.

Terugbetaling inschrijvingsgeld bepaalde opleidingen

Voor de hele zelfstandige sector wordt het inschrijvingsgeld aan de cursisten terugbetaald voor de volgende opleidingen: 'Verantwoordelijke Kinderopvang', georganiseerd door Syntra, een 8-daagse cursus 'Verantwoordelijke van particuliere kinderdagverblijven', georganiseerd door het Centrum voor Volwassenenonderwijs, Vormingsleergangen voor Sociaal en Pedagogisch Werk in Kortrijk en een 8-daagse cursus 'Dagopvang jonge kinderen', georganiseerd door het Centrum voor Volwassenenonderwijs TNA, afdeling VLOD in Antwerpen. De maximale terugbetaling bedraagt 161,13 euro per cursist per cursusjaar. Aan de sector werd in 2009 4995,03 euro terugbetaald aan inschrijvingsgeld voor de cursus georganiseerd door de afdeling VLOD in Antwerpen en 1289,04 euro voor deze georganiseerd door Syntra.

Eenmalige vergoedingen

In 2009 kregen alle zelfstandige opvangvoorzieningen met een attest van toezicht een eenmalige financiële tegemoetkoming in het kader van de toegangsbeveiliging. Dit kwam neer op een totaalbedrag van 15 418 euro. De zelfstandige kinderdagverblijven kregen hiervan het grootste deel, namelijk 10 994 euro. De zelfstandige onthaalouders kregen hiervan 3688 euro en de zelfstandige buitenschoolse opvangvoorzieningen 736 euro.

Wat de vergoeding voor het volgen van de cursus levensreddend handelen betreft, werd een totaalbedrag van 0,702 miljoen euro uitbetaald (0,580 miljoen euro aan zelfstandige kinderdagverblijven, 0,103 miljoen euro aan zelfstandige onthaalouders en 0,019 miljoen euro aan de zelfstandige buitenschoolse opvangvoorzieningen).

4.2. Overzicht van de financiële tegemoetkoming vanuit Kind en Gezin voor de zelfstandige opvangvoorzieningen die werken met het inkomensgerelateerd systeem.

Op 16 februari 2009 heeft de Vlaamse Regering het inkomensgerelateerd financieel bijdragesysteem geïntroduceerd in de zelfstandige kinderopvang, met name de zelfstandige kinderdagverblijven en de zelfstandige onthaalouders, voor kinderen die voorschools opgevangen worden. De zelfstandige buitenschoolse opvangvoorzieningen kunnen niet tot dit systeem toetreden.

De zelfstandige kinderdagverblijven en onthaalouders kunnen vrijwillig in dit systeem stappen. Als de voorziening tot het inkomensgerelateerd financieel bijdragesysteem is toegetreden, dan betalen de ouders in die voorzieningen een bijdrage die gerelateerd is aan hun inkomen. De overheid (via Kind en Gezin) vult het verschil tussen de bijdrage van het gezin, berekend op basis van het inkomen, aan tot een gegarandeerde dagprijs. Deze bedraagt in 2009 voor de zelfstandige kinderdagverblijven 25,18 euro en voor de zelfstandige onthaalouders 17 euro. Deze bedragen werden op 1 juli 2009 geïndexeerd en bedroegen vanaf dan 25,35 euro voor de zelfstandige kinderdagverblijven en 17,12 euro voor de zelfstandige onthaalouders.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de bedragen die Kind en Gezin in dit kader heeft uitbetaald in 2009.

Zelfstandige opvang met inkomensgerelateerd financieel bijdragesysteem – subsidies Kind en Gezin in miljoen euro	
	2009
Zelfstandige kinderverblijven	15,181
Zelfstandige onthaalouders	0,205
Algemeen totaal	15,386

36. Overzicht van de subsidies aan de zelfstandige kinderdagverblijven en zelfstandige onthaalouders met inkomensgerelateerd financieel bijdragesysteem in 2009 in miljoen euro

4.3. Inkomsten uit de financiële bijdragen van de gezinnen

De financiële bijdragen van de gezinnen vormen de belangrijkste bron van inkomsten voor de zelfstandige voorzieningen die niet gekozen hebben voor het inkomensgerelateerd systeem. Kind en Gezin heeft echter geen zicht op de omvang van de inkomsten van deze voorzieningen.

Dit geldt niet voor wat betreft de zelfstandige opvangvoorzieningen (kinderdagverblijven en onthaalouders) die wel toegetreden zijn tot het inkomensgerelateerd systeem. De voorzieningen kunnen binnen dit kader zelf instaan voor de facturatie van de financiële bijdrage van het gezin ofwel kunnen ze opteren voor een facturatie door een debiteurbeheerder.

In totaal hebben deze zelfstandige voorzieningen in 2009 de volgende sommen geïnd:

Zelfstandige opvang met inkomensgerelateerd financieel bijdragesysteem – verhouding subsidies Kind en Gezin en geïnde financiële bijdragen van de gezinnen in miljoen euro

	2009
Subsidie Kind en Gezin na verrekening	10,352
	(67,3)
Geïnde financiële bijdragen van de gezinnen	5,034
	(32,7)
Algemeen totaal	15,386

37. Overzicht van de verhouding subsidies van Kind en Gezin en de geïnde financiële bijdragen in de zelfstandige kinderdagverblijven en zelfstandige onthaalouders met inkomensgerelateerd financieel bijdragesysteem in 2009 in miljoen euro

4.4. Wat betalen ouders?

De zelfstandige opvangvoorzieningen die niet in het inkomensgerelateerd systeem zijn ingestapt, bepalen zelf hoeveel de ouders moeten betalen. Kind en Gezin heeft geen zicht op de hoogte van de financiële bijdragen van de gezinnen in deze zelfstandige opvangvoorzieningen.

In 2009 betaalden ouders een gemiddelde bijdrage van 13,2 euro in de zelfstandige opvang die gekozen heeft voor het inkomensgerelateerd systeem.

5. Lokale diensten voor buurtgerichte opvang

5.1. Subsidie voor de opvangwerking vanuit Kind en Gezin

Voor de loonkosten van de doelgroepmedewerkers kunnen de lokale diensten voor buurtgerichte opvang een beroep doen op Vlaamse en federale middelen van Werk en Sociale Economie. Kind en Gezin voorziet in een aanvullende subsidie voor de concrete kinderopvangwerking. Dit komt neer op een bedrag van 3,690 miljoen euro.

Aanvullende subsidie voor de opvangwerking

De aanvullende subsidie voor de opvangwerking is beperkt tot een welbepaald plafond per opvangplaats. Voor de berekening ervan gaat Kind en Gezin uit van forfaits voor het geschoolde personeel, de coördinator en de werkingskosten. Deze subsidie bedroeg in 2009 11 019,55 euro per plaats op jaarbasis voor voorschoolse opvang en 6578,80 euro per plaats op jaarbasis voor buitenschoolse opvang. De bijkomende middelen binnen het Vlaams Intersectoraal Akkoord voor de eindejaarspremie en de managementondersteuning werden hierin verrekend. De bijkomende middelen voor werkdrukvermindering worden apart gesubsidieerd. De openbare lokale diensten krijgen 0,175 fractie van het per VTE uitgetrokken subsidiebedrag voor werkdrukvermindering per plaats in een dienst met voorschoolse opvang. In een lokale dienst met buitenschoolse opvang komt dit neer op

0,125 fractie van het per VTE uitgetrokken subsidiebedrag. Voor de private lokale diensten wordt voor elk door Kind en Gezin gesubsidieerd personeelslid dat aan de leeftijdsvoorwaarden voldoet, een bijkomend bedrag toegekend. Voor 2009 kwam dit overeen met een totaal besteed bedrag van 16 339,02 euro.

Subsidie voor de inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte

Lokale diensten voor buurtgerichte opvang kunnen een bijkomende vergoeding krijgen voor de inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte. Het bedrag dat ze bijkomend kunnen ontvangen, is een bedrag per dag per opgevangen kind. In 2009 was dit vastgelegd op 8,95 euro. Het totale budget dat hiervoor in 2009 besteed werd, bedroeg 2971,40 euro.

Eenmalige vergoedingen

In 2009 kregen ook de lokale diensten voor buurtgerichte opvang een eenmalige subsidie in het kader van de toegangsbeveiliging. Hieraan werd een totaalbedrag van 2500 euro besteed.

5.2. Inkomsten voor de opvangwerking vanuit Kind en Gezin

Lokale diensten voor buurtgerichte buitenschoolse opvang innen de financiële bijdragen van de gezinnen en kunnen er vrij over beschikken. Kind en Gezin heeft geen zicht op de omvang van deze inkomsten.

Voor de diensten voor buurtgerichte voorschoolse opvang kwam er in 2009 een wijziging van de regelgeving waardoor ook hier een aan het inkomen gerelateerde financiële bijdrage van het gezin kan worden gevraagd. De inkomsten die de voorschoolse lokale diensten hebben uit de financiële bijdrage van de gezinnen worden verrekend met de subsidies. In 2009 werd in totaal een bedrag van 176 797,87 euro geïnd.

5.3. Wat betalen ouders?

Lokale diensten voor buurtgerichte buitenschoolse opvang bepalen zelf hoeveel de ouders moeten betalen. Wel is bepaald dat de bijdrage afgestemd moet zijn op de financiële draagkracht van het gezin. Kind en Gezin heeft geen zicht op de hoogte van de financiële bijdrage van de gezinnen in de lokale diensten buitenschoolse opvang.

In de lokale diensten voor buurtgerichte voorschoolse opvang betaalden ouders in 2009 gemiddeld 6,93 euro.

Hoofdstuk 4: Personeel in de kinderopvang

1. Begeleiding en management

De voorwaarden waaraan leidinggevenden en medewerkers in de kinderopvang moeten voldoen, zijn in de regelgeving vastgelegd.

Voor de opvang van baby's en peuters moeten *erkende kinderdagverblijven* het volgende personeelskader hebben:

- Per 6,5 plaatsen is er minstens een voltijdse begeleider. Voor peupertuinen is dat een halftijdse begeleider per vijf plaatsen;
- Per 12 plaatsen is er ¼ sociaal-pedagogische en paramedische functie. Per 24 plaatsen is er een extra ¼-prestatie. Er is altijd minstens een halftijdse verpleegkundige (niet voor peupertuinen);
- Per kinderdagverblijf is er minstens een halftijdse logistieke functie. Vanaf 100 plaatsen is dat een voltijdse functie;
- Op het niveau van het organiserend bestuur – dat meerdere kinderdagverblijven kan hebben – is er een halftijdse directiefunctie tussen 50 en 99 plaatsen. Vanaf 100 plaatsen is dat een voltijdse functie.

Voor de opvang van schoolgaande kinderen door een erkend kinderdagverblijf is er per 14 kinderen minimaal een begeleider vereist. Een aparte leidinggevende is niet vereist, maar de buitenschoolse opvang mag niet ten koste gaan van de tijd die aan baby's en peuters wordt besteed.

Diensten voor onthaalouders moeten ¼ dienstverantwoordelijke per 26,5 plaatsen hebben. Wanneer een dienst minder dan 53 plaatsen heeft, moet deze toch altijd een halftijdse dienstverantwoordelijke hebben.

De aangesloten onthaalouders zijn noch werknemers, noch zelfstandigen. Ze genieten een specifieke sociale bescherming en ontvangen een belastingvrije kostenvergoeding per dag per kind. De sociale bescherming houdt in dat ze verzekerd zijn tegen arbeidsongeschiktheid, ziekte, beroepsziekten en arbeidsongevallen. Ze hebben recht op kinderbijslag en kunnen een eigen pensioen opbouwen. Bovendien is er voorzien in een vergoeding wanneer kinderen afwezig zijn buiten de wil van de onthaalouder om. Een aangesloten onthaalouder kan maximaal acht kinderen tegelijkertijd opvangen en gemiddeld vier voltijds.

Erkende *initiatieven voor buitenschoolse opvang* moeten het volgende personeelskader hebben:

- Per 14 aanwezige kinderen is er minstens één begeleider;
- Er is minstens een halftijdse leidinggevende en er zijn voldoende leidinggevenden naar verhouding van het aantal opvangplaatsen en het aantal vestigingsplaatsen van het initiatief.

Erkende kinderdagverblijven, diensten voor onthaalouders of initiatieven voor buitenschoolse opvang met een erkenning als gemandateerde voorziening voor flexibele en occasionele opvang, krijgen financiële middelen. Deze middelen dienen om de coördinatie van dit specifieke opvangaanbod in de regio vorm te geven en om tewerkstelling en opleiding voor doelgroepwerknemers te organiseren.

Doelgroepwerknemers beantwoorden aan het SINE-profiel (RVA): ze zijn ouder dan 45 jaar (prioriteit gaat naar ouder dan 50 jaar), werkzoekend en hebben geen diploma van het secundair onderwijs.

Lokale diensten voor buurtgerichte kinderopvang moeten minstens het volgende personeel hebben:

- één begeleider per 7 aanwezige kinderen onder de 18 maanden, één begeleider per 10 aanwezige kinderen tussen 18 maanden en de leeftijd waarop ze naar school gaan, één begeleider per 14 schoolgaande kinderen;
- minstens een halftijdse leidinggevende;
- doelgroepwerknemers die in het Vlaamse Gewest beantwoorden aan het SINE-profiel (zie 'gemandateerde voorziening') en in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest voldoen aan de GECO-voorwaarden (minstens een half jaar werkzoekend).

Zelfstandige kinderdagverblijven moeten het volgende personeelskader hebben:

- minstens één begeleider per 7 aanwezige kinderen tot 18 maanden, per 10 aanwezige kinderen boven de 18 maanden en per 14 aanwezige schoolgaande kinderen;
- een verantwoordelijke.

Zelfstandige buitenschoolse opvangvoorzieningen hebben een verantwoordelijke die minstens 21 jaar oud is en is er minstens één begeleider per 14 kinderen.

Zelfstandige onthaalouders werken autonoom. Ze hebben het sociaal statuut van zelfstandige. Een zelfstandige onthaalouder mag tot 7 kinderen tegelijkertijd opvangen.

2. Kwalificatievereisten

Voor begeleiders die tewerkgesteld zijn in een *erkend kinderdagverblijf* zijn er minimale kwalificatievereisten vastgelegd:

- een diploma of certificaat van het beroepssecundair onderwijs: de opleiding 'Kinderzorg' (nieuwe benaming: de opleiding 'Begeleider kinderopvang'); de opleiding 'Verpleegkunde';
- een diploma of certificaat van het technisch secundair onderwijs: de opleiding 'Jeugd- en Gehandicaptenzorg'; de opleiding 'Gezondheids- en Welzijnswetenschappen'; de opleiding 'Sociale en technische wetenschappen', de opleiding 'Leefgroepenwerking'; de opleiding 'Internaatswerking';
- een bachelor- of masterdiploma, of een eindcertificaat van het hoger onderwijs voor sociale promotie;

- een attest van de cursus 'Verantwoordelijke kinderopvang', georganiseerd door het Vlaams Instituut voor het Zelfstandig Ondernemen in Syntra-centra.

Voor begeleiders die buitenschoolse opvang verzorgen in een erkend kinderdagverblijf, gelden dezelfde kwalificatievereisten als voor begeleiders in een erkend initiatief voor buitenschoolse opvang.

Voor de sociaal-pedagogische en paramedische functie is een bachelor- of masterdiploma of een eindcertificaat van het hoger onderwijs voor sociale promotie vereist. Voor de verpleegkundige functie is een diploma van het beroepssecundair of een bachelordiploma 'Verpleegkunde' vereist. Voor de directiefunctie en de logistieke functie zijn er geen kwalificatiebewijzen vereist.

Voor de dienstverantwoordelijke van een *dienst voor onthaalouders* is een bachelor- of masterdiploma of een eindcertificaat van het hoger onderwijs voor sociale promotie vereist. Onthaalouders moeten voldoen aan een aantal voorwaarden om zich te mogen aansluiten bij een dienst, maar er zijn geen kwalificatiebewijzen vereist.

Voor begeleiders die tewerkgesteld zijn in een *erkend initiatief voor buitenschoolse opvang* zijn er minimale kwalificatievereisten vastgelegd. Het betreft:

- een diploma of certificaat van het beroepssecundair onderwijs: de opleiding 'Kinderzorg' (nieuwe benaming: de opleiding 'Begeleider kinderopvang'); de opleiding 'Begeleider buitenschoolse opvang'; de opleiding 'Verpleegkunde';
- een diploma of certificaat van het technisch secundair onderwijs: de opleiding 'Jeugd- en Gehandicaptenzorg'; de opleiding 'Gezondheids- en Welzijnswetenschappen'; de opleiding 'Sociale en technische wetenschappen'; de opleiding 'Leefgroepenwerking'; de opleiding 'Internaatswerking';
- een bachelor- of masterdiploma, of een eindcertificaat van het hoger onderwijs voor sociale promotie;
- een attest van de cursus 'Verantwoordelijke kinderopvang', georganiseerd door het Vlaams Instituut voor het Zelfstandig Ondernemen in Syntra-centra;
- een attest van de opleiding 'Begeleider buitenschoolse kinderopvang', gefinancierd door de VDAB, gegeven in een door Kind en Gezin erkende opleidingsorganisatie (VCOK/VDKO);
- een titel van beroepsbekwaamheid (een 'ervaringsbewijs') begeleider buitenschoolse opvang.

Tegen 2010 mag niet meer dan 50% van het totale aantal begeleiders enkel een attest 'begeleider buitenschoolse opvang' van een door Kind en Gezin erkende opleidingsorganisatie bezitten. Voor de leidinggevende is een bachelor- of masterdiploma of een eindcertificaat van het hoger onderwijs voor sociale promotie vereist.

Doelgroepwerknemers van gemandateerde voorzieningen en lokale diensten voor buurtgerichte kinderopvang worden door hun werkgevers begeleid in een opleidingstraject. Na zes jaar moeten doelgroepwerknemers een kwalificatieattest behalen, waarmee ze als begeleider kunnen werken in

een kinderdagverblijf (wanneer het gaat om de opvang van baby's en peuters) of in een initiatief voor buitenschoolse opvang (wanneer het gaat om de opvang van schoolgaande kinderen).

Voor begeleiders en verantwoordelijken in een *zelfstandig kinderdagverblijf*, in een *zelfstandige buitenschoolse opvangvoorziening* en voor *zelfstandige onthaalouders* zijn er in de regelgeving over kinderopvang geen kwalificatievereisten vastgelegd.

3. Aantal personeelsleden^{9,10} en kwalificaties¹¹

In de *erkende kinderdagverblijven* zijn 4180,36 voltijdse equivalenten (VTE) (5779 personen) aan de slag. Ze zijn als volgt verdeeld over de verschillende functies: 3034,87 VTE (3977 personen) in een begeleidende functie, 555,23 VTE (879 personen) in logistieke functie, 490,95 VTE (740 personen) in een sociaal-pedagogische of paramedische functie, 75,14 VTE (138 personen) in een directiefunctie en 24,17 VTE's (45 personen) in een administratieve functie. Negen op de tien personeelsleden in een begeleidende functie hebben een diploma of certificaat van het beroepssecundair onderwijs, terwijl bijna alle sociaal-pedagogische of paramedische personeelsleden een eindcertificaat van het hoger onderwijs hebben.

In de *diensten voor onthaalouders* zijn 334,58 VTE (516 personen) aan het werk. Hiervan zijn 304,26 VTE (451 personen) tewerkgesteld als verantwoordelijke. Daarnaast zijn er nog 28,15 VTE (55 personen) werkzaam in een administratieve functie en 2,17 VTE (10 personen) in een logistieke functie. Bij deze diensten voor onthaalouders zijn 7271 onthaalouders aangesloten. Alle verantwoordelijken van een dienst voor onthaalouders kunnen een eindcertificaat van het hoger onderwijs voorleggen.

In de *erkende initiatieven voor buitenschoolse opvang* zijn 2183,38 VTE (3802 personen) tewerkgesteld. 1799,74 VTE (3231 personen) hiervan zijn tewerkgesteld als begeleider. Daarnaast zijn er nog 274,24 VTE (335 personen) werkzaam als coördinator en 109,40 VTE (236 personen) in een logistieke functie. Wat de begeleiders betreft, kan iets minder dan de helft van hen een certificaat van het beroepssecundair onderwijs voorleggen, terwijl 28% een certificaat van het technisch secundair onderwijs behaald heeft. 9% is in het bezit van een certificaat van het algemeen secundair onderwijs of van het hoger onderwijs. 15% van de begeleiders heeft een nog andere opleiding genoten. Bijna alle coördinatoren (96%) hebben hoger onderwijs gevolgd.

In de *buitenschoolse opvanginitiatieven verbonden aan een kinderdagverblijf* zijn 123,94 VTE (201 personen) werkzaam. De meeste van deze personeelsleden (106,94 VTE of 163 personen) oefenen een begeleidende functie uit. Het resterende aantal is respectievelijk coördinator (12,05 VTE of 26 personen) of heeft een logistieke (3,45 VTE of 9 personen) of een administratieve functie (1,40 VTE of

⁹ Toestand op 1 januari 2009.

¹⁰ Personen die in twee functies zijn tewerkgesteld, werden in de beide functies meegeteld.

¹¹ De kwalificaties van het personeel zijn pas sinds 2008 centraal bij Kind en Gezin beschikbaar en enkel voor de personeelsleden die tewerkgesteld zijn in de erkende (en gesubsidieerde) sector.

4 personen). 96% van de personeelsleden die in dit voorzieningstype als coördinator werkzaam zijn, heeft hoger onderwijs gevolgd. 67% van de begeleiders heeft een certificaat van het beroepssecundair onderwijs, 15% heeft een diploma van het technisch secundair onderwijs op zak, terwijl 8% met succes hoger onderwijs heeft gevolgd. Het resterende aantal begeleiders heeft een nog andere opleiding gevolgd.

In de *lokale diensten voor buurtgerichte opvang* vinden we in totaal 100,59 VTE of 139 personeelsleden terug. 7 op 10 van deze personeelsleden werkt in een voorschoolse lokale dienst voor buurtgerichte opvang. De verdeling naar functie in het geheel van de lokale diensten voor buurtgerichte opvang ziet er als volgt uit:

- Geschoolde arbeider: 50,07 VTE (69 personen)
- Doelgroepmedewerker: 31,97 VTE of 44 personen
- Coördinator: 17,55 VTE of 24 personen en 2 personen oefenen een logistieke functie uit. Dit komt neer op 1 VTE.

Tot slot vinden we in de *gemandateerde voorzieningen* nog 69,13 VTE (103 personen) terug als doelgroepmedewerkers en 21,06 VTE of 50 personen die de functie van coördinator op zich nemen.

We beschikken niet over gegevens met betrekking tot de kwalificaties van het personeel werkzaam in de lokale diensten en de gemandateerde voorzieningen. Dit geldt eveneens voor wat betreft de personeelsleden in de *zelfstandige groepsopvang*. Bovendien hebben we ook geen zicht op het aantal personeelsleden dat werkzaam is in deze opvangvorm.

In Vlaanderen zijn 1126 *zelfstandige onthaalouders* actief. We hebben geen zicht op de kwalificaties van de zelfstandige onthaalouders.

Aantal personeelsleden		
	2008	2009
<i>Erkende kinderdagverblijven</i>		
Begeleidende functie	2 912,77 (3 824)	3 034,87 (3 977)
Logistieke functie	547,46 (865)	555,23 (879)
Sociaal-pedagogische / paramedische functie	475,36 (730)	490,95 (740)
Directiefunctie	71,74 (132)	75,14 (138)
Administratieve functie	24,43 (46)	24,17 (45)

	2008	2009
<i>Diensten voor onthaalouders</i>		
Verantwoordelijke	292,47 (443)	304,26 (451)
Administratieve functie	29,33 (55)	28,15 (55)
Logistieke functie	1,61 (8)	2,17 (10)
Aangesloten onthaalouders	(7 383)	(7 271)
<i>Lokale diensten voor buurtgerichte opvang (voorschools)</i>		
Geschoolde begeleider	28,90 (38)	36,75 (48)
Doelgroepmedewerker	16,70 (23)	23,94 (33)
Coördinator	10,20 (13)	12,25 (17)
Logistieke functie	1,00 (2)	1,00 (2)
<i>Initiatieven voor buitenschoolse opvang</i>		
Begeleider	1 730,64 (3 116)	1 799,74 (3231)
Coördinator	282,92 (338)	274,24 (335)
Logistieke functie	126,54 (271)	109,40 (236)
<i>Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven</i>		
Begeleidende functie	93,90 (147)	106,94 (163)
Coördinator	14,04 (26)	12,15 (25)
Logistieke functie	3,09 (8)	3,45 (9)
Administratieve functie	1,50 (3)	1,40 (4)
<i>Lokale diensten voor buurtgerichte opvang (buitenschools)</i>		
Geschoolde begeleider	8,69 (12)	13,32 (21)
Doelgroepmedewerker	6,40 (9)	8,03 (11)
Coördinator	4,30 (5)	5,30 (7)
<i>Gemandateerde voorzieningen</i>		
Doelgroepmedewerker	NB	69,31 (103)
Coördinator	NB	21,06 (50)

38. Aantal VTE (en aantal personeelsleden) in verschillende functies in erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen

Verdeling personeelsprofielen volgens kwalificatie

Erkende kinderdagverblijven

	BSO	TSO	ASO	Hoger onderwijs	Andere (1)	Totaal
Begeleidende functie	89,9%	5,0%	0,1%	4,2%	1,0%	100,0%
Sociaal-pedagogische/ paramedische functie	3,2%	0,1%	0,1%	96,5%	0,1%	100,0%

Diensten voor onthaalouders

Verantwoordelijke	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%
-------------------	------	------	------	--------	------	--------

Initiatieven voor buitenschoolse opvang

Begeleidende functie	47,2%	28,3%	5,0%	4,2%	15,4%	100,0%
Coördinator	0,9%	0,9%	1,7%	95,9%	0,6%	100,0%

Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven

Begeleidende functie	66,9%	14,7%	1,2%	8,0%	9,2%	100,0%
Coördinator	4,0%	0,0%	0,0%	96,0%	0,0%	100,0%

39. Verdeling (in %) van het aantal personeelsleden volgens kwalificaties in verschillende functies in erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen - 2009

(1) o.a. KSO, deeltijds onderwijs, leercontract, maar ook geen diploma secundair onderwijs.

DEEL 2: BELEID

Hoofdstuk 1: Het Lokaal Overleg Kinderopvang

1. Situering

Het lokaal beleid kinderopvang vindt zijn oorsprong in het besluit van de Vlaamse Regering van 4 mei 2007 houdende het lokaal beleid kinderopvang. Dit besluit trad op 19 juni 2007 in werking.

Het besluit bepaalt dat het lokaal bestuur (i.c. de OCMW- en gemeenteraad) zijn taak inzake de lokale regie van de kinderopvang uitoefent in overleg met Kind en Gezin. Het lokaal bestuur werkt een lokaal beleid kinderopvang uit op basis van een lokaal beleidsplan kinderopvang, dat onderdeel is van het lokaal sociaal beleidsplan. Het lokaal beleid kinderopvang omvat het geheel van de voorschoolse en de buitenschoolse opvang en gaat ruimer dan de opvang die het lokaal bestuur zelf aanbiedt. Het lokaal beleidsplan kinderopvang heeft een looptijd van 6 jaar en loopt samen met de gemeentelijke bestuursperiode.

Het lokaal bestuur legt ook de samenstelling en de interne werking van het Lokaal Overleg Kinderopvang vast. Het Lokaal Overleg Kinderopvang adviseert het lokaal bestuur met betrekking tot het lokaal beleid kinderopvang en met betrekking tot de uitbouw van opvangvoorzieningen in de gemeente.

Het besluit bepaalt ook dat Kind en Gezin:

- o bij de uitbouw van opvangvoorzieningen advies vraagt aan het lokaal bestuur;
- o het lokaal bestuur ondersteunt bij het opmaken van het lokaal beleidsplan kinderopvang en bij het organiseren van het Lokaal Overleg Kinderopvang.

Kind en Gezin volgt het proces van lokale beleidsplanning en het Lokaal Overleg Kinderopvang op.

2. Het lokaal beleid kinderopvang in het Vlaams Gewest: een stand van zaken

Eind 2009 hadden 301 Vlaamse gemeenten het Lokaal Overleg Kinderopvang erkend als gemeentelijke adviesraad kinderopvang. Dat komt overeen met 97,7% van de gemeenten in het Vlaamse Gewest. In de provincie Antwerpen hebben alle gemeenten een erkend Lokaal Overleg Kinderopvang. Dit geldt evenzeer voor de provincie Limburg, waar alleen de gemeente Herstappe¹² nog geen Lokaal Overleg Kinderopvang erkend heeft.

287 gemeenten hadden op 31 december 2009 een door het lokaal bestuur goedgekeurd lokaal beleidsplan kinderopvang.

¹² In Herstappe is het Lokaal Overleg Kinderopvang nooit opgestart. Met slechts 4 kinderen in de leeftijdsgroep van 0 tot 12 jaar is het weinig waarschijnlijk dat er ooit een Lokaal Overleg Kinderopvang zal komen.

In het kader van de uitbreiding van de voorschoolse opvang (2009) maakten 72 lokale besturen gebruik van hun adviesrecht en adviseerden m.b.t. de opportuniteit van uitbreiding binnen een of andere deelgemeente of wijk. Het opportuniteitsadvies werd in rekening gebracht bij het toekennen van plaatsen binnen de gemeente.

46 lokale besturen, die dit nog niet deden in het kader van de uitbreidingsronde 2008, brachten ook argumenten aan om hun plaats in de gemeentelijke rangschikking te nuanceren. Op basis hiervan werd de positie in de gemeentelijke rangschikking genuanceerd voor 5 bijkomende gemeenten (bovenop de 29 gemeenten die bij vorige uitbreidingsronde genuanceerd werden).

3. Het lokaal beleid kinderopvang in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Voor de gemeenten in het tweetalige Brussels Hoofdstedelijk Gewest worden de opdrachten van het lokaal bestuur opgenomen door de Vlaamse Gemeenschapscommissie. De opdrachten van het Lokaal Overleg Kinderopvang worden er opgenomen door de adviesraad voorschoolse aangelegenheden, aangevuld met een aantal lokale actoren.

Het lokaal beleidsplan kinderopvang bestrijkt er een periode van 5 jaar en loopt er samen met de bestuursperiode van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

De Vlaamse Gemeenschapscommissie bracht een advies uit in het kader van de uitbreiding voorschoolse kinderopvang in 2009. Kind en Gezin bracht het advies van de Vlaamse Gemeenschapscommissie in rekening bij het toekennen van de nieuwe plaatsen.

4. Ondersteuning van lokale besturen

Eind 2009 lanceerde Kind en Gezin, in samenwerking met Indigov, een online verwerkingsinstrument voor het verwerken van de korte vragenlijsten waarmee lokale besturen ouders kunnen bevragen over hun behoeften aan kinderopvang. Dit instrument laat het lokaal bestuur toe:

- schriftelijk of face to face afgenomen vragenlijsten zelf in te voeren in een gegevensbank;
- ouders rechtstreeks online te bevragen over hun behoeften aan kinderopvang;
- de ingevoerde gegevens automatisch te verwerken tot een voorgedefinieerd tabellenboek.

Kind en Gezin heeft met Indigov een contract afgesloten tot en met 2013. Gedurende die tijd kunnen lokale besturen gebruik maken van het instrument. De kostprijs voor dit gebruik is, door de tussenkomst van Kind en Gezin, beperkt tot 400 euro voor één vragenlijst (schoolgaande of niet-schoolgaande kinderen) of 750 euro voor beide vragenlijsten, ongeacht het aantal respondenten. Een lokaal bestuur dat ouders online wil bevragen, betaalt hiervoor bijkomend 250 euro.

	Lokaal beleid kinderopvang											
	Antwerpen		Vlaams-Brabant		Oost-Vlaanderen		West-Vlaanderen		Limburg		Totaal	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Totaal aantal gemeenten	70	70	65	65	65	65	64	64	44	44	308	308
Lokaal Overleg Kinderopvang	70	70	63	63	63	63	62	62	43	43	301	301
Lokaal beleidsplan kinderopvang	66	66	58	58	63	63	58	58	39	42	284	287
Adviezen in het kader van de uitbreiding kinderopvang	32	14	36	18	17	16	27	14	22	10	134	72

40. Stand van zaken lokaal beleid kinderopvang in de verschillende provincies

Hoofdstuk 2: Bevorderen van de kwaliteit

1. Reguliere dienstverlening inzake kwaliteitsbevordering

Kind en Gezin ondersteunt de kinderopvang bij het werken aan de kwaliteit op de volgende manieren:

- o geven van informatie en aanbevelingen;
- o gratis ter beschikking stellen van brochures;
- o aanbieden van informatie over kwaliteit op de website;
- o organiseren van studiedagen om de kwaliteit van de opvang te bevorderen en het management te versterken.

Daarnaast doet Kind en Gezin ook een beroep op zijn partners om de kwaliteit van de opvangvoorzieningen te verbeteren.

Partnerschap met ECEGO

Om de kwaliteit van de opvang vanuit de invalshoek van het kind te bevorderen, heeft Kind en Gezin sinds 2003 een overeenkomst met ECEGO, het ExpertiseCentrum voor ErvaringsGericht Onderwijs van professor Laevers, verbonden aan de K.U.Leuven. ECEGO ontwikkelde daartoe ZiKo, het Zelfevaluatie - Instrument voor het welbevinden en de betrokkenheid van de Kinderen in de Opvang.

In 2008 organiseerde ECEGO trainingen voor het gebruik van ZiKo voor voorzieningen met een attest van toezicht. Deze trainingen liepen begin 2009 af. Voorts waren er binnen dit kader ook de netwerken voor uitwisseling van goede praktijkvoorbeelden over het gebruik van ZiKo voor alle sectoren van de erkende en de zelfstandige groepsopvang, de erkende buitenschoolse opvang en de CKG's (centra voor kinderzorg en gezinsondersteuning).

In 2008 ontwikkelde ECEGO ook het kindvolgsysteem ZiKo-Vo. Terwijl ZiKo gaat over zelfevaluatie van de aanpak van de voorziening op het niveau van een groep kinderen, kijkt ZiKo-Vo op het niveau van het individuele kind en wordt met ZiKo-Vo niet alleen het welbevinden en de betrokkenheid opgevolgd maar ook de ontwikkeling van het kind. Naast kennismakingssessies, organiseerde ECEGO in 2009 ook terugkomdagen voor dienstverantwoordelijken en zelfstandige onthaalouders. Het doel van de terugkomdagen was om bijkomende tips te verkrijgen in het werken met het kindvolgsysteem ZiKo-Vo.

Naast deze vormingen en trainingen ontwikkelde ECEGO in 2009 ook het volgend materiaal:

- BiBo, een bevraginginstrument voor kinderen (+7 jaar) in de buitenschoolse opvang. Kinderen kunnen het instrument zelfstandig doorlopen op een zelf gekozen moment. De begeleiding krijgt op een eenvoudige manier feedback over hoe kinderen hun opvang beleven. Er werd gekozen voor een digitale versie van het instrument zodat een voorziening heel eenvoudig de gegevens kan analyseren en evalueren. In 2010 zal dit instrument verspreid worden onder de buitenschoolse opvangvoorzieningen.

- een affiche "Gegarandeerd geëngageerd met ZiKo". Alle 820 voorzieningen die vanaf de start in 2004 een ZiKo-traject hebben gevolgd, kregen in 2009 deze affiche toegestuurd. Het is een engagementsverklaring waarmee een voorziening kan duidelijk maken dat ze in hun aanpak van de opvang uitgaan van het welbevinden en de betrokkenheid van elk kind.
- beeldmateriaal over ZiKo-Vo. Er werden 11 korte beeldfragmenten ingeblikt die de belangrijkste begrippen achter het instrument in beeld brengen. 1 beeldfragment is een getuigenis van een onthaalouder die werkt met ZiKo-Vo. Het materiaal is te bekijken op de website van Kind & Gezin.

Verder werd ook de checklist van ZiKo in 2009 herzien. De checklist beschrijft nu de 5 aanpakvariabelen (aanbod, sfeer, initiatief, begeleiderstijl en organisatie) op verschillende opvangmomenten (onthaal, eetmoment, rustmoment,...). Er werden 2 versies gemaakt: één voor de voorschoolse opvang en één voor de buitenschoolse opvang. Ze zijn te raadplegen via de website van Kind & Gezin.

Tussen 2007 en 2009 verzamelde ECEGO gegevens over de aanpak en de organisatie van de voorziening in relatie tot het welbevinden en de betrokkenheid van de kinderen in Vlaanderen. In het totaal werden er 180 nulmetingen gedaan. Deze gegevens werden toegevoegd aan het reeds bestaande gegevensbestand van het ZiKo-project (opgebouwd tussen 2003 en 2006) en werden verwerkt. De conclusies die getrokken kunnen worden op basis van de analyse van deze data, zijn als volgt:

- kinderen voelen zich in de Vlaamse kinderopvang over het algemeen goed (welbevinden);
- de betrokkenheid wordt daarentegen gemiddeld beschouwd (vooralsnog) als eerder zwak bestempeld;
- de aanpak van de opvang speelt een cruciale rol met betrekking tot het welbevinden en de betrokkenheid van kinderen in de opvang: in grotere settings wordt een betere aanpak gehanteerd en lijkt het bovendien gemakkelijker voor begeleiders om de kwaliteitsnormen voor welbevinden en betrokkenheid te behalen bij oudere groepen van kinderen.

Hoewel verder onderzoek nog nodig is om op zoek te gaan naar nog andere factoren die het verschil in welbevinden en betrokkenheid tussen leeftijdsgroepen kunnen verklaren, suggereren deze conclusies alvast dat we met deze metingen een goed en vrij volledig beeld krijgen van de verschillen die er toe doen in termen van aanpak van de opvang m.b.t. het bevorderen van het welbevinden en de betrokkenheid van kinderen.

Tot slot startte in september 2009 eveneens de overeenkomst tussen Kind en Gezin en ECEGO naar aanleiding van de ondersteuning van de zelfstandige sector die instapt in het inkomensgerelateerd bijdragesysteem. Om in het systeem te kunnen stappen, moeten de zelfstandige opvanginitiatieven immers aan een aantal voorwaarden voldoen. Eén van die voorwaarden voor de zelfstandige kinderdagverblijven is het werken met ZiKo en, voor de zelfstandige onthaalouders, het werken met ZiKo-Vo. Kind en Gezin wil deze zelfstandige initiatiefnemers ondersteunen door een aantal trainingen ter beschikking te stellen.

Partnerschap met het VBJK –Expertisecentrum voor opvoeding en kinderopvang

Het VBJK onderschrijft de missie van Kind en Gezin en verbindt zich ertoe om op een resultaatgerichte manier mee inhoud te geven aan de uitvoering van het beleid inzake het jonge kind en van de missie van Kind en Gezin.

Het partnerschap bestaat uit:

- het verstrekken van advies aan Kind en Gezin over het beleid inzake het jonge kind;
- het op een wetenschappelijk onderbouwde wijze opzetten van projecten en het aanleveren van didactisch materiaal in verband met kinderopvang, vernieuwde concepten over opvoeden, diversiteit in de opvoeding en het begeleiden en opleiden van medewerkers in de kinderopvang;
- het uitgeven van een kwaliteitsvol tijdschrift over en voor de kinderopvang.

Elk jaar maakt het VBJK een werkingsplan op met daarin de doelstellingen en acties voor het komende jaar. Het werkingsplan en het werkingsverslag 2009 zijn te vinden op de website van het VBJK (<http://www.vbjk.be>).

In 2009 verschenen er 8 nummers van het tijdschrift KIDDO voor 1750 abonnees in Vlaanderen.

Er werd nauw samengewerkt met Kind en Gezin voor o.a. het begeleidingstraject Kinderopvang met sociale functie en de verdere ontwikkeling van de Onthaalouderacademie.

VBJK maakt deel uit van verschillende adviesgroepen van Kind en Gezin, o.a. het Platform Vernieuwing Kinderopvang rond het decreet kinderopvang en de stuurgroep Taalontwikkeling en meertaligheid. In 2009 ontwikkelde VBJK een nieuwe film 'Het verhaal van taal, uitdagend Nederlands in een meertalige omgeving'.

De KIDDO-dag 2009 speelde in op de magie van talen en het aanreiken van een rijk taalaanbod en bereikte daarmee 380 begeleiders in de kinderopvang.

Op Vlaams niveau organiseerde VBJK het netwerk Ontmoetingsplaatsen voor kinderen en ouders.

VBJK was in 2009 ook betrokken bij een aantal belangrijke internationale onderzoeken: het SEEPRO onderzoek naar de opleidingsvereisten voor begeleiders in de kinderopvang en kleuterleiders in de 27 EU-lidstaten, het UNESCO-onderzoek naar de effecten van integratie van kinderopvang in een breder geheel en het onderzoeksproject van de Europese Commissie naar de competenties die nodig zijn om te werken met jonge kinderen.

Kwaliteitshelpdesk

De kwaliteitshelpdesk behandelt vragen van opvangvoorzieningen over de kwaliteit van de opvang. Er worden ook vragen van ouders en andere personen (zoals artsen, studenten, enz.) behandeld. De vragen gaan over de verschillende kwaliteitsaspecten.

In 2009 werden in totaal 553 vragen behandeld. De meerderheid ging over veiligheid en gevaar (62%). Dit hoge percentage is te wijten aan het aantal vragen waarmee de voorzieningen worstelden met betrekking tot de financiële tegemoetkoming waarop ze aanspraak konden maken om de toegang te beveiligen. Ook de recente verplichting van het attest levensreddend handelen en de toelage die de

voorzieningen hiervoor konden aanvragen, heeft tot dit hoog cijfer bijgedragen. Verder gingen de behandelde vragen nog over gezondheid en ziekte (16%), kwaliteitszorg (6%) en gebouw en inrichting (5%).

Thema	Aantal	%
Veiligheid en gevaar	341	62,0%
Gezondheid en ziekte	89	16,0%
Kwaliteitszorg	35	6,0%
Gebouw en inrichting	27	5,0%
Voeding	18	3,0%
Hygiëne	13	2,5%
Omgaan met ouders	9	2,0%
Personeel	7	1,0%
Andere	7	1,0%
Werking	5	1,0%
Omgaan met elk kind	2	0,5%
Omgaan met derden	0	0,0%
Algemeen totaal	553	100,0%

41. Overzicht vragen kwaliteitshelpdesk

403 vragen (73%) werden gesteld door opvangvoorzieningen of onthaalouders, zowel uit de erkende als uit de zelfstandige sector. Daarvan wordt de meerderheid van de vragen gesteld door de erkende sector (70%). Slechts 30% van de vragen komt uit de zelfstandige sector.

17 vragen werden gesteld door ouders (3%).

118 vragen werden gesteld door andere personen, waaronder opleidingscentra, regioverpleegkundigen, artsen, apothekers en studenten.

Studiedagen inclusieve opvang van kinderen met specifieke zorgbehoeften

In het najaar van 2008 organiseerde Kind en Gezin samen met zijn partner VBJK twee (identieke) studiedagen over de inclusieve opvang van kinderen met specifieke zorgbehoeften. De grote interesse voor deze studiedagen toont aan dat inclusie van kinderen met specifieke zorgbehoeften een thema is dat leeft in de kinderopvangsector. Daarom heeft Kind en Gezin in het voorjaar van 2009 een derde studiedag voor de sector georganiseerd.

In de voormiddag werd een theoretisch kader geschetst en kwamen diverse getuigenissen, ervaringen en tips voor de praktijk aan bod. In de namiddag stonden vier verschillende workshops op het programma, waarbij de nadruk lag op goede praktijkvoorbeelden en op de uitwisseling van meningen, ervaringen en vragen.

Op deze studiedagen waren in totaal meer dan 250 deelnemers uit de kinderopvangsector aanwezig. De studiedagen werden positief geëvalueerd door de aanwezigen.

2. Medische preventie en veiligheid

Attest levensreddend handelen

In 2009 werd het verplicht behalen van het attest levensreddend handelen een feit. Het ministerieel besluit van 26 februari 2009 bepaalt dat aangesloten en zelfstandige onthaalouders, medewerkers van een zelfstandige voorziening en het minimaal erkend personeel van een erkend initiatief, voor 31 december 2009 in het bezit dienen te zijn van het attest levensreddend handelen, zoals bepaald in de regelgeving.

In het kader van een sensibiliseringscampagne werd aan begeleiders en onthaalouders die kinderen jonger dan 2,5 jaar opvangen, van begin 2005 tot eind 2007 een financiële tegemoetkoming gegeven voor het volgen van een basisopleiding levensreddend handelen bij kinderen. Van begin 2007 tot eind 2009 werd dit ook mogelijk voor begeleiders en onthaalouders die zorgen voor de opvang van 2,5 tot 12-jarigen (buitenschoolse opvang).

Ten gevolge van de verplichting tot het bezit van het attest levensreddend handelen voor zowel begeleiders en onthaalouders van 0 tot 2,5 jarigen als van 2,5 tot 12 jarigen, werd deze sensibiliseringsactie uitgebreid door het besluit van de Vlaamse Regering van 16 oktober 2009. Dit besluit bepaalt dat er een financiële tegemoetkoming van 20 euro per personeelslid of onthaalouder voorzien wordt voor begeleiders en onthaalouders die opvang verlenen aan kinderen van 0 tot 12 jaar, indien er in het verleden nog geen beroep werd gedaan op de tegemoetkoming en het attest behaald werd voor 31 december 2009.

In totaal deden in 2009 bijna een kwart (24,4%) van de onthaalouders en begeleiders die kinderen opvangen van 0 tot 12 jaar, een beroep op de eenmalige tussenkomst in de kosten van 20 euro per persoon.

Registratie slaapsituatie

In het kader van de acties 'Veilig slapen en wiegendoodpreventie' werd in 2009 een registratie uitgevoerd van de slaapsituatie in de kinderopvang, gericht op kinderen jonger dan 3 jaar. Deze registratie liep over heel 2009 en werd in de erkende en zelfstandige kinderdagverblijven, de lokale diensten voor buurtgerichte kinderopvang en bij de zelfstandige onthaalouders uitgevoerd door de inspectieambtenaren van het Agentschap Inspectie. Voor wat de registratie bij de onthaalouders aangesloten bij een dienst betreft, werd beroep gedaan op de dienstverantwoordelijke. In 2010 zullen deze registratiegegevens worden verwerkt met als doel na te gaan of er nog gerichte preventieacties uitgewerkt moeten worden door Kind en Gezin.

Aanbeveling geneesmiddelen en koorts

Omwille van nieuwe wetenschappelijke bevindingen werden de oude aanbevelingen omtrent geneesmiddelen en koorts geactualiseerd. In december 2009 werd de sector hierover geïnformeerd

via een nieuwe mededeling, de webmodule koorts op de website, de Kind en Gezin-lijn, de backoffice en de kwaliteitshelpdesk van de kinderopvang.

Gids voedselveiligheid

Kind en Gezin werkte in 2009 nauw samen met ONE, de Franstalige tegenhanger van Kind en Gezin, aan een vertaling van de federale gids voor voedselveiligheid teneinde deze gids toepasbaar te maken voor kinderopvangvoorzieningen. In 2010 zijn de laatste vertalingen gepland alsook de verspreiding van de gids naar alle opvangvoorzieningen.

Kwaliteitsdecreet

Ter voorbereiding van het uitvoeringsbesluit voor het decreet van 17 oktober 2003 betreffende de kwaliteit van de gezondheids- en welzijnsvoorzieningen, werd in 2008 een sectoroverleg opgestart. In dit overleg werd in eerste instantie het kwaliteitsdecreet van 1997 geëvalueerd. Het resultaat van deze evaluatie gaf aanleiding tot de uitwerking van een voorstel van uitvoeringsbesluit voor het decreet van 2003.

In 2009 werden tijdens verschillende overlegmomenten met de sector de verplicht op te nemen procedures voor het kwaliteitshandboek bepaald en werd overlegd rond een lijst van aspecten van zorg die een bijzondere maatschappelijke waarde hebben. Dit overleg wordt verder gezet in 2010.

Crisisbeleid

In 2009 werden door Kind en Gezin een aantal initiatieven genomen inzake Crisisbeleid en kinderopvangvoorzieningen. Alle opvangvoorzieningen zijn wettelijk verplicht om elke gevaarsituatie zo snel mogelijk aan Kind en Gezin te melden.

Bovendien werd in 2009 een crisisprocedure wettelijk verplicht voor alle voorzieningen. In functie van deze regelgeving werd door Kind en Gezin een model voor crisishandboek uitgewerkt en werden in het najaar 5 studiedagen georganiseerd inzake crisisbeleid ter ondersteuning van de sectoren. Tijdens deze studiedagen werd naast de voorstelling van het model crisishandboek ook de communicatie met directe en indirecte betrokkenen en met de media belicht. Verder werd ook ruim aandacht besteed aan de psychosociale ondersteuning bij een crisis en kwamen praktijkgetuigenissen vanuit kinderopvangvoorzieningen aan bod.

Met deze studiedagen werden in totaal 849 medewerkers bereikt. Het crisishandboek werd bezorgd aan alle kinderopvangvoorzieningen.

Toegangscontrole in de kinderopvang

In 2009 ging het nieuwe besluit van de Vlaamse Regering houdende de beveiliging van de toegang in kinderopvangvoorzieningen van kracht. Hierdoor wordt wettelijk bepaald dat er maatregelen moeten zijn om te voorkomen dat iemand de opvanglokalen en de buitenruimte ongemerkt binnenkomt of verlaat.

Om de voorzieningen te ondersteunen bij het invullen van deze wettelijke opdracht werd een 'Wegwijzer Toegangscontrole in de Kinderopvang' aan alle opvangvoorzieningen bezorgd.

Daarnaast werden eveneens 6 provinciale studiedagen georganiseerd. Tijdens deze studiedagen kregen voorzieningen toelichting van experts (i.c. de technopreventieve adviseurs). Hieraan namen in totaal 695 personen uit de sector deel.

Zowel de Wegwijzer als de studiedagen kregen gestalte in nauw overleg met de Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken, Directie Lokale Integrale Veiligheid.

Aanpak gevaarsdossiers

Half 2009 werd bij Kind en Gezin een interne procedure geïmplementeerd voor de behandeling van dossiers waarvan Kind en Gezin een melding van een (mogelijke) gevaarsituatie binnenkreeg. De voorzieningen zijn wettelijk verplicht om elke gevaarsituatie zo snel mogelijk te melden aan Kind en Gezin. De ingevoerde procedure zorgt voor één methode voor opvolging van risicodossiers, ongeacht het voorzieningstype waarvoor een melding is binnen gekomen. De dossiers worden intern geregistreerd in een centraal bestand.

Tussen 1 januari en 31 december 2009 werden in totaal 76 (mogelijke) gevaarssituaties gemeld. Bij elke melding is er sprake van een risico van schending van de integriteit van één of meerdere kinderen. In 20 situaties werden lichamelijke letsels vastgesteld zonder dat hiervoor een plausibele verklaring was. In andere meldingen werd een vermoeden van kindermishandeling verwoord, een pedagogisch onverantwoorde aanpak, ziektes of externe factoren zoals vb. brand. Zeven kindjes overleden in de opvang.

Bij elke melding van een gevaarsituatie gaat de aangestelde gevarencoördinator na of alle maatregelen genomen zijn door de voorziening om de situatie ten gronde te onderzoeken en wordt er nagegaan of de veiligheid van alle kinderen gegarandeerd is.

Naast de invoering van deze interne gevarenprocedure werden in 2009 de risicodossiers extra gescreend. Dit resulteerde voor sommige dossiers in een bijkomende inspectieopdracht.

Tot slot besliste Kind en Gezin, in functie van een meer verfijnde risico-inschatting, tot de uitbouw van een monitorsysteem. De uitwerking hiervan zal verder worden gezet in 2010.

3. Competentiebevordering en professionalisering

Kind en Gezin timmert op verschillende manieren aan de weg om de competenties van de personen die in de kinderopvang werkzaam zijn te verbeteren. De maatschappelijke belangen hierbij zijn groot. Er moet voldoende goede instroom mogelijk zijn voor de sterk gegroeide sector. Daarnaast moeten er mogelijkheden komen voor een gezonde horizontale en verticale mobiliteit in de kinderopvang. Er moet ook werk gemaakt worden van een algemene competentieverbetering om te beantwoorden aan de maatschappelijke verwachtingen aangaande de kwaliteit van de kinderopvang. Binnen dit 'geïntegreerd competentiebeleid voor kinderopvang' was 2009 een jaar waarin veel gewerkt werd aan (politieke) bewustmaking. Daarnaast werd gezocht hoe de bouwstenen voor competentieverbetering, de opleidingsmogelijkheden en het Ervaringsbewijs Verworven Competenties (EVC) vorm kunnen

krijgen. Pas wanneer er voldoende kwaliteitsvolle bouwstenen zijn, is een verankering van het competentiebeleid voor kinderopvang in een regelgeving (decreet en uitvoeringsbesluiten) mogelijk.

Kind en Gezin maakt deel uit van adviesgroepen die de inhoud van opleidingen bepalen (de begeleidingscommissie Syntra-opleiding 'verantwoordelijke kinderopvang', de leerplancommissie van Go!, de adviesgroep van het postgraduaat 'leidinggevende in de kinderopvang' van Gent (Arteveldehogeschool, Hogeschool Gent en VCOK) en van Antwerpen (Karel de Grote-hogeschool)). Daarnaast verzorgt Kind en Gezin een lespakket over 'kinderopvangbeleid in Vlaanderen' aan de UGent, vakgebied agogiek, kinderopvang en gezinsbeleid.

Kind en Gezin heeft op vraag advies uitgebracht over nieuwe initiatieven:

- een aanvraag voor een opleiding 'begeleider kinderopvang' van het deeltijdse beroepsonderwijs, waarover de minister van Onderwijs zal beslissen;
- een eenmalige ingroeicursus 'kinderopvang' in 2010 voor doelgroepwerknemers met financiering van VDAB, waarbij VDAB beslist over de toewijzing;
- een project (2010-2011) waar het de bedoeling is om een doelgroepwerknemer een halfjaar jobcoaching te bieden, gefinancierd met ESF-middelen, waarbij VDAB beslist over de toewijzing.

Kind en Gezin heeft bijgedragen tot het ontstaan van nieuwe opleidingsmogelijkheden:

- het werd almaar moeilijker om de startopleiding 'begeleider buitenschoolse opvang' (BKO) aan te bieden door de 2 erkende opleidingsorganisaties (VCOK en VDKO). In 2009 werden hierover gesprekken gevoerd met VDAB, opleidingsorganisaties, sector en volwassenenonderwijs (CVO). Het resultaat is een structurele, duurzame en toegankelijke oplossing: de startcursus BKO wordt vanaf september 2010 een mini-traject van 5 modules binnen de opleiding begeleider kinderopvang. Cursisten krijgen voor de gevolgde modules officiële attesten. De attesten geven vrijstelling voor een deel van de opleiding 'begeleider kinderopvang'.
- Kind en Gezin en haar partnerorganisatie, het VBJK, hebben het concept voor de onthaalouderacademie in 2009 vorm gegeven, na intensief overleg met de sector, opleidingsorganisaties en volwassenenonderwijs. De onthaalouderacademie zal bestaan uit een startcursus, die daarna kan vervolgd worden met een mini-traject van 4 modules uit de opleiding 'begeleider kinderopvang' van de CVO's. De startcursus en de 4 modules worden in 2009 en 2010 concreet uitgewerkt en naar vorm en inhoud (leertraject met optimaal gebruik van elektronisch leerplatform en elektronische leermiddelen) aangepast aan de werkcontext van een onthaalouder. Cursisten zullen voor de gevolgde modules officiële attesten krijgen. De attesten geven vrijstelling voor een deel van de opleiding 'begeleider kinderopvang'.
- Kind en Gezin heeft samen met sleutelfiguren uit de sector en experts gezorgd voor een beroepsomschrijving in functie van een nieuwe opleiding: een professionele bachelor 'pedagogiek van het jonge kind'. Deze beroepsbeschrijving is positief geadviseerd door het Raadgevend Comité van Kind en Gezin en kreeg op die manier een officieel statuut en een maatschappelijk draagvlak. Deze opleiding zal zorgen voor geïntegreerde expertise op 4

domeinen: omgaan met kinderen, omgaan met ouders, collega's coachen en integratie in de buurt. Kind en Gezin ondersteunt hogescholen die een aanvraag doen voor deze nieuwe opleiding.

Om competentieverbetering haalbaar en realiseerbaar te maken is het nodig dat er kwaliteitsvolle en duurzame EVC-attesteringsmogelijkheden ontstaan die geïndividualiseerde en verkorte opleidingstrajecten mogelijk maken, zowel voor diegenen die nu al in de kinderopvang werken als voor de – broodnodige – toekomstige instroom in de kinderopvang. Kind en Gezin onderzocht in 2009 welke mogelijkheden er bestaan, en zal dit werk in 2010 verder zetten.

Kind en Gezin heeft in 2009, in afwachting van de bachelor 'pedagogiek van het jonge kind' die ten vroegste in september 2011 zal opstarten, beslist om het postgraduaat 'leidinggevende/verantwoordelijke in kinderopvang' van Gent en van Antwerpen eenmalig financieel te ondersteunen, omdat deze opleidingen geen financieringsmogelijkheden hebben terwijl er nood bestaat aan een hogere opleiding specifiek voor de kinderopvang.

Om diensten voor onthaalouders te ondersteunen in hun opdracht om nieuwe onthaalouders te zoeken en te selecteren heeft Kind en Gezin samen met VCOK en de sector een selectie-instrument uitgewerkt (financiering Ecce Ama!). Dit instrument werd in 2009 voorgesteld aan geïnteresseerde dienstverantwoordelijken die instaan voor de selectie van onthaalouders. Hierbij wordt ook een opleidingstraject aangeboden om met dit instrument te leren werken en om gedragsgerichte interviews te leren voeren. Dit traject loopt nog verder in 2010 maar kon reeds rekenen op een zeer grote interesse en positieve evaluaties.

Kind en Gezin werkte in 2009 mee aan het conceptuele kader voor doelgroepmedewerkers uit het generatiepact dat tewerkstellingsmogelijkheden wil realiseren voor laaggeschoolde jongeren in logistieke en begeleidende functies. De doelgroepwerknemers die aangeworven worden, moeten tijdens de tewerkstelling een kwalificerend traject volgen (zie hierna in hoofdstuk 4, punt 4).

Kind en Gezin heeft er in 2009 voor gezorgd dat beleidsmonitoring van kwalificaties en geattesteerde competenties in de komende jaren mogelijk wordt.

Kind en Gezin heeft in 2009 meegewerkt aan de organisatie van de tweede 'experten ontmoeting' georganiseerd vanuit het Cultureel Verdrag Vlaanderen-Nederland. De ontmoeting had plaats op 6 oktober bij Kind en Gezin en ging over volgende thema's: competenties en taalstimulering in de kinderopvang en de sociale opdracht van kinderopvang. Het resultaat van de bijeenkomst was een rapport met beleidsaanbevelingen dat aan de beleidsvoerders van beide landen werd bezorgd.

4. Klachten over kinderopvang

De Klachtendienst van Kind en Gezin ontving in 2009 in totaal 1459 oproepen over kinderopvang. Het ging om 386 informatieve oproepen, 43 meldingen en 1030 dossiers waarbij een klacht werd geformuleerd. Van deze klachtendossiers waren er 877 ontvankelijk en 153 onontvankelijk. Het aantal klachten steeg met 2% tegenover 2008.

Aantal oproepen over kinderopvang		
	2008	2009
Informatieve oproep	164	386
Melding	20	43
Klacht	1 010	1 030
Algemeen totaal	1 194	1 459

4.2. Aantal oproepen over kinderopvang op de Klachtendienst

Informatieve oproepen bij de Klachtendienst over kinderopvang

Louter informatieve vragen over kinderopvang worden doorgeschakeld naar de Kinderopvanglijn en worden niet opgenomen in de cijfers over de werking van de Klachtendienst. De informatieve oproepen die wel door de Klachtendienst werden behandeld, betroffen een concreet ongenoegen waarbij advies werd gevraagd over hoe het probleem kon worden aangepakt. In 2009 behandelde de Klachtendienst 386 dergelijke infodossiers over een concreet probleem in een kinderopvangvoorziening.

Meldingen bij de Klachtendienst over kinderopvang

De Klachtendienst heeft het over een 'melding' wanneer een voorziening zelf contact opneemt om een incident of een probleem te melden of wanneer een ouder de Klachtendienst een situatie wil meedelen zonder dat de ouder hierover zich opstelt als klager. De voorzieningen bellen voor dergelijke meldingen normaal gezien naar hun dossierbeheerder bij Kind en Gezin. De Klachtendienst noteerde in 2009 43 meldingen als nuttige informatie voor het geval er nadien nog een klacht over zou binnenkomen.

Onontvankelijke klachten over kinderopvang

Voor een aantal klachten over kinderopvang moet de Klachtendienst besluiten dat de klacht onontvankelijk is, bijvoorbeeld omdat het onderwerp van de klacht buiten de bevoegdheid van Kind en Gezin valt, of omdat de klacht gaat over het algemeen beleid of de regelgeving. In 2009 waren er in totaal 153 onontvankelijke klachten. Een groot deel was onontvankelijk omdat het ging om een betwisting van de te betalen sommen in de zelfstandige sector en/of omdat het onderwerp van de klacht buiten het gereguleerde kader viel en/of eerder in de privésfeer lag (buiten de bevoegdheid van de Klachtendienst van Kind en Gezin). Voor onontvankelijke klachten werd er geen onderzoek gestart, maar de persoon die de klacht indiende werd wel zo goed mogelijk geholpen met

informatie of advies. Eventueel werden de opmerkingen genoteerd als nuttige informatie voor Kind en Gezin, zodat er rekening mee gehouden kan worden bij beleidsvoorbereidende werkzaamheden.

Ontvankelijke klachten over kinderopvang

De Klachtendienst noteerde in 2009 877 ontvankelijke klachten over kinderopvang. Het ging om 277 klachten over erkende en gesubsidieerde kinderopvangvoorzieningen, zoals een kinderdagverblijf, een dienst voor onthaalouders of een daarbij aangesloten onthaalouder. Verder hadden 526 klachten betrekking op de zelfstandige sector: 395 klachten gingen over een zelfstandig kinderdagverblijf en 131 klachten over een zelfstandige onthaalouder. Tot slot werden er 74 klachten genoteerd over enkel gemelde of niet-gemelde kinderopvang. Het aantal klachten over zowel de zelfstandige opvangvoorzieningen als de gesubsidieerde opvang steeg slechts met een aantal dossiers: respectievelijk met 4 en 6 in vergelijking met 2008.

Aantal ontvankelijke klachten over kinderopvang		
	2008	2009
Over een erkende (en gesubsidieerde) voorziening	271	277
Over een voorziening met attest van toezicht	522	526
Over een enkel gemelde of niet-gemelde voorziening	60	74
Algemeen totaal	853	877

43. Aantal ontvankelijke klachten over kinderopvang

Voorwerp van de klachten over een kinderopvangvoorziening

Wanneer we de inhoud van de klachten nader bekijken, kunnen we verschillende thema's onderscheiden. Dit zijn de vijf meest voorkomende onderwerpen waarover een klacht werd geformuleerd in de zelfstandige sector:

- het onderwerp **veiligheid** staat op de eerste plaats, met 13,8%. Dit wil zeggen dat het onderwerp veiligheid 203 keer werd aangehaald. Het gaat om dynamische of statische veiligheid zoals bijvoorbeeld kinderen die alleen werden gelaten of waarbij het toezicht ernstige lacunes vertoonde: iedereen kon de opvang binnen en buiten zonder enige controle, geen veiligheidshekje voor een trap of (grote) honden die tussen de kinderen rondlopen.
- met 13,6 % staat het onderwerp **pedagogisch handelen** op de tweede plaats, goed voor 200 vermeldingen. Voorbeelden hiervan zijn het omgaan met een huilend kind, onaangepast straffen van kinderen en te weinig of geen aangepast pedagogisch aanbod.
- het onderwerp **communicatiestijl** werd 198 keer aangehaald. Hiermee komt het op de derde plaats met 13,5%.
- op de vierde plaats (11,5% van de dossiers of 169 vermeldingen) staan de klachten over de **hygiëne en/of verzorging** van de kinderen, zoals bijvoorbeeld het onderhoud van de lokalen, de hygiëne bij de bereiding of bewaring van de voeding, het verluieren, etensresten die blijven plakken aan het gezichtje en/of in de kleren.

- de vijfde plaats wordt bezet door de **klachten over te weinig personeel** in de opvang in verhouding met het aantal aanwezige kinderen (151 vermeldingen).

Dit zijn de vijf meest voorkomende onderwerpen die bij klachten over de erkende opvangvoorzieningen werden geformuleerd:

- op de eerste plaats, met 16,1%, werd het thema **communicatie** aangebracht.
- op de tweede plaats, met 11,3%, staan de klachten over de inhoud van **de prestatie/beslissing** van de voorziening, bijvoorbeeld de selectie van het personeel, stoppen van de opvang,
- met 11,1%, goed voor 51 vermeldingen, staan de **klachten over de veiligheid**, op de derde plaats.
- op de vierde plaats met 10,2% staan de **klachten over de inschrijving**. Dit vertegenwoordigt 47 vermeldingen.
- klachten over het **pedagogisch functioneren** sluiten met 10%, goed voor 46 vermeldingen, de top vijf af.

Hoofdstuk 3: Vernieuwing Vlaamse kinderopvang

Situering

Na overleg tussen Kind en Gezin, de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, vertegenwoordigers van de opvangsector en van de gebruikers, werd in 2006 een concepttekst afgerond over een nieuwe organisatie van de Vlaamse kinderopvang. De doelstellingen die de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin met de vernieuwing van de kinderopvang wil bereiken, zijn de volgende:

- o alle gezinnen met kinderen kunnen terecht in een doorzichtig georganiseerde, toegankelijke en betaalbare kinderopvang;
- o elk kind kan rekenen op een kwaliteitsvolle kinderopvang;
- o het opvangaanbod voorziet in de lokale en de regionale opvangbehoefte;
- o kinderopvang vervult, naast zijn economische en pedagogische functie, ook expliciet zijn sociale functie, met bijzondere aandacht voor een gecoördineerd en transparant opnamebeleid dat de toegankelijkheid verbetert.

De kern van de vernieuwing is:

- o het lokaal en/of regionaal samenwerken van opvangvoorzieningen aan opvang die voor alle gezinnen toegankelijk is en die de drie maatschappelijke functies van de opvang waarmaakt;
- o het ontwikkelen van een eenvormig vergunningskader.

1. Centra voor Kinderopvang (CKO's): van 16 proefprojecten naar samenwerkingsverbanden

De basistekst voor de vernieuwing van de kinderopvang in Vlaanderen introduceerde onder meer het concept 'Centrum voor Kinderopvang'. Deze tekst legde het kader vast voor de start van 16 proefprojecten, gespreid over Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De proefprojecten betreffen lokale of regionale samenwerkingsverbanden met als doel hun opvangaanbod af te stemmen op de lokale of regionale behoeften. Hierbij realiseert een CKO de drie maatschappelijke functies van kinderopvang - economisch, sociaal en pedagogisch – en besteedt aandacht aan de toegankelijkheid van de kinderopvang voor gezinnen uit alle doelgroepen.

De proefprojecten kregen tot eind december 2009 de tijd om de doelstellingen te realiseren.

Kind en Gezin evalueerde uitgebreid de mogelijkheden en de grenzen van 2,5 jaar samenwerken als CKO in een eindrapport. Dit eindrapport is beschikbaar op de website van Kind en Gezin.

Uit deze eindevaluatie blijkt o.a. dat samenwerking in de kinderopvang een belangrijke meerwaarde biedt op verschillende domeinen:

- voor de gebruikers (ouders en kinderen): ouders komen binnen het samenwerkingsverband terecht in een kwaliteitsvolle kinderopvang die afgestemd is op de mogelijkheden en noden van hun kind en hun gezin. Verder verloopt de zoektocht naar kinderopvang vlot omdat

ouders maar 1 keer hun opvangvraag hoeven te stellen en een maatschappelijk kwetsbaar gezin voorrang krijgt in bereikbare kinderopvang. Gezinnen uit kwetsbare groepen kunnen genieten van een actieve toeleiding en een effectief voorrangbeleid.

- voor de voorzieningen: de deelnemende voorzieningen schuiven de samenwerking op zich als belangrijkste pluspunt naar voren omdat deze openheid, kennismaking en netwerkvorming tussen de verschillende voorzieningen mogelijk maakt.
- voor de overheid en de maatschappij: de samenwerkingsverbanden leveren onrechtstreeks voordelen op voor de overheid en de maatschappij. Samenwerkende kinderopvang kan immers een versterkte rol opnemen in de bestrijding van kansarmoede en in de verhoging van de toegankelijkheid voor maatschappelijk kwetsbare groepen.

Hoewel de praktijk uit de proefprojecten ook geleerd heeft dat er een aantal noodzakelijke voorwaarden zijn om tot een succesvolle samenwerking te komen, zijn de partners van de proefprojecten op basis van deze vaststellingen toch de mening toegedaan dat samenwerking moet worden aangemoedigd over heel Vlaanderen en Brussel.

Met deze evaluevaluatie is de proefperiode van de CKO's afgerond. Het beëindigen van de proefperiode betekent niet dat de opgezette samenwerkingsverbanden moeten worden stopgezet, en evenmin dat er elders geen nieuwe samenwerkingsverbanden van start kunnen gaan. Het beëindigen van de proefprojecten betekent echter wel dat Kind en Gezin vanaf 2010 geen intensieve begeleiding en projectsubsidies meer zal verlenen aan deze 16 samenwerkingsverbanden.

De bevindingen in het eindrapport en de daaruit voortvloeiende adviezen, zullen de input vormen voor het beleid omtrent het verdere perspectief voor "samenwerking in de kinderopvang". De rol van samenwerking in de realisatie van de beleidsdoelen kinderopvang zal worden ingevuld binnen het decreet kinderopvang (zie punt 4). De focus zal daarbij liggen op de meerwaarde en de doelstellingen voor gezinnen.

2. Kader voor een vergunningssysteem in de kinderopvang

Naast het CKO-concept en de proefprojecten is ook het ontwikkelen van een eenvormig vergunningskader in de kinderopvang een essentieel element van het vernieuwingsconcept. Het basisidee hierbij is dat elk gezin dat van de Vlaamse kinderopvang gebruik maakt, recht heeft op de zekerheid dat de opvang veilig en verantwoord is. Daarom zal elke formele Vlaamse opvangvoorziening aan dezelfde, duidelijke en onbetwistbare basisvereisten moeten voldoen. Louter gemelde opvang zou dan niet meer mogelijk zijn.

Na de nodige voorbereiding die Kind en Gezin in 2007 op zich nam, werd in 2008 intensief overlegd met de sector om het kader voor een vergunningssysteem verder te ontwikkelen.

Eind 2009 heeft het Platform Vernieuwing Kinderopvang een voorstel van kader voor een vergunningssysteem in de kinderopvang uitgewerkt.

Met dit voorstel wordt ook tegemoetgekomen aan de opdrachten van het Regeerakkoord 2009–2014 om te komen tot een kaderdecreet voor de Vlaamse voorschoolse kinderopvang en om de kwaliteit van de kinderopvang te versterken door het uitwerken van gelijke en gecontroleerde vergunningsvoorwaarden voor alle opvang van kinderen (zie punt 4).

Naast een voorstel voor de voorschoolse opvang werd er ook een voorstel van kader met vergunningsvoorwaarden uitgewerkt voor de buitenschoolse kinderopvang (kinderen tot en met de 1^e graad van de lagere school met een langdurige opvangbehoefte).

3. Introductie van het inkomensgerelateerd bijdragesysteem in de zelfstandige opvangsector

De Vlaamse Regering besliste begin 2009 dat de opvangprijs in zelfstandige kinderdagverblijven en zelfstandige onthaalouders kan afhangen van het gezinsinkomen. De Vlaamse Regering wil hiermee de kinderopvang meer betaalbaar maken voor meer ouders. Het systeem van inkomensgerelateerde kinderopvang bij zelfstandige kinderdagverblijven en zelfstandige onthaalouders startte op 16 februari 2009.

Zelfstandige kinderdagverblijven en zelfstandige onthaalouders die geïnteresseerd zijn in dit systeem, kunnen zich kandidaat stellen bij Kind en Gezin. In de voorzieningen die gekozen hebben om in het inkomensgerelateerd systeem te stappen, betalen gezinnen een financiële bijdrage volgens hun inkomen, net zoals dit geldt in de erkende en gesubsidieerde opvangvoorzieningen. Dit systeem is enkel geldig voor kinderen die voorschools worden opgevangen. De overheid vult het verschil tussen de bijdrage van het gezin, berekend op basis van het inkomen, aan tot de gegarandeerde dagprijs (25,18 euro in zelfstandige kinderdagverblijven en 17 euro bij de zelfstandige onthaalouders). Er is een overgangsregeling voor de kinderen die reeds voor 16 februari 2009 werden opgevangen.

Voorzieningen hebben de keuze om zelf te factureren aan de ouders of om dit uit te besteden.

De ouders berekenen hun ouderbijdrage via de webmodule, beschikbaar op de website van Kind en Gezin. Kind en Gezin bezorgt de ouders een attest met een kindcode.

De voorzieningen geven maandelijks de aanwezigheden van de kinderen door aan Kind en Gezin. Hiervoor wordt gebruikgemaakt van de kindcode.

De Vlaamse Regering heeft beslist om het factureren voor die voorzieningen die dit niet zelf willen doen uit te besteden en heeft het bedrijf Intrum NV uit Gent hiervoor aangeduid.

Het aantal toegekende plaatsen binnen het systeem van inkomensgerelateerde opvang binnen de zelfstandige voorzieningen bedraagt in december 2009 7771 plaatsen, verdeeld over 396 zelfstandige voorzieningen (374 zelfstandige kinderdagverblijven en 22 zelfstandige onthaalouders).

	Aantal voorzieningen			Aantal plaatsen		
	Zelfstandige kinderdag- verblijven	Zelfstandige onthaalouders	Totaal	Zelfstandige kinderdag- verblijven	Zelfstandige onthaalouders	Totaal
Antwerpen	80	2	82	1 505	14	1 519
Vlaams-Brabant	44	1	45	913	7	920
Oost-Vlaanderen	71	9	80	1 381	54	1 435
West-Vlaanderen	131	5	136	2 612	33	2 645
Limburg	15	5	20	281	33	314
Brussels Gewest	33	-	33	938	-	938
Algemeen totaal	374	22	396	7 630	1 414	7 771

44. *Aantal zelfstandige kinderdagverblijven en zelfstandige onthaalouders met een attest van toezicht die inkomensgerelateerd werken en aantal inkomensgerelateerde plaatsen.*

4. Vorbereiding van een decreet voorschoolse kinderopvang

Het meest recente element in het vernieuwingsconcept betreft de voorbereiding van een decreet voorschoolse kinderopvang.

In het Regeerakkoord 2009-2014 van de Vlaamse Regering en in de Beleidsnota 2009-2014 van de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin staat de ontwikkeling van een kaderdecreet voorschoolse kinderopvang als prioritair beleidsdoel voorop.

Het is de bedoeling dat dit decreet:

- de maatschappelijke opdracht en de concrete organisatie van kinderopvang vastlegt;

en met betrekking tot de vraag en het aanbod

- een koppeling maakt tussen het geboortecijfer en de daaruit voortvloeiende nood aan kinderopvang;
- duidelijkheid en samenhang schept in het opvangaanbod;
- er op termijn toe leidt dat iedereen een recht op kinderopvang kan uitoefenen;

en met betrekking tot de kwaliteit

- de basis legt voor de vereiste vergunningsvoorwaarden voor ieder die aan kinderopvang doet;
- aan elk kind het recht biedt op dezelfde basiskwaliteit;
- bijdraagt tot de zorgkwaliteit, onder meer door het vastleggen van het competentiebeleid inzake kinderopvang.

Om voor het decreet een breed maatschappelijk draagvlak te hebben, wil de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin ruim overleggen. Kind en Gezin kreeg daarom de opdracht om het veld te verkennen met een 'Green Paper'. Meerdere bronnen waren bij de opmaak inhoudelijk

inspirerend, onder meer de werkzaamheden in de schoot van het Platform Vernieuwing Kinderopvang en de context van de Europese regelgeving.

In december 2009 legde de administratie de Green Paper voor een eerste advies voor aan het Raadgevend Comité van Kind en Gezin.

Deze Green Paper behandelt diverse voor het decreet relevante thema's, stelt vragen over en geeft mogelijke pistes aan voor de wijze waarop deze items zouden kunnen worden uitgewerkt. Deze thema's zijn:

Vraag en aanbod

- het belang van kinderopvang voor elk kind;
- de invulling van het 'recht op kinderopvang' en de principes voor aanbodsturing;
- de noodzaak tot gecoördineerde informatie voor efficiënte behandeling van de opvangvraag van gezinnen;

Toegankelijkheid

- de betaalbaarheid en de toegankelijkheid van de kinderopvang voor gezinnen;
- de samenwerking aan toegankelijke opvang en voorrang voor de meest kwetsbare gezinnen;

Kwaliteit

- de draagkrachtversterking in functie van een kwaliteitsvol opvangaanbod;
- kwaliteitsbewaking en inspectie;
- de mogelijke principes en inhoud van de eenvormige vergunning voor kinderopvang;

Financiering

- de subsidiëring van de kinderopvang

en tot slot de definitie, afbakening en toepassingsgebied van voorschoolse kinderopvang.

Met de Green Paper, de aanvullende nota's en de adviezen van het Raadgevend Comité terzake als startpunt, zal in 2010 het politieke overleg over de basiskeuzes voor een decreet voorschoolse kinderopvang worden opgestart. Dit moet leiden tot een visietekst, die voor principiële instemming aan de Vlaamse Regering zal worden voorgelegd en die de basis zal vormen voor de ontwikkeling van een concrete ontwerpdecreetstekst.

Het doel van de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin is een ontwerp van decreet te kunnen behandelen in het Vlaams Parlement in het najaar van 2010.

Hoofdstuk 4: Andere belangrijke accenten in de werking

1. Actieplan flexibele en occasionele kinderopvang

Midden 2006 keurde de Vlaamse Regering een actieplan voor flexibele en occasionele kinderopvang goed, waarvoor ruim 18 miljoen euro werd vrijgemaakt. Het actieplan behelst een aantal maatregelen voor de verschillende kinderopvangsectoren en werd in het voorjaar van 2007 inhoudelijk uitgewerkt en in een regelgeving gegoten. In mei 2007 werd het actieplan officieel gelanceerd. In 2008 werd gestart met de evaluatie van het actieplan. In 2009 werd deze evaluatie voorgelegd aan de Vlaamse Regering waarbij een stand van zaken per actie werd gegeven.

Actie erkende onderneming dienstencheques kinderopvang

De Vlaamse Regering nam de beslissing om het systeem van dienstencheques voor kinderopvang stop te zetten. Eind 2008 werden de erkenningen van erkende ondernemingen opgeheven. In 2009 werden vier proeftuinen dienstencheques voor kinderopvang opgezet in de steden Kortrijk, Ronse, Mechelen en Tienen. In deze proeftuinen wordt nagegaan op welke wijze dienstencheques voor kinderopvang op een effectieve en efficiënte wijze ingezet kunnen worden om tegemoet te komen aan de behoeften van gezinnen. Het aantal verkochte dienstencheques bedroeg eind januari 2010 19.336, dit komt overeen met 8,5% van het beschikbaar aantal dienstencheques. Het aantal daadwerkelijk gebruikte dienstencheques bedraagt 5,7%.

Actie gemandateerde voorziening

Eind 2009 waren er in totaal 64 erkende gemandateerde voorzieningen. Dit betekent dat er niet in alle zorggebieden een gemandateerde voorziening beschikbaar is. In 2009 werd een nieuw besluit genomen waardoor voorzieningen een erkenning kunnen aanvragen als gemandateerde voorziening, coördinatiepunt of flexibele opvangpool van doelgroepwerknemers. Een coördinatiepunt ondersteunt ouders bij het zoeken naar informatie over flexibele en occasionele opvang. De flexibele opvangpool van doelgroepwerknemers begeleidt doelgroepwerknemers en biedt flexibele opvang aan. Een oproep voor aanvragen tot erkenning als coördinatiepunt of flexibele opvangpool van doelgroepwerknemers werd in 2009 niet gerealiseerd.

Actie flexibele opvang in zelfstandige kinderdagverblijven

Zelfstandige kinderdagverblijven die voldoen aan bepaalde voorwaarden kunnen een financiële ondersteuning aanvragen voor het aanbieden van een flexibel opvangaanbod dat minstens 440 uur per jaar extra opvang bedraagt op uren vóór 6.30 uur of na 18.30 uur, op weekenddagen of bovenop de 220 openingsdagen. De toekenning van de financiële ondersteuning is maar mogelijk binnen de perken van de begroting, dus zolang er voldoende financiële middelen zijn. Eind 2009 kwamen er 187 voorzieningen in aanmerking voor een financiële ondersteuning voor flexibele opvang.

Actie flexibele opvang bij onthaalouders aangesloten bij een dienst

Het actieplan voorziet in een vergoeding voor flexibele opvang bij aangesloten onthaalouders. In dit kader werd al in januari 2007 aan de diensten voor onthaalouders gevraagd om de flexibele opvangprestaties per onthaalouder te registreren. In overleg met de vertegenwoordigers van de sector werd een concreet vergoedingssysteem ontwikkeld. Het regelgevende kader dat deze actie bij de diensten mogelijk maakt, werd ondertekend op 10 september 2008. Op 2 maart 2009 werden in totaal al 200.371 prestaties¹³ uit de eerste drie kwartalen genoteerd met betrekking tot flexibele opvang, verdeeld over 7271 onthaalouders aangesloten bij een dienst.

Actie flexibele urenpakketten in erkende kinderdagverblijven en initiatieven voor buitenschoolse opvang

Erkende kinderdagverblijven en initiatieven voor buitenschoolse opvang kunnen de toestemming krijgen om urenpakketten te besteden aan flexibele kinderopvang. De toestemming wordt gegeven voor een aanbod op een vestigingsplaats. Flexibele kinderopvang is de opvang van niet-schoolgaande kinderen (voor erkende kinderdagverblijven) en de opvang van schoolgaande kinderen (voor initiatieven voor buitenschoolse opvang) buiten de openingstijden van het basisaanbod: gedurende minstens 30 minuten vóór 7 uur of gedurende minstens 30 minuten na 18 uur of op de dagen bovenop het minimum aantal openingsdagen voor het basisaanbod. Een urenpakket is een gesubsidieerd pakket van 100 extra personeelsuren, waarmee 75 opvanguren buiten de openingstijden van het basisaanbod moeten worden gepresteerd. Het aantal toe te kennen urenpakketten voor flexibele opvang is beperkt. In zowat elk arrondissement werden er veel meer urenpakketten aangevraagd dan er beschikbaar waren. Eind 2009 waren er 953 urenpakketten toegewezen aan 63 kinderdagverblijven en 235 aan 50 initiatieven voor buitenschoolse opvang. In de loop van 2009 waren er echter ook 3 intrekkingen bij kinderdagverblijven (op aanvraag van het organiserend bestuur) van de toestemming om urenpakketten te besteden aan flexibele opvang. Eén voorziening kreeg in de loop van 2009 de toestemming om urenpakketten te realiseren.

Actie ploegplaatsen voor erkende kinderdagverblijven

Erkende kinderdagverblijven kunnen ploegplaatsen toegekend krijgen om kinderen flexibel op te vangen. Deze ploegplaatsen moeten net als gewone plaatsen minstens gedurende 11 aaneensluitende uren beschikbaar zijn en worden ten dele georganiseerd op 'verschoven' openingsuren, hetzij 's morgens, hetzij 's avonds. Ze liggen voor een deel buiten de opvanguren van het basisaanbod, maar lopen ook door tot of beginnen in de gewone dagopvanguren. Ploegplaatsen worden ingezet voor de opvang van kinderen van wie de ouders op atypische uren moeten werken. Het aantal toegekende ploegplaatsen voor flexibele opvang is in 2009 niet gewijzigd tegenover 2008 en blijft hiermee bepaald op 10.

¹³ Een flexibele opvangprestatie is opvang van één kind op een wettelijke feestdag, op een weekenddag, van minimaal 30 minuten vóór 7 uur 's morgens, van minimaal 30 minuten na 18 uur 's avonds of beide combinaties op dezelfde dag. Per dag mag er voor een individueel kind maximaal één flexibele prestatie geregistreerd worden.

Actie occasionele opvang in kinderdagverblijven en initiatieven voor buitenschoolse opvang

Erkende kinderdagverblijven en initiatieven voor buitenschoolse opvang kunnen de toestemming krijgen voor bijkomende plaatsen om kinderen occasioneel op te vangen. Occasionele kinderopvang is opvang om een van de volgende redenen: de ouder werkt niet en start met een opleiding, de ouder werkt niet en vindt plots werk, de ouder heeft een sollicitatiegesprek, er is een acute crisis in het gezin, het gezin heeft behoefte aan een korte draaglastvermindering of het is om sociale en/of pedagogische redenen noodzakelijk dat het kind overdag buiten het gezin wordt opgevangen. Deze plaatsen zijn niet bedoeld om kinderen structureel op te vangen. De duur van de occasionele opvang is per kind beperkt tot maximaal zes maanden. Het aantal occasionele plaatsen in kinderdagverblijven bedraagt eind 2009 176 plaatsen in 46 kinderdagverblijven en 202 plaatsen in 35 initiatieven voor buitenschoolse opvang. In de loop van 2009 werd bij 6 initiatieven voor buitenschoolse opvang de toestemming voor occasionele plaatsen ingetrokken. Bij twee erkende kinderdagverblijven werd de toestemming voor occasionele plaatsen ingetrokken, waarvan één op aanvraag van het organiserend bestuur. In 2009 werd er een uitbreiding gerealiseerd met 142 occasionele plaatsen in erkende kinderdagverblijven.

Actie lokale diensten voor buurtgerichte kinderopvang

In 2009 gebeurde er een wijziging van het besluit met als belangrijkste wijzigingen de verhoging van het forfaitair subsidiebedrag en de verrekening van de financiële bijdrage van het gezin.

Tijdens de uitbreidingsronde in 2009 (zie volgend punt) werden er in Vlaanderen 128 bijkomende plaatsen in bestaande lokale diensten gerealiseerd en 90 plaatsen in nieuw op te richten lokale diensten. Voor Brussel werd er een uitbreiding toegekend voor een nieuwe lokale dienst met 17 plaatsen.

Opvangplaatsen		
	Regulier opvangaanbod	Ploegplaatsen en occasionele plaatsen
<i>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>		
Kinderdagverblijven	16 661	186 (*)
Diensten voor onthaalouders	31 638	
Lokale diensten voor buurtgerichte opvang (voorschools)	239	
Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven	1 076	
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	27 256	202 (**)
Lokale diensten voor buurtgerichte opvang (buitenschools)	166	
Totaal erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin	77 036	
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>		
Zelfstandige kinderdagverblijven	27 479	
Zelfstandige onthaalouders	6 998	
Zelfstandige buitenschoolse opvangvoorzieningen	3 983	
Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin	38 460	
Algemeen totaal	115 496	

45. Aantal plaatsen in erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en in opvangvoorzieningen met attest van toezicht en aantal bijkomende plaatsen gerealiseerd in het kader van het actieplan flexibele en occasionele opvang

(*) 10 ploegplaatsen en 176 occasionele plaatsen

(**) 202 occasionele plaatsen

2. Uitbreiding van de gesubsidieerde sector

De Vlaamse Regering maakte in 2009 5,5 mio euro extra vrij voor uitbreiding in erkende kinderdagverblijven en 2 mio euro voor uitbreiding van diensten voor onthaalouders. Rekening houdend met de gemiddelde kostprijs per plaats creëren deze middelen 574 nieuwe plaatsen in de erkende kinderdagverblijven en 909 nieuwe plaatsen bij de diensten voor onthaalouders¹⁴.

Deze nieuwe middelen werden ingebed in het geheel van de uitbreiding die in 2008 begon. Er werd uitgegaan van dezelfde verdelingsoefening en gemeentelijke rangschikking per arrondissement. Ook het beslissingskader was grotendeels gelijklopend met dat van 2008.

Dit betekent dat deze nieuwe plaatsen opnieuw werden verdeeld via een voorafname voor de grootsteden Gent en Antwerpen en voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest enerzijds en via een verdelingsoefening die op basis van een aantal beleidsparameters bepaalde hoeveel plaatsen er in elk arrondissement (met uitzondering van de grootsteden Antwerpen en Gent) konden worden toegekend anderzijds. Hierbij werden sommige aangrenzende arrondissementen geclusterd, omdat ze anders een te klein aantal plaatsen toegewezen zouden krijgen. Voor Antwerpen was een voorafname van 15% van de middelen voorzien, voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een voorafname van 10% van de middelen en voor Gent een voorafname van 5%.

De verdelingsoefening voor de rest van het Vlaamse Gewest leidde tot het aantal plaatsen dat per arrondissement te verdelen was, zowel voor kinderdagverblijven als voor diensten voor onthaalouders. Vervolgens werden in elk arrondissement de gemeenten gerangschikt volgens hun uitbreidingsindex. Deze rangschikking bepaalde per arrondissement uit welke gemeenten de aanvragen eerst in overweging werden genomen. Deze rangschikking werd opgemaakt zonder rekening te houden met de grootsteden Gent, Antwerpen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Nieuw in 2009 was dat binnen een bepaalde gemeente, omwille van een optimale verdeling van de beschikbare plaatsen over het arrondissement, niet meer plaatsen toegekend werden dan 10% van het opvangtekort, namelijk het verschil tussen het aanbod en de absolute vraag in deze gemeente, gecorrigeerd volgens schoolaanzuigefect, tenzij er nog middelen over waren in dit arrondissement. Er werd voor deze uitbreidingsronde ook rekening gehouden met het aantal plaatsen dat toegekend werd in 2008. Indien toen reeds meer dan 10% van het opvangtekort aan plaatsen voor kinderdagverblijven en/of diensten voor onthaalouders werd toegekend in deze gemeente, dan gebeurde er nu geen toekenning meer, tenzij er nog plaatsen over waren in het arrondissement.

Aanvragen moesten ingediend worden tegen uiterlijk 13 maart 2009 en de beslissing werd door de administrateur-generaal van Kind en Gezin genomen op 10 juli 2009.

¹⁴ Het vermelde aantal plaatsen gaat uit van een gemiddelde kostprijs. Het effectieve aantal plaatsen hangt af van de feitelijke kostprijs per geselecteerd aanvraagdossier.

Voor Kinderdagverblijven werden er 188 aanvragen gedaan, voor in totaal 2884 plaatsen. Er werden in totaal 73 principiële akkoorden toegekend, goed voor 642 nieuwe plaatsen. Concreet werden er principiële akkoorden toegekend voor 7 nieuwe kinderdagverblijven, 7 kleine vestigingsplaatsen en 59 capaciteitsuitbreidingen.

Voor diensten voor onthaalouders werden maximaal 940 bijkomende plaatsen aangevraagd, verdeeld over 60 aanvragen. Er werden 42 principiële akkoorden toegekend, goed voor 571 nieuwe plaatsen. Concreet werden er principiële akkoorden toegekend voor 1 nieuwe dienst voor onthaalouders en 41 capaciteitsuitbreidingen.

3. Uitbreiding van de occasionele plaatsen in kinderdagverblijven en van de lokale diensten

Daarnaast werd door de Vlaamse Regering ook 5 mio euro voorzien voor nieuwe occasionele plaatsen in erkende kinderdagverblijven en lokale diensten voor buurtgerichte kinderopvang. Hiermee wil men tegemoet komen aan de behoefte aan occasionele opvang en laagdrempelige opvang zodat kwetsbare doelgroepen een verhoogde toegang tot de kinderopvang hebben. Het draagt ook in grote mate bij tot de sociale functie van kinderopvang. Een grotere spreiding zal ook de toegankelijkheid voor doelgroepen verhogen.

Om de occasionele opvang te stimuleren waren er volgens het budget 200 occasionele plaatsen in erkende kinderdagverblijven toe te wijzen. 20 daarvan waren voorzien voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De deadline voor het indienen van aanvragen was 13 maart 2009. 36 kinderdagverblijven dienden een aanvraag in, voor in totaal 155 occasionele plaatsen.

De beslissing over deze aanvragen werd genomen op 22 oktober 2009. Er werden 142 plaatsen voor occasionele opvang toegekend aan erkende kinderdagverblijven in het Vlaamse Gewest.

De minister maakte binnen de deelactie "occasionele opvang in lokale diensten en kinderdagverblijven" ook 2.764.868,49 euro vrij voor de versterking en de uitbreiding van de lokale diensten voor buurtgerichte kinderopvang. Op 20 maart 2009 keurde de Vlaamse Regering een wijziging van het besluit van de lokale diensten goed. De belangrijkste wijzigingen voor de voorschoolse lokale diensten buurtgerichte kinderopvang zijn:

- de verhoging van het forfaitair subsidiebedrag naar 11.019,55 euro per plaats per jaar;
- de verrekening van de financiële bijdrage van het gezin, waardoor lokale diensten geen verlies van inkomen lijden wanneer ze door een toegankelijk opnamebeleid een lage bijdrage van de gezinnen ontvangen.

Van deze middelen wordt 2.435.083,37 euro voorzien voor uitbreiding van bestaande lokale diensten en voor de oprichting van nieuwe lokale diensten. Met het voorziene bedrag zijn theoretisch 8 nieuwe lokale diensten en 125 uitbreidingsplaatsen realiseerbaar. Voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt 10% van de middelen, namelijk 243.508,34 euro, voor nieuw aanbod voorzien. Dit betekent dat er in principe 1 nieuwe voorschoolse lokale dienst kan gerealiseerd worden en 11 uitbreidingsplaatsen.

Met de nog resterende middelen uit het Actieplan (2007) kan zeker nog een bijkomende lokale dienst van 10 plaatsen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest worden toegestemd. Voor het Vlaams Gewest zijn er in principe middelen voor 7 nieuwe lokale diensten en 114 uitbreidingsplaatsen.

Aanvragen moesten ingediend worden tegen uiterlijk 27 april 2009. Er werden 27 aanvragen gedaan voor de oprichting van een nieuwe lokale dienst. 20 bestaande lokale diensten hebben een uitbreiding aangevraagd.

De beslissing over deze aanvragen werd genomen op 22 oktober 2009. Uiteindelijk werden 1 nieuwe lokale dienst in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en 7 nieuwe lokale diensten in Vlaanderen toegekend. Daarnaast werden 128 plaatsen toegekend voor uitbreiding van bestaande lokale diensten in het Vlaamse Gewest.

4. Het generatiepact

Het generatiepact wil bijkomende tewerkstelling realiseren van laaggeschoolde jongeren in de socialprofitsector. De Vlaamse Regering heeft in samenspraak met de sociale partners gekozen om de middelen in te zetten in drie deelprojecten: de buitenschoolse kinderopvang, de dagverzorgingscentra en het deeltijds leren.

Voor de buitenschoolse kinderopvang is er een budget van 5.312.500 euro voorzien. Dit leidt tot een bijkomende tewerkstelling van 151,5 voltijdse equivalenten in een geselecteerd aantal zorggebieden. De voorzieningen worden gevraagd om projecten in te dienen waarbij er bijzondere aandacht is voor niet-gekwalificeerde medewerkers aan wie een kwalificerend traject wordt aangeboden en die de instroom van allochtone medewerkers bevorderen.

Met de tewerkstelling van doelgroepwerknemers kan de voorziening erkende, niet gesubsidieerde plaatsen en/of bijkomende dienstverlening realiseren, met bijkomend de mogelijkheid de realisatie van erkende en gesubsidieerde plaatsen.

De oproep werd gerealiseerd in december 2009. De beslissing over de toekenning zal in de eerste helft van 2010 worden genomen.

5. Ondersteuningsstructuur zelfstandige opvangsector

De Vlaamse Regering heeft in 2009 verschillende initiatieven genomen om meer ondersteuning te geven aan de zelfstandige kinderopvangsector. Deze ondersteuning wordt gegeven vanuit drie invalshoeken:

- het agentschap Ondernemen kreeg de opdracht om een ondersteuning te geven op bedrijfseconomisch vlak. Deze service is gratis beschikbaar;
- de Participatiemaatschappij Vlaanderen richtte een investeringsfonds op dat alleen voor de zelfstandige kinderopvangsector beschikbaar is. De leningen van KidsInvest hebben een achtergesteld karakter en worden verschaft aan marktconforme voorwaarden. Het achtergestelde karakter vergemakkelijkt ook de toegang tot extra bankfinanciering. Dankzij de

kapitaalvrijstelling van twaalf maanden bouwen de ondernemers voldoende marge op om hun zaak volop te laten bloeien. Voorwaarde is wel dat zij een businessplan en een kasplan kunnen indienen die voldoen aan bedrijfseconomische criteria. In samenwerking met het agentschap Ondernemen van de Vlaamse overheid geeft KidsInvest ook professionele begeleiding aan ondernemers in de kinderopvang, bijvoorbeeld bij het opmaken van een businessplan. Sinds de start draait KidsInvest op volle toeren. Er kwamen in 2009 64 aanvragen binnen, voornamelijk van startende ondernemers en zelfstandige kinderdagverblijven. Zeven dossiers werden goedgekeurd, goed voor 126 opvangplaatsen. Nog eens 138 opvangplaatsen zitten in de pijplijn. In 2010 zal er een eerste evaluatie van dit initiatief gebeuren;

- Kind en Gezin begeleidt één of meerdere organisaties in de ontwikkeling van een ondersteuningsproject voor kwaliteit en pedagogiek in de zelfstandige kinderopvangsector. Ook hier trok de Vlaamse Regering de nodige middelen voor uit. In 2009 werd voor dit project een oproep gelanceerd, waarop 13 kandidaturen werden ingediend. Een jury weerhield 3 van hen voor een tweede ronde. In de loop van 2010 zal het project worden uitbesteed en zullen de nodige overeenkomsten worden gesloten.

6. Sociaal statuut voor de onthaalouders

Het Vlaamse aanbod van kinderopvang steunt voor een belangrijk deel op de onthaalouders die aangesloten zijn bij een dienst. Zij staan in voor ongeveer 40% van de plaatsen in de voorschoolse opvang.

Het onthaalouderschap vindt zijn oorsprong in een vrijwillige dienstverlening en groeide uit tot een semiprofessionele opvangactiviteit, zodat de onthaalouders die aangesloten zijn bij een dienst op 1 april 2003 een sociaal statuut kregen dat aangepast is aan hun specifieke werksituatie. Zij werken immers noch als zelfstandigen, noch als werknemers, maar zijn wel sociaal beschermd alsof ze werknemers zijn, en dit op basis van sociale bijdragen op basis van de geleverde opvangprestaties. Het werken als aangesloten onthaalouder wordt door de betrokkenen hoe langer hoe meer ervaren en ingevuld als een volwaardige job. De ontvangsten die men verwerft uit de kostenvergoeding en de onvolledigheid van het eigen statuut inzake arbeidsrechtelijke bescherming (geen werkloosheidsuitkering, geen vakantiegeld) worden door veel aangesloten onthaalouders als een knelpunt ervaren.

Zowel de Vlaamse als de Federale Regering hebben daarom het vaste voornemen geuit om te voorzien in een werknemersstatuut voor onthaalouders die aangesloten zijn bij een dienst voor onthaalouders. Het tewerkstellen van onthaalouders veronderstelt een grondige reorganisatie van de manier waarop onthaalouders nu werken en betaald worden.

In 2009 werd het overleg opgestart tussen de gemeenschappen en de federale overheid om tot een werkbaar statuut te komen. Verwacht wordt dat er in het voorjaar van 2010 een beslissing zal worden genomen over een volwaardig werknemersstatuut voor de bij een dienst aangesloten onthaalouders, over de datum van invoering ervan en over eventuele overgangsmaatregelen voor de huidige onthaalouders. Ook de werking van de diensten voor onthaalouders zal mede hierdoor moeten worden herbekeken.

De studie van prof. Bundervoet en mr. Blanpain over de implicaties van het werken met onthaalouders-werknemers (2007) biedt bij deze voorbereidingen een degelijke juridisch onderbouwde basis.

7. Nieuwe organisatiestructuur buitenschoolse kinderopvang

Eind 2008 werd binnen Kind en Gezin de denktank buitenschoolse kinderopvang in het leven geroepen, met als doel een langetermijnvisie te ontwikkelen op de organisatie van de buitenschoolse opvang in Vlaanderen en Brussel. De werkzaamheden van deze denktank leidde in 2009 tot een eerste visietekst.

De visietekst gaat uit van een opvangnetwerk waarin alle actoren die betrokken zijn op buitenschoolse opvang en vrije tijd van kinderen samenwerken met als doel:

- een veilige omgeving creëren waar kinderen (zelf)vertrouwen vinden (een 'nest');
- kinderen een ruim aanbod aan vrijetijdsactiviteiten (een 'web') aanbieden waar zij hun talenten en vaardigheden kunnen verkennen en ontwikkelen.

Het 'nest' is een uitvalsbasis, een plek vanwaaruit kinderen kunnen vertrekken naar het activiteitenaanbod in het 'web'. Het 'nest' is ook de plaats waar kinderen kunnen blijven voor vrij spel en ontspanning of waar zij kunnen deelnemen aan een activiteitenaanbod georganiseerd binnen het 'nest'. Deze visietekst zal in 2010 verder worden uitgeklaard en uitgewerkt.

8. Eenmalige vergoedingen vakantieopvang: paas/zomer/herfst en kerstvakantie 2009

In 2009 trok de Vlaamse Regering een eenmalig budget uit om, net als in 2008, een vergoeding mogelijk te maken voor initiatieven voor buitenschoolse opvang en buitenschoolse opvanginitiatieven verbonden aan een kinderdagverblijf die extra vakantieopvang organiseerden in bijkomende ruimtes.

In totaal dienden 200 voorzieningen een aanvraag in voor bijkomende opvang tijdens één van de betrokken vakantieperiodes in 2009. Deze bijkomende opvang werd gespreid over 240 vestigingsplaatsen.

7 initiatieven voor buitenschoolse opvang en 10 kinderdagverblijven dienden één aanvraag in voor de vier vakantieperiodes.

Dankzij de beschikbaarheid van deze eenmalige vergoeding, werden in totaal 253,37 voltijdse equivalenten (VTE) toegekend.

De toekenning van 1 VTE genereerde opvang voor gemiddeld 10 extra kinderen per dag. Dit maakt dat de voorzieningen in staat werden gesteld om in totaal gemiddeld 2354 kinderen per dag bijkomend op te vangen.

9. Kinderen met specifieke zorgbehoefte

Sinds 2001 kunnen voorzieningen met een erkenning of met een attest van toezicht van Kind en Gezin extra financiële ondersteuning krijgen voor de inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte. De regels en voorwaarden hiervoor werden bepaald in een ministerieel besluit van 9 juli 2001 houdende de voorwaarden tot toekenning van een extra financiële ondersteuning voor de inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte aan de opvangvoorzieningen die erkend zijn of met een attest van toezicht werken.

In 2009 werd werk gemaakt van een nieuw ministerieel besluit ter vervanging van het besluit van 9 juli 2001. Hiermee werden de administratieve lasten verminderd en werd het besluit aangepast aan de principes van Beter Bestuurlijk Beleid. Omwille van de overzichtelijkheid werd een nieuw besluit opgesteld, in plaats van een wijzigingsbesluit.

De Vlaamse Regering stelde zich tot doel de kinderopvang voor deze kinderen met een specifieke zorgbehoefte toegankelijker te maken. Voor deze kinderen en voor hun ouders kan opvang immers zeer gunstig zijn, minstens tijdens een aantal opvangmomenten. Daarom besliste de Vlaamse Regering in 2009 om bijkomend 800.000 euro in te zetten om de stijgende vraag en het stijgend aanbod te ondersteunen.

Met dit budget kunnen 136 bijkomende structurele plaatsen toegekend worden in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest: 68 plaatsen voor diensten voor onthaalouders en 68 plaatsen voor erkende kinderdagverblijven (KDV), buitenschoolse opvang verbonden aan kinderdagverblijven (BOKDV), initiatieven voor buitenschoolse opvang (IBO) en lokale diensten voor buurtgerichte kinderopvang (LODI).

Eind 2009 werd gestart met de opmaak van de oproep en van een beslissingskader voor bijkomende structurele plaatsen voor inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte.

10. Stroomlijning regelgeving inkomensafhankelijke financiële bijdrage van het gezin

Bij de opstart van het inkomensgerelateerd bijdragesysteem (IKG) in februari 2009, drukte de toenmalig Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin de wens uit om op termijn een uniform systeem te ontwikkelen voor de berekening van de bijdrage van het gezin in de gesubsidieerde en de zelfstandige sector (kinderdagverblijven, diensten voor onthaalouders, lokale diensten voorschoolse opvang en zelfstandige opvang met IKG).

Hoewel de financiële bijdrage van het gezin in het IKG-systeem uitgaat van dezelfde regelgeving als in de erkende kinderdagverblijven en de diensten voor onthaalouders, bleek een uniforme toepassing in de erkende en de zelfstandige opvang niet steeds mogelijk. Zo bleek het niet evident te zijn om onder meer de toepassing van het sociaal tarief in de zelfstandige IKG-opvang op dezelfde wijze als in de erkende sector toe te passen.

In functie van de stroomlijning werkte Kind en Gezin samen met een ad hoc werkgroep "inkomensgerelateerde opvang en bijdrageberekening" waar vertegenwoordigers van de erkende en de zelfstandige opvangsector en vertegenwoordigers van organisaties van gezinnen aan deelnamen. Doel was om, over alle voorschoolse opvangsectoren met een inkomensafhankelijke bijdrage heen, voorstellen te formuleren tot het vereenvoudigen, stroomlijnen, transparanter en hanteerbaarder maken van de regels en richtlijnen inzake het berekenen van de financiële bijdrage van het gezin.

Tussen april en september 2009 is deze werkgroep 5 keer samengekomen om voorstellen te ontwikkelen. De voorstellen gaan uit van het bestaande systeem van bijdrageberekening en betreffen aanpassingen in de modaliteiten voor toepassing ervan.

Eind 2009 werden deze voorstellen gefinaliseerd in een ontwerp van wijziging van regelgeving.

In de werkgroep was het niet steeds mogelijk tot een consensus te komen, omdat de kinderopvang vandaag heterogeen is georganiseerd en –vooral- gesubsidieerd. Daardoor zijn bepaalde principes niet eenvormig toepasbaar in alle betrokken sectoren. De verschillen in subsidiewijze en subsidiehoogte tussen de erkende en de zelfstandige opvang bemoeilijken volledige stroomlijning. Echte eenvormigheid voor gezinnen zal wellicht pas mogelijk zijn wanneer ook de wijze waarop de Vlaamse overheid zijn kinderopvang organiseert en subsidieert ten gronde gestroomlijnd wordt. Het decreet kinderopvang biedt daartoe de kans.

In afwachting van het decreet kunnen echter een aantal voorstellen van de werkgroep wel al worden gerealiseerd door een aanpassing van het ministerieel besluit (bv. het invoeren van regels inzake het sociaal tarief of het stroomlijnen van de extra vergoedingen) en door een aanpassing in de besluiten van de Vlaamse Regering (bv. voorschotregeling of berekening van de bijdrage door het gezin zelf).

11. Onderzoek naar het gebruik van opvang voor kinderen jonger dan 3 jaar

Al een aantal jaren organiseert Kind en Gezin een bevraging naar het gebruik van kinderopvang bij gezinnen met kinderen jonger dan 3 jaar. Het vorige onderzoek dateert van vijf jaar geleden. In 2009 werd het onderzoek uitgevoerd door het HIVA – K.U.Leuven, in het kader van het Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, met de medewerking van Kind en Gezin. Deze enquête moest antwoord bieden op vragen zoals:

- Van welke kinderopvang maken ouders gebruik, met welke frequentie en intensiteit?
- Wat is het profiel van de gebruikers en van de niet gebruikers?
- Welke zijn de redenen voor het gebruik van opvang (of voor niet-gebruik)?
- Welke zijn de redenen voor de keuze van een bepaalde opvangvorm?
- Sluit deze opvang aan bij hun wensen en voorkeuren?
- Hoe evalueren zij de kwaliteit van het aanbod?
- Wat is het socio-economisch profiel van de ouders die een beroep doen op kinderopvang?

De bevraging werd meer specifiek gehouden in de week van 2 tot en met 8 februari 2009. Voor de kinderen jonger dan 3 maanden werd het gebruik retrospectief bevestigd. In totaal werd vertrokken van een steekproef van 6893 kinderen wonende in het Vlaamse Gewest (zonder Brussel) die op 1 februari 2009 tussen 3 maanden en 3 jaar oud waren. De uiteindelijke respons bedroeg 64,5% of 4444 kinderen.

De belangrijkste bevindingen van dit onderzoek vatten we in wat volgt kort samen.

Het regelmatig gebruik¹⁵ van opvang voor kinderen jonger dan 3 jaar in het Vlaamse Gewest is sinds 2004 met 7,5 procentpunten toegenomen. Het regelmatig gebruik is bijna voor elke leeftijdsgroep gestegen, maar opmerkelijk is de sterke stijging voor de jongste groep kinderen van 3 tot 6 maanden in verhouding tot de toename voor de andere leeftijdsgroepen. Dinsdag en donderdag zijn piekdagen en twee derden van de ouders vindt opvang (formeel en informeel) in een straal van 4 km van hun woonplaats. De opvang door grootouders neemt af maar zij worden belangrijker als aanvulling bij de formele opvang. Kansarme gezinnen maken nog altijd minder gebruik van kinderopvang. Dit geldt eveneens voor allochtone gezinnen, hoewel het gebruik binnen deze groep is toegenomen in vergelijking met vijf jaar geleden. De kostprijs voor opvang weegt op het gezinsbudget.

Voor meer informatie verwijzen we naar het eindrapport op de website:

<http://www.kindengezin.be/Professioneel/Kinderopvang/Rapporten/verslagen/default.jsp>

12. Stuurgroep kinderopvang met sociale functie en opstart begeleidingstraject

In april 2009 werd vanuit Kind en Gezin en het VBJK de stuurgroep 'Kinderopvang met sociale functie' opgericht. Hiervoor werden koepelorganisaties, grote organiserende besturen en vormingsorganisaties uitgenodigd. Deze stuurgroep wil samen met actoren actief in de kinderopvangsector zoeken hoe de sector kan ondersteund worden in de uitbouw in de praktijk van de sociale functie.

Op de eerste bijeenkomst van de stuurgroep brachten de leden succesverhalen en knelpunten met betrekking tot de sociale functie. De aangehaalde knelpunten en aanbevelingen werden op het Platform Vernieuwing Kinderopvang in het najaar van 2009 besproken.

Mee op basis van de input van de stuurgroep kwam de visietekst Kinderopvang met sociale functie van het Platform Vernieuwing Kinderopvang tot stand. Deze visietekst werd overgemaakt aan het Raadgevend Comité van Kind en Gezin en inspireert ook de voorbereiding van het nieuwe decreet kinderopvang.

Een ander concreet gevolg van de stuurgroep was de opstart in juni 2009 van het begeleidingstraject voor begeleiders/pedagogisch ondersteuners uit de sector die concreet aan de slag wensten te gaan rond de sociale functie in hun organisatie, regio of netwerk. Het begeleidingstraject startte met een 3-daagse introductiesessie die plaatsvond op 2 juni, 23 juni en 17 september 2009 en waar in totaal 23 begeleiders/pedagogisch ondersteuners, vanuit 13 organisaties of samenwerkingsverbanden, aan

¹⁵ d.i. minstens één ononderbroken periode van minstens 5 uur per week voor niet-schoolgaande kinderen en minstens één maal per week voor kinderen tussen 2,5 jaar en 3 jaar die volledig naar de kleuterschool gaan.

deelnamen. Vanuit organisaties die regionaal/provinciaal werken konden meerdere medewerkers per organisatie deelnemen.

De introductiesessies werden gevolgd door intervisies in het najaar 2009 en lopen door tot eind 2010. De stuurgroep Kinderopvang met sociale functie volgt het begeleidingstraject op en formuleert nieuwe voorstellen van ondersteuning met betrekking tot de sociale functie van kinderopvang en toegankelijkheid.

13. Kinderopvang op de website van Kind en Gezin

De wijzigingen in de regelgeving voor de zelfstandige opvang hadden in 2009 hun gevolgen voor de website. De informatie voor mini-crèches werd omgezet naar zelfstandige kinderdagverblijven. Voor personen of organisaties die als zelfstandige buitenschoolse opvangvoorziening willen starten, werd een aparte webpagina gecreëerd.

In de webmodule met opvangadressen werden verschillende recentere opvangsoorten opgenomen: de zelfstandige buitenschoolse opvangvoorzieningen, de lokale diensten voor buurtgerichte kinderopvang en de gemandateerde voorzieningen.

Kind en Gezin zal meer en meer filmmateriaal via de website verspreiden. De primeur ging naar ZiKo. Op deze webpagina kan je filmpjes downloaden die de verschillende dimensies van ZiKo visueel illustreren.

Thema's die in de actualiteit stonden of die extra aandacht verdienden, werden ondersteund door een nieuwe, eigen webpagina:

- brandveiligheid
- Mexicaanse griep
- toegankelijkheid en diversiteit
- veilige toegang
- generatiepact
- handen wassen

De website www.openjeogen.be van de campagne 'veilig slapen in de kinderopvang' werd stopgezet en volledig overgebracht naar de website van Kind en Gezin.

14 Unicef-rapport over kinderopvang en kleuteronderwijs

Unicef publiceerde eind 2008 een rapport over kinderopvang en kleuteronderwijs in verschillende landen. In maart 2009 heeft Unicef, in samenwerking met Kind en Gezin, rond dit rapport een rondetafelconferentie gehouden. Informatie hierover kan je vinden op <http://www.unicef.be>.

Unicef schuift een set van 10 criteria (benchmarks) naar voren waaraan voldaan moet worden opdat de basisrechten van kinderen beschermd zouden worden tijdens de meest kwetsbare en vormende

beginjaren. De generatie kinderen die nu opgroeit, is de eerste waarvan een meerderheid een groot deel van haar vroegste kindertijd doorbrengt in kinderopvang buitenshuis. Tegelijk toont onderzoek aan dat liefdevolle, stabiele, veilige en stimulerende relaties met verzorgers tijdens de eerste levensmaanden en -jaren cruciaal zijn voor de ontwikkeling van een kind. Dit confronteert de samenleving en de beleidsmakers in de OESO-landen met een aantal dringende vragen. Wordt deze overgang naar kinderopvang en onderwijs een vooruitgang dan wel een achteruitgang voor de kinderen van vandaag en voor de wereld van morgen?

Kind en Gezin zorgde voor een Nederlandse vertaling van dit rapport: 'De transitie naar kinderopvang en onderwijs'. Dit rapport kan je hier vinden:

http://www.kindengezin.be/Professioneel/Kinderopvang/Nieuws_KO/20090402_unicef.jsp.

15 Binnenmilieu in de voorschoolse kinderopvang

In 2009 werd een gevolg gebreed aan het nationale onderzoeksproject dat in 2008 liep over de kwaliteit van het binnenmilieu in de voorschoolse kinderopvang. Uit bevraging en uit onderzoek ter plaatse bleek onder meer dat de kwaliteit van de binnenlucht en de ventilatie van de kinderopvanglokalen minder goed scoren. In het voor- en najaar van 2009 werd in elke provincie een workshop, genaamd '(G)een vuiltje aan de lucht', georganiseerd door Kind en Gezin in samenwerking met de Medisch Milieukundigen die verbonden zijn aan het Lokaal Gezondheidsoverleg.

Met deze workshop wou men de verdere aandacht, bewustmaking en sensibilisering voor ventilatie in de kinderopvang bevorderen. De Medisch Milieukundigen zijn regionaal gehuisvest en kunnen geraadpleegd worden voor advies op maat over alles wat met (binnen)milieu en gezondheid te maken heeft in het algemeen en in functie van de kinderopvang in het bijzonder (www.mmk.be).

De zogenaamde "Toolbox" voor een zelfevaluatie van het binnenmilieu in de eigen voorziening, maakte ondermeer deel uit van de workshop en kan sinds het voorjaar van 2009 worden ontleend via de provinciale afdelingen.

BIJLAGE: REGELGEVING

Deze bijlage geeft het regelgevende kader weer zoals zich dit voordeed in februari 2010.

Om een duidelijk beeld te scheppen, is er een opdeling gemaakt in:

1. Basis regelgeving. Hierin worden de basisprincipes weergegeven van waaruit elke kinderopvangvoorziening moet vertrekken;
2. Regelgeving per kinderopvangvorm waarin de specifieke regels met betrekking tot de kinderopvangvoorzieningen zelf worden behandeld (attest van toezicht, erkenning, subsidies);
3. Andere regelgeving met impact op kinderopvang. Deze rubriek gaat over de regels die van belang zijn voor kinderopvangvoorzieningen zonder de voorziening zelf te regelen.

De meeste regelgeving betreft Vlaamse regelgeving, onder rubriek 3 vindt u ook federale regelgeving.

De referentie van de wijzigingsbesluiten is niet opgenomen in onderstaande opschriften, om toch een duidelijk overzicht te behouden. U vindt de geconsolideerde versie van een besluit, waarin de wijzigingen zijn verwerkt, terug op de website van Kind en Gezin of via volgende link http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_wet/wet.pl

1. Basis regelgeving

Kinderrechten

Internationaal Verdrag van 20 november 1989 (BS 13 juli 1991) inzake de Rechten van het Kind. Dit verdrag omvat alle fundamentele rechten van kinderen. Volgens dit verdrag zijn kinderen volwaardige burgers en hebben ze zowel recht op bescherming als recht op inspraak. Het verdrag vormt het referentiekader voor elke voorziening voor kinderen, dus ook voor de kinderopvang. Dit betekent dat elke regelgeving de basisrechten van kinderen moet respecteren.

Kind en Gezin: oprichting en bevoegdheden

Decreet van 30 april 2004 (BS 7 juni 2004) tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Kind en Gezin.

Dit decreet richt het IVA met rechtspersoonlijkheid Kind en Gezin op, bepaalt de taken, bevoegdheden en middelen, alsook de organisatie en het beheer van het agentschap.

Besluit van de Vlaamse Regering van 31 maart 2006 (BS 31 mei 2006) betreffende het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, betreffende de inwerkingtreding van de regelgeving tot oprichting van agentschappen in het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en betreffende de wijziging van regelgeving met betrekking tot dat beleidsdomein.

Besluit van 2 maart 2007 (BS 28 juni 2007) tot regeling van de werking van het Intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid.

Bevoegdheden administrateur-generaal Kind en Gezin

Besluit van de Vlaamse Regering van 10 oktober 2003 (BS 1 december 2003) tot regeling van de delegatie van beslissingsbevoegdheden aan de hoofden van de intern verzelfstandigde agentschappen van de Vlaamse overheid.

Ministerieel besluit van 5 maart 2007 (BS 23 maart 2007) tot toekenning van een aanvullende delegatie aan het hoofd van het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Kind en Gezin.

Ministerieel besluit van 5 juni 2009 (BS 25 juni 2009) tot toekenning van een specifieke delegatie aan het hoofd van het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Kind en Gezin.

Bevoegdheden afdelingshoofden en personeelsleden Kind en Gezin

Besluit van 16 mei 2006 (BS 31 mei 2006) van de administrateur-generaal tot delegatie van sommige bevoegdheden aan de afdelingshoofden en andere personeelsleden van Kind en Gezin.

Inspectie

Besluit van de Vlaamse Regering van 26 maart 2004 (BS 6 mei 2004) tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap Inspectie Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

VIPA

Kinderdagverblijven kunnen onder bepaalde voorwaarden een investeringssubsidie voor gebouwen genieten. Hiervoor kunnen zij zich richten tot VIPA.

Decreet van 2 juni 2006 (BS 24 augustus 2006) tot omvorming van het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden tot een intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid, en tot wijziging van het decreet van 23 februari 1994 inzake de infrastructuur voor persoonsgebonden aangelegenheden.

Besluit van de Vlaamse Regering van 8 juni 1999 (BS 15 september 1999) tot vaststelling van de totale investeringssubsidie en de bouwtechnische normen voor de kinderopvangsector.

Besluit van de Vlaamse Regering van 8 juni 1999 (BS 10 september 1999) houdende de procedureregels inzake de infrastructuur voor persoonsgebonden aangelegenheden.

Besluit van de Vlaamse Regering van 31 maart 2006 (BS 31 mei 2006) betreffende het departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, betreffende de inwerkingtreding van regelgeving tot oprichting van agentschappen in het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en betreffende de wijziging van regelgeving met betrekking tot dat beleidsdomein.

2. Regelgeving per opvangvorm

Iedere kinderopvang op bestendige wijze

Besluit van de Vlaamse Regering van 13 februari 2009 (BS 2 april 2009) houdende de regeling van de melding aan Kind en Gezin van opvang op bestendige wijze.

Zelfstandige kinderdagverblijven en zelfstandige onthaalouders

Besluit van de Vlaamse Regering van 13 februari 2009 (BS 23 april 2009) houdende de regeling van het attest van toezicht voor zelfstandige opvangvoorzieningen.

Besluit van de Vlaamse Regering van 15 mei 2009 (BS 14 juli 2009) houdende de beveiliging van toegang bij kinderopvangvoorzieningen.

Ministerieel besluit van 24 april 2009 (BS 27 mei 2009) houdende de regeling van het attest van toezicht voor zelfstandige opvangvoorzieningen.

Ministerieel besluit van 24 april 2009 (BS 26 mei 2009) houdende vaststelling van de wijze waarop zelfstandige onthaalouders en verantwoordelijken van zelfstandige opvangvoorzieningen de kennis van het Nederlands kunnen bewijzen.

Ministerieel besluit van 26 februari 2009 (BS 17 maart 2009) betreffende het attest van een basisopleiding levensreddend handelen bij kinderen voor onthaalouders en personeel in kinderopvangvoorzieningen.

Besluit van de Vlaamse Regering van 13 februari 2009 (BS 9 april 2009) houdende de voorwaarden inzake financiële ondersteuning van zelfstandige opvangvoorzieningen.

Ministerieel besluit van 5 oktober 2007 (BS 26 oktober 2007) tot bepaling van de minimale kwaliteitsnorm en van het diploma of getuigschrift opdat een mini-crèche of zelfstandig kinderdagverblijf in aanmerking kan komen voor de financiële ondersteuning.

Ministerieel besluit van 21 april 2009 (BS 13 mei 2009) houdende de voorwaarden tot toekenning van een extra financiële ondersteuning voor de inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte aan organiserende besturen en voorzieningen.

Besluit van de Vlaamse Regering van 14 december 2001 (BS 30 januari 2002) betreffende de vergoeding van installatiekosten aan onthaalouders.

Besluit van de Vlaamse Regering van 14 december 2001 (BS 30 januari 2002) houdende de toekenning van een verzekering persoonlijke ongevallen aan onthaalouders.

Besluit van de Vlaamse Regering van 16 oktober 2009 (BS 15 december 2009) tot toekenning van een financiële tegemoetkoming aan onthaalouders en kinderopvangvoorzieningen voor een basisopleiding levensreddend handelen bij kinderen.

Ministerieel besluit van 12 februari 2007 (BS 2 maart 2007) tot toekenning van een financiële tegemoetkoming aan kinderopvangvoorzieningen om een basisopleiding levensreddend handelen te volgen.

Besluit van de Vlaamse Regering van 19 september 2008 (BS 21 november 2008) houdende de normen van preventie van brand vast in de voorzieningen voor kinderopvang.

Besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 (BS 25 november 2009) betreffende de toekenning van een eenmalige forfaitaire subsidie voor informatisering aan initiatieven voor preventieve gezinsondersteuning en de toekenning van een forfaitaire subsidie voor brandveiligheid aan kinderopvanginitiatieven.

Besluit van de Vlaamse Regering van 30 april 2009 (BS 9 juni 2009) houdende regeling van inkomensgerelateerde opvang bij zelfstandige opvangvoorzieningen.

Besluit van de Vlaamse Regering van 3 april 2009 (BS 5 mei 2009) houdende de toewijzing van debiteurenbeheer in het kader van inkomensgerelateerde opvang bij zelfstandige opvangvoorzieningen.

Erkende kinderdagverblijven, diensten voor onthaalouders en aangesloten onthaalouders

Besluit van de Vlaamse Regering van 23 februari 2001 (BS 19 april 2001) houdende de voorwaarden inzake erkenning en subsidiëring van kinderdagverblijven en diensten voor onthaalouders.

Besluit van de Vlaamse Regering van 15 mei 2009 (BS 14 juli 2009) houdende de beveiliging van toegang bij kinderopvangvoorzieningen.

Ministerieel besluit van 12 juni 2001 (BS 25 augustus 2001) tot bepaling van de kwaliteitszorg in kinderdagverblijven.

Ministerieel besluit van 12 juni 2001 (BS 27 juli 2001) tot bepaling van de kwaliteitszorg in diensten voor opvanggezinnen.

Ministerieel besluit van 12 juni 2001 (BS 27 juli 2001) houdende vaststelling van de procedure tot het verlenen, het verlengen, het weigeren of het intrekken van een principieel akkoord, een erkenning en subsidiëring van kinderdagverblijven en diensten voor onthaalouders.

Ministerieel besluit van 26 februari 2009 (BS 17 maart 2009) betreffende het attest van een basisopleiding levensreddend handelen bij kinderen voor onthaalouders en personeel in kinderopvangvoorzieningen.

Besluit van de Vlaamse Regering van 16 oktober 2009 (BS 15 december 2009) tot toekenning van een financiële tegemoetkoming aan onthaalouders en kinderopvangvoorzieningen voor een basisopleiding levensreddend handelen bij kinderen.

Ministerieel besluit van 12 februari 2007 (BS 2 maart 2007) tot toekenning van een financiële tegemoetkoming aan kinderopvangvoorzieningen om een basisopleiding levensreddend handelen te volgen.

Ministerieel besluit van 16 mei 2007 (BS 8 juni 2007) betreffende de bepaling van de forfaitaire subsidiebedragen voor het basisaanbod van kinderdagverblijven en diensten voor onthaalouders.

Besluit van de Vlaamse Regering van 14 december 2001 (BS 30 januari 2002) betreffende de vergoeding van installatiekosten aan onthaalouders.

Besluit van de Vlaamse Regering 13 januari 2006 (BS 16 mei 2006) betreffende de boekhouding en het financieel verslag voor de voorzieningen in bepaalde sectoren van het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

Ministerieel besluit van 17 mei 2006 (BS 15 juni 2006) houdende de uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering 13 januari 2006 betreffende de boekhouding en het financieel verslag voor de voorzieningen in bepaalde sectoren van het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, in kinderdagverblijven, de diensten voor onthaalouders, de initiatieven voor buitenschoolse opvang en de centra voor kinderopvang en gezinsondersteuning.

Ministerieel besluit van 28 mei 2008 (BS 16 juni 2008) houdende de voorwaarden waaraan onthaalouders moeten voldoen om aangesloten te worden en te blijven bij een dienst voor onthaalouders en de voorwaarden voor samenwerking tussen onthaalouders.

Ministerieel besluit van 10 september 2008 (BS 26 september 2008) betreffende de vergoeding voor aangesloten onthaalouders en diensten voor onthaalouders.

Ministerieel besluit van 9 juli 2001 (BS 29 augustus 2001) houdende de voorwaarden voor het organiseren van en de bepalingen over de toestemming voor en de subsidiëring van buitenschoolse opvang in aparte lokalen in kinderdagverblijven.

Ministerieel besluit van 9 mei 2007 (BS 29 mei 2007) houdende de voorwaarden tot toestemming en een bijbehorende financiële ondersteuning voor het realiseren van een verruimd aanbod in de vorm

van flexibele en/of occasionele opvang in kinderdagverblijven en initiatieven voor buitenschoolse opvang die door Kind en Gezin worden erkend.

Ministerieel besluit van 21 april 2009 (BS 13 mei 2009) houdende de voorwaarden tot toekenning van een extra financiële ondersteuning voor de inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte aan organiserende besturen en voorzieningen.

Besluit van de Vlaamse Regering van 9 mei 2008 (BS 20 augustus 2008) houdende de voorwaarden voor toestemming en subsidiëring van lokale diensten buurtgerichte kinderopvang.

Besluit van de Vlaamse Regering van 30 april 2009 (BS 24 augustus 2009) houdende de voorwaarden voor de erkenning en subsidiëring als gemandateerde voorziening, coördinatiepunt en flexibele opvangpool van doelgroepwerknemers.

Ministerieel besluit van 17 maart 2008 (BS 8 april 2008) tot bepaling van de financiële bijdrage van de gezinnen voor de opvang van kinderen in kinderdagverblijven en diensten voor onthaalouders.

Besluit van de Vlaamse Regering van 19 september 2008 (BS 21 november 2008) houdende de normen van preventie van brand vast in de voorzieningen voor kinderopvang.

Besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 (BS 25 november 2009) betreffende de toekenning van een eenmalige forfaitaire subsidie voor informatisering aan initiatieven voor preventieve gezinsondersteuning en de toekenning van een forfaitaire subsidie voor brandveiligheid aan kinderopvanginitiatieven.

Ministerieel besluit van 12 juni 2008 (BS onbekend) tot bepaling van de tewerkstellingsprogramma's die specifiek gericht zijn op werken in de kinderopvang en waarvoor een premie voor gesubsidieerde contractuelen verkregen wordt.

Ministerieel besluit van 20 april 2007 (BS 14 mei 2007) houdende de voorwaarden voor het herstel van capaciteit bij een dienst voor onthaalouders in 2008.

Ministerieel besluit van 1 april 2003 (BS 6 mei 2003) tot vastlegging van de modaliteiten betreffende de betaling van de sociale zekerheidsbijdragen ten behoeve van diensten voor opvanggezinnen en aangesloten opvanggezinnen.

Ministerieel besluit van 1 april 2003 (BS 7 mei 2003) tot vastlegging van het bedrag, toegekend aan de diensten voor onthaalouders in het kader van de verzekering voor arbeidsongevallen voor aangesloten onthaalouders.

Initiatieven voor buitenschoolse opvang

Besluit van de Vlaamse Regering van 23 februari 2001 (BS 27 april 2001) houdende de voorwaarden inzake erkenning en subsidiëring van initiatieven voor buitenschoolse opvang.

Besluit van de Vlaamse Regering van 15 mei 2009 (BS 14 juli 2009) houdende de beveiliging van toegang bij kinderopvangvoorzieningen.

Ministerieel besluit van 12 juni 2001 (BS 28 augustus 2001) tot bepaling van de kwaliteitszorg in initiatieven voor buitenschoolse opvang.

Ministerieel besluit van 12 juni 2001 (BS 23 augustus 2001) houdende vaststelling van de procedure tot het verlenen, het verlengen, het weigeren of het intrekken van een principieel akkoord, een erkenning en subsidiëring van initiatieven voor buitenschoolse opvang.

Ministerieel besluit van 9 juli 2001 (BS 6 september 2001) houdende de voorwaarden inzake subsidiëring van initiatieven voor buitenschoolse opvang.

Ministerieel besluit van 13 juli 2007 (BS 1 augustus 2007) tot bepaling van de kwalificatiebewijzen voor begeleiders en leidinggevendenden in initiatieven voor buitenschoolse opvang.

Ministerieel besluit van 26 februari 2009 (BS 17 maart 2009) betreffende het attest van een basisopleiding levensreddend handelen bij kinderen voor onthaalouders en personeel in kinderopvangvoorzieningen.

Besluit van de Vlaamse Regering van 16 oktober 2009 (BS 15 december 2009) tot toekenning van een financiële tegemoetkoming aan onthaalouders en kinderopvangvoorzieningen voor een basisopleiding levensreddend handelen bij kinderen.

Ministerieel besluit van 12 februari 2007 (BS 2 maart 2007) tot toekenning van een financiële tegemoetkoming aan kinderopvangvoorzieningen om een basisopleiding levensreddend handelen te volgen.

Besluit van de Vlaamse Regering 13 januari 2006 (BS 16 mei 2006) betreffende de boekhouding en het financieel verslag voor de voorzieningen in bepaalde sectoren van het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

Ministerieel besluit van 17 mei 2006 (BS 15 juni 2006) houdende de uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering 13 januari 2006 betreffende de boekhouding en het financieel verslag voor de voorzieningen in bepaalde sectoren van het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, in kinderdagverblijven, de diensten voor onthaalouders, de initiatieven voor buitenschoolse opvang en de centra voor kindercare en gezinsondersteuning.

Besluit van de Vlaamse Regering van 19 september 2008 (BS 21 november 2008) houdende de normen van preventie van brand vast in de voorzieningen voor kinderopvang.

Besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 (BS 25 november 2009) betreffende de toekenning van een eenmalige forfaitaire subsidie voor informatisering aan initiatieven voor preventieve gezinsondersteuning en de toekenning van een forfaitaire subsidie voor brandveiligheid aan kinderopvanginitiatieven.

Ministerieel besluit van 9 juli 2001 (BS 29 augustus 2001) houdende de voorwaarden voor het organiseren van en de bepalingen over de toestemming voor en de subsidiëring van buitenschoolse opvang in aparte lokalen in kinderdagverblijven.

Ministerieel besluit van 9 mei 2007 (BS 29 mei 2007) houdende de voorwaarden tot toestemming en een bijbehorende financiële ondersteuning voor het realiseren van een verruimd aanbod in de vorm van flexibele en/of occasionele opvang in kinderdagverblijven en initiatieven voor buitenschoolse opvang die door Kind en Gezin worden erkend.

Ministerieel besluit van 21 april 2009 (BS 13 mei 2009) houdende de voorwaarden tot toekenning van een extra financiële ondersteuning voor de inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte aan organiserende besturen en voorzieningen.

Besluit van de Vlaamse Regering van 9 mei 2008 (BS 20 augustus 2008) houdende de voorwaarden voor toestemming en subsidiëring van lokale diensten buurtgerichte kinderopvang.

Besluit van de Vlaamse Regering van 30 april 2009 (BS 24 augustus 2009) houdende de voorwaarden voor de erkenning en subsidiëring als gemandateerde voorziening, coördinatiepunt en flexibele opvangpool van doelgroepwerknemers.

3. Andere regelgeving met impact op kinderopvang

Kwaliteit

Decreet van 17 oktober 2003 (BS 10 november 2003) betreffende de kwaliteit van de gezondheids- en welzijnsvoorzieningen.

Dit decreet bepaalt verschillende elementen die de kwaliteitszorg in een welzijnsvoorziening gestalte geven. Per sector kan dit verder uitgewerkt worden. Dit is gebeurd met drie ministeriële besluiten van 12 juni 2001, terug te vinden onder rubriek 2 'Regelgeving per kinderopvangvorm'.

Technische commissie brandveiligheid

Besluit van de Vlaamse Regering van 5 juni 2009 (BS 22 september 2009) tot oprichting van een technische commissie voor de brandveiligheid in de voorzieningen van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

Ministerieel besluit van 15 december 2009 (BS 8 januari 2010) tot benoeming van de leden van de technische commissie voor de brandveiligheid in de voorzieningen van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

Lokaal Beleid Kinderopvang

Besluit van de Vlaamse Regering van 4 mei 2007 (BS 19 juni 2007) houdende het lokaal beleid kinderopvang.

Het betreft de rol van het lokaal bestuur, het lokaal beleidsplan kinderopvang en het Lokaal Overleg Kinderopvang.

Dienstencheques

Decreet van 7 mei 2004 (BS 18 augustus 2004) houdende de toekenning van dienstencheques voor kinderopvang.

Besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 (BS 22 januari 2009) tot opheffing van het besluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2007 betreffende de toekenning van dienstencheques voor kinderopvang.

Dienstencheques worden nu geregeld met convenanten met het oog op één aangepaste regelgeving.

DAC

Besluit van de Vlaamse Regering van 10 juli 2001 (BS 10 oktober 2001) houdende de toekenning van subsidies aan de initiatiefnemers die personeelsleden tewerkstellen in een gewezen DAC-statuuut. Ingevolge de regularisatie van DAC-personeelsleden werd de subsidiëring overgenomen door Kind en Gezin.

Brandveiligheid

Koninklijk besluit van 19 december 1997 (BS 30 december 1997) tot wijziging van het koninklijk besluit van 7 juli 1994 tot vaststelling van de basisnormen voor de preventie van brand en ontploffing waaraan de nieuwe gebouwen moeten voldoen. In bijlage 2 van dit koninklijk besluit worden de specifieke normen met betrekking tot de lage gebouwen bepaald.

Veiligheid van speelterreinen

De wet van 9 februari 1994 (BS 1 april 1994) betreffende de veiligheid van producten en diensten, is een algemene wet die de consument beschermt tegen onveilige producten of onveilige dienstverlening, en die de producent verplicht om te voldoen aan een algemene veiligheidsnorm. Meer specifieke bepalingen zijn terug te vinden in:

Koninklijk Besluit van 28 maart 2001 (BS 9 mei 2001) betreffende de uitbating van speelterreinen. Door deze regelgeving, conform de wet en de richtlijnen van de Europese Commissie, wil men een praktijk ontwikkelen die leidt tot verhoogde aandacht voor de veiligheid van speeltoestellen.

Voedingsmiddelenhygiëne

Koninklijk Besluit van 22 december 2005 (BS 30 december 2005) betreffende levensmiddelenhygiëne. Iemand die kinderen opvangt in groep, valt onder het toepassingsgebied van de Verordening (EG) nr. 852/2004 inzake algemene levensmiddelenhygiëne.

Legionella

Besluit van de Vlaamse Regering van 9 februari 2007 (BS 4 mei 2007) betreffende de preventie van de veteranenziekte op publiek toegankelijke plaatsen.

Melding infectieziekten

Besluit van de Vlaamse Regering van 19 april 1995 (BS 19 juli 1995) tot uitvoering van het decreet van 5 april 1995 betreffende de profylaxe van besmettelijke ziekten.

Rookverbod

Koninklijk besluit van 13 december 2005 (BS 22 december 2005) tot het verbieden van het roken in openbare plaatsen.

Privacy

Wet van 8 december 1992 (BS 18 maart 1993) tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens.

Sociaal statuut

Kinderverzorgsters in dienst bij een kinderdagverblijf hebben een bediendestatuut en vallen onder de Arbeidswet van 16 maart 1971. Onthaalouders die aangesloten zijn bij een dienst voor onthaalouders, hebben sinds 1 april 2003 een eigen sociaal statuut als 'fictieve werknemer'. Voor elk opgevangen kind ontvangen zij een kostenvergoeding, en zij zijn verzekerd tegen ziekte, arbeidsongeschiktheid, beroepsziekten en arbeidsongevallen, hebben recht op kinderbijslag en kunnen een eigen pensioen opbouwen. Bovendien is er een vergoeding ingeval kinderen afwezig zijn buiten de wil van de onthaalouder. Zelfstandige onthaalouders en uitbaters van een zelfstandig kinderdagverblijf zijn onderworpen aan het statuut van de zelfstandigen.

Het sociaal statuut is voor onthaalouders juridisch verankerd via de volgende besluiten:

Programmawet (II) van 24 december 2002 (BS 31 december 2002) betreffende het sociaal statuut van onthaalouders aangesloten bij een dienst.

Koninklijk Besluit van 18 maart 2003 (BS 27 maart 2003) tot aanvulling van het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders en tot vaststelling van de

bijzondere bepalingen betreffende de schadeloosstelling van de arbeidsongevallen en de beroepsziekten ten gunste van de onthaalouders.

Koninklijk Besluit van 26 maart 2003 (BS 8 april 2003) tot uitvoering van artikel 7, §1, derde lid, q, van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, betreffende de onthaalouders.

Koninklijk Besluit van 25 april 2004 (BS 18 mei 2004) tot wijziging, wat de onthaalouders betreft, van het Koninklijk Besluit van 3 juli 1996 tot uitvoering van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994.

Koninklijk Besluit van 3 juni 2007 (BS 14 juni 2007) tot wijziging van artikel 65 van het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering en tot wijziging van artikel 2, §3, van het Koninklijk Besluit van 26 maart 2003 tot uitvoering van artikel 7, §1, derde lid, q, van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, betreffende de onthaalouders.

Verder vindt men nog bepalingen in 2 ministeriële besluiten van 1 april 2003, terug te vinden onder rubriek 2 'Regelgeving per kinderopvangvorm'.

Fiscaal statuut

Vooral de aftrek van kosten voor kinderopvang is van belang voor de sector kinderopvang.

Aftrek kinderopvangkosten voor de ouders

Het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992 (artikel 104, 7° en artikel 113, § 1) houdende diverse bepalingen, gewijzigd bij de wet van 6 juli 2004 (BS 5 augustus 2004), de wet van 27 december 2005 (BS 30 december 2005) en de wet van 22 december 2008 (BS 29 december 2009), regelt de fiscale aftrek van kinderopvangkosten. Belastingplichtigen kunnen de kosten voor kinderopvang betaald aan welbepaalde inrichtingen of personen (onder meer de opvangvoorzieningen met een attest van toezicht of een erkenning door Kind en Gezin) aftrekken. Deze aftrekbaarheid geldt voor kinderen tot de leeftijd van 12 jaar en is geplafonneerd.

Aftrek uit hoofde van de uitoefening van het beroep van opvangouder

Voor onthaalouders aangesloten bij een dienst wordt het bedrag van de financiële tegemoetkoming beschouwd als een niet-belastbare terugbetaling voor de gemaakte kosten. De door de zelfstandige opvangvoorzieningen - vrij bepaalde - geïnde inkomsten worden beschouwd als belastbare beroepsinkomsten, zodat er beroepskosten kunnen worden afgetrokken.

Er is geen btw verschuldigd op de inkomsten van kinderopvangvoorzieningen, op voorwaarde dat het gaat om permanente opvang van kinderen onder de 12 jaar, door een erkende voorziening. In de praktijk wordt deze btw-vrijstelling evenwel ook toegekend aan zelfstandige voorzieningen.

Fiscale aftrek van kinderopvangkosten door bedrijven

De programmawet van 8 april 2003 (BS 17 april 2003) voert een maatregel in om uitgaven van bedrijven voor nieuwe kinderopvangplaatsen fiscaal aftrekbaar te maken (beperkt tot een maximaal bedrag).

Bevoegd paritair comité

Het bevoegde paritair comité is bepalend voor de van toepassing zijnde collectieve arbeidsovereenkomsten die aangelegenheden regelen als loonschalen, arbeidsduur, vakbondsregeling, loopbaanonderbreking, brugpensioen, enz. Welk paritair comité van toepassing is, hangt af van twee zaken. Een eerste punt is of de cao-wet van 5 december 1968 van toepassing is. Als dit niet het geval is (bijvoorbeeld als er geen relatie werkgever-werknemer is), dan valt men onder geen enkel paritair comité. Een tweede punt betreft de hoofdactiviteit van een voorziening. In principe gebeurt de toewijzing van een paritair comité volgens het principe 'bijzaak volgt hoofdzaak' en ressorteren alle personeelsleden onder het paritair comité waaronder de hoofdactiviteit ressorteert. Als men onder de cao-wet valt en als de hoofdactiviteit kinderopvang is, dan gelden de volgende principes:

- PC 331 is bevoegd voor de crèches, peutertuinen, diensten voor onthaalouders, diensten voor thuisopvang van zieke kinderen, buitenschoolse opvang die door de Vlaamse Gemeenschap of de Vlaamse Gemeenschapscommissie worden erkend en/of gesubsidieerd.

- PC 330, als residuair paritair comité voor de gezondheidszorg, is bevoegd voor kinderopvangvoorzieningen die niet erkend en/of gesubsidieerd worden door de Vlaamse Gemeenschap.

Voor de lijst met de benaming en het administratief nummer van de bij Koninklijk Besluit opgerichte paritaire comités en subcomités: zie BS van 18 juni 2007.